Arnold van Schoorisse, episode uit den opstand der Gentenaers (1382-1385). Deel 2

Joseph Ronsse

bron
Joseph Ronsse, *Arnold van Schoorisse, episode uit den opstand der Gentenaers (1382-1385). Deel 2*. Drukkery van Gommar de Vos, Audenaerde 1845

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/rons001arno02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

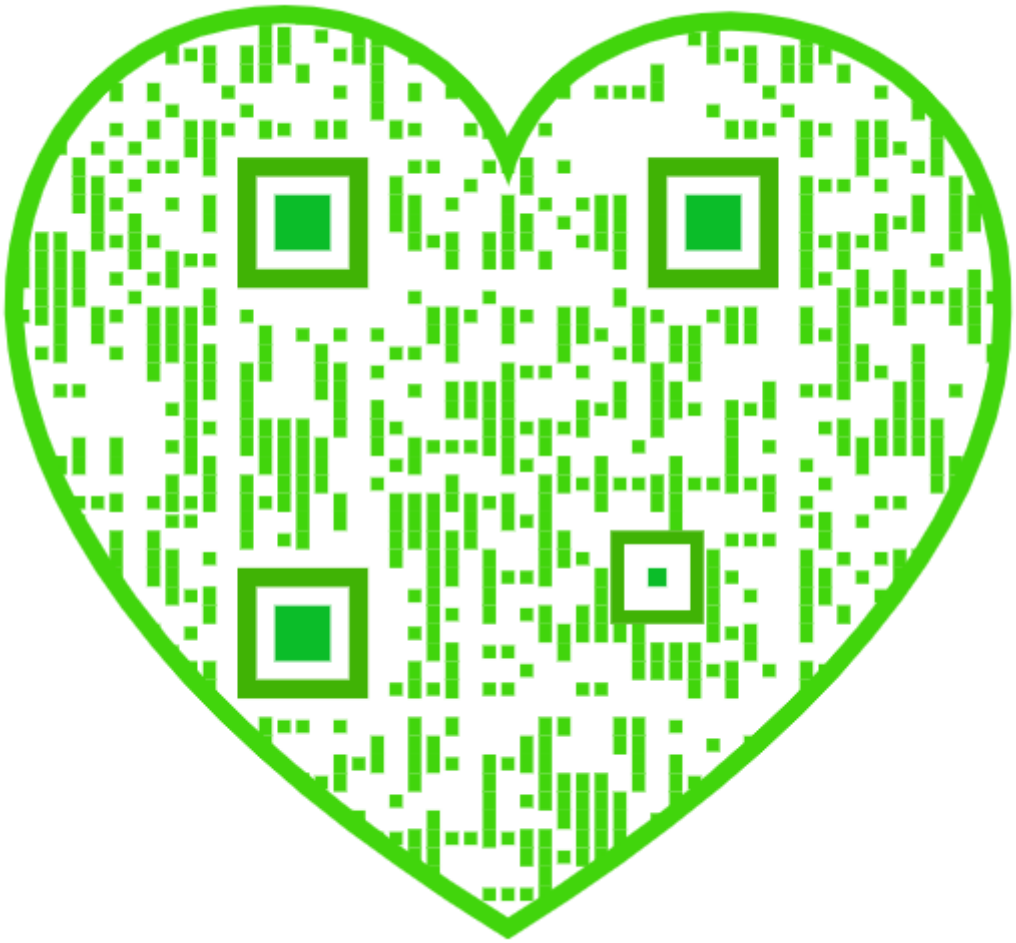

VII.
Misstap en Vergiffenis.

..... Incensum animum inflammavit amore,
Spemque dedit dubiae menti, *solvitque pudorem.*
AEN. LIB. IV.

En sints ik ondervond dat in uw vaderharte
Een schat van balsem ligt voor kinderlyke smarte,
Heb ik me aen u geklemd, gelyk, als 't noodweêr wast,
De drenkling aen den mast.

CH. LEDEGANCK.

Nauwelyks had Oda haer verloofden verlaten om gevolg te geven aen de haer ingevallene gedachte, namelyk die van Walter van Herzeele te beletten aen haer huwelyk tegenwoordig te zyn, of eene knaging van

geweten, tot dan toe aen Oda onbekend, deed haer de onbezonnenheid harer voetstappen gevoelen. Den wil heurs vaders, dien zy altyd zoo stiptelyk gevolgd had, moest zy tegenkanten, en ongetwyfeld zich verstooten zien door hem, die haer echter zoo teêrhartig beminde, - ja, slechts voor het geluk zyner dochter scheen te leven.

Van den eenen kant gevoelde Oda dat zy eene hatelyke zaek begaen zou, en boven de vriendschap haers vaders, de achting van elken ridder, zelfs die van Ackerman, zou kunnen verliezen: van een anderen kant noopte de hoop van vereenigd te zyn met eenen jongeling, wiens deugden, wiens heldenmoed zy zoo zeer bewonderde, haer tot het volbrengen der opgevatte gedachte.

In dezen tweestryd tusschen pligt en liefde, bleef Oda moed- en bewusteloos: zy, die steeds gelukkig in hare minne, sinds korten tyd iets van de rampen kende, die den mensch in het leven overvallen, achtte zich hoogst beklagenswaerdig. In iedere akelige omstandigheid had heur vader over haren twyfel beslist maer nu, nu kon zy toch hem

niet te rade gaen, verzekerd dat hy haer met wrevel zou verstooten, en zy misschien voor eeuwig van haren minnaer hadde moeten afzien.

Hoe langer hoe meer in radeloosheid gedompeld, besloot Oda hare ontworpen plannen aen Ackerman mede te deelen, en zynen wil zonder verder onderzoek te volgen. Zy ylde ter plaets waer zy hem verlaten had, en vond die ledig. De boezem klopte haer heviger dan ooit, en de benauwdheid harer ziel was zoo groot, dat zy naer het kruisbeeld liep om er troost te vinden. De gedachte dat ze op ditzelfde beeld trouw aen Ackerman gezworen had; dat zy hem had beloofd alles aen te wenden om zyn heil te bewerken, deed hare aerzeling verdwynen, en zy wendde zich eindelyk tot Agar, aen wie zy met onbepaelde trouw over Ackermans deelneming in den opstand sprak, alsook over het besluit dat ze daer zoo even genomen had.

Agar verschrikte by die mededeeling; en daer de vriendschap, die zy voor Walter van Herzeele gevoelde, haer niet kon doen ge-

looven dat deze zich aen eene laffe daed pligtig zou maken, wederlegde zy met kracht de beslissing jegens den ridder, en beloofde, wilde Oda tot zulk een berispelyken maetregel de toevlugt niet nemen, zy zelve Walter te voet zou vallen, ten einde hem te beletten eenige hinderpalen aen Odas vereeniging te brengen. - Ik weet dat de Vryheer van Herzeele op jonker Ackerman verbitterd is,' sprak Agar; - het is my ook niet onbewust dat hy u bemint, Oda! maer zoo hatelyk een karakter moogt gy in hem niet veronderstellen. Wat meer is, hy bezit te veel menschenkennis om zich met de hoop te streelen, dat hy uwe wederliefde door zyn verraed zou bekomen; te veel grootmoedigheid om zich op uw verloofden te wreken.

- Agar! uwe gevoelens jegens Walter zyn ongegrond; doch ik eerbiedige dezelve, omdat het een dankbaer harte betaemt erkentelykheid te betoonen aen diegenen, welke ons met goedheid overladen, en onze kinderjaren bezorgd hebben. Zyne wraek zou ik niet vreezen, ware zy eerlyk, openbaer; Frans zou voordeelig met zynen vyand

kunnen kampen, maer nu zal Walter Ackermans verlies bewerken, zonder dat deze de wapenen ter zyner verdediging zal kunnen opvatten. Hy zal my ook voor eeuwig ongelukkig maken, Agar!'

Deze woorden werden met zooveel overtuiging uitgesproken, dat Odas vriendinne, Walters verraed, hoe langer hoe meer begon te duchten. Ten einde de verantwoordelykheid van zyne wraek, - kwame het immer zoo verre dat de man zich wreken wilde, - op zich niet te moeten nemen, kantte Agar Odas besluit niet meer tegen; en zonder hetzelve overigens goed te keuren, vroeg zy wat Ackermans gevoelen in het voorhandige geval was. Oda zegde dat de jongeling er niets van wist, en Agar vervolgde: - Eischt ge dat ik in eene zaek medewerke, die my de ongunst van uwen vader zou berokkenen, Oda! eene zaek, die my al de ontvangene diensten van Walter, als een ondankbare, zou doen verstooten?'

Spytig over deze vraeg, beantwoordde Oda dezelve niet: doch, gevoelende dat zy de medewerking harer vriendinne kon ontberen,

en dat Agar, onpligtig, veel zou kunnen tewege brengen, om haer Arnolds vriendschap weêr te doen verwerven, verzocht Oda hare vertrouwelinge opdat deze haer slechts tot in de kastanjelaen zou vergezellen, zeggende dat zy zich alleen met de zaek gelasten zou; zy herhaelde de noodzakelykheid harer handelwyze, sprak van Ackermans vrees voor Walter; van de vergiffenis haers vaders, en eindigde met in alles Agars goedkeuring weg te dragen.

Na zich lang onderhouden te hebben over het voor- en nadeel der onderneming, naderden beide vriendinnen de plaets waer Oda besloten had den zendeling, door haren vader tot Walter van Herzeele gestuerd, af te wachten. Ieder gerucht dat zy in de verte hoorde, kwam haer als het hoefgekletter eens dravers voor. Angstig luisterde zy toe, en iedermael dat de uitwerking aen hare verwachting niet beantwoordde, was zy tevreden hare beslissing niet te moeten volvoeren.

Eindelyk bood een paerd, dat met de snelheid eener zwaluwe, langs den oosterkant

van het slot kwam toegevlogen, zich aen de maegden aen. De moed verliet Oda ten eenemale, en bewusteloos ware zy op het gras nedergezegen, had Agar hare krachten niet ondersteund met te zeggen dat 't oogenblik daer was, en dat Oda van deze omstandigheid gebruik moest maken, wilde zy hare wenschen bekroond zien.

Deze aenmoediging trof haer doel; en Oda gevoelde dat het eene pligt was haren verloofden te redden. Fier als eene heldin, rigtte zy zich op, en bleef den ruiter afwachten. Agar verdook zich achter eenen eikenboom.

Nauw had de zendeling de erfdochter van Schoorisse ontwaerd, of hy stelde, op een gedaen teeken, zyn paerd op stap, en boog zich voor Oda, ten einde hare bevelen te vernemen. - Jaek!' sprak de maegd, - keer zonder vertoeven naer de burgt van Mynheer Walter van Herzeele terug: zeg dat de Graef zoo even...' - Hier zuchtte Oda; doch gevoelende dat de toon, waerop zy deze woorden stamelde, eenigen argwaen by den zendeling zoude kunnen laten opko-

men, en dat deze misschien Arnolds bevel zou afvragen, alvorens het hare ten uitvoer te brengen, - vervolgde zy met klem: - Zeg aen den ridder dat de Graef eenen pagie naer het slot van Schoorisse gezonden heeft, om ons de onmogelykheid zyner tegenwoordigheid by het steekspel, aen te kondigen, ingezien bezigheden van ernstigeren aerd den Prins te Brugge ophouden. Zeg ook aen Mynheer van Herzeele dat myn huwelyk met jonker Frans nu geene plaets kan grypen, en dat vader de tyding zelf zal dragen, om den Vryheer tot het onbepaeldelyk verschoven feest uit te noodigen. Ga, Jaek! en dat uw Engel bewaerder u vergezelle.'

De jongeling, verschrikt door deze mededeeling, hief nu eerst de oogen op, en scheen in Odas treurigheid te deelen, aen welke hy ook de verlegenheid toeschreef waermede zy deze woorden geuit had. Zonder de minste inlichtingen te durven vragen, maekte hy nogmaels eene diepe buiging, en by het gezegde: - Uw wil zal volbragt worden, jonkvrouw!' verdween hy uit het gezicht

der maegd, welke haer geweten sterk verontrust voelende, den zendeling vruchteloos terug riep, en in bittere klagten losborst.

Agar sprong Ackermans verloofde toe, deed haer gevoelen dat hare tranen langer niets vermogten, en men moedig den uitslag der zaek moest afwachten. Zy eindigde met te zeggen dat Oda hare hoop in God alleen stellen moest, en dat de Hemel deze handelwyze haer niet ten kwade zou duiden, voor zoo verre die werkstellig was gemaekt om eene helsche onderneming te keer te gaen.

- Agar! Agar!' zuchtte de treurige Oda, - dikwerf hebt ge mynen heilstand benyd, omdat vader steeds leniging aen myne smarten toebragt, en gy, nooit de streelingen eens vaders, noch die eener moeder hebt genoten: maer nu zyt ge duizendmael gelukkiger dan ik, uw hart kent de gestadige opofferingen niet, die eene verloofde moet doen om het heil haers minnaers te bewerken. Ja, Agar! ik beken het; Ackermans lot is zoo zeer aen het myne verknocht, dat niets ter wereld hem in myn hart zou kunnen vervangen. Eer ik hem zoo innig beminde,

dacht ik dat vader alleen vergenoegde om my het toppunt van geluk te doen bereiken; doch nu, helaes! voel ik eene behoefte boven de genegenheid myns vaders: myn hart is tusschen beiden verdeeld, en, moest ik van eenen hunner afzien, ik zou verlegen zyn om vader den voorkeur op Ackerman te geven. Myne woorden verschrikken u, Agar! maer ik voorzie dat de stryd, dien ik moet doorworstelen, hevig zal wezen. Haet, veete en verwensching zullen het loon zyn van Ackermans opoffering! O! kon vader van zyne dwaling terug keeren, en zien dat Lodewyk van Male het geluk zyner onderdanen niet wil bewerken!... Niemand zal het woord tot verdediging van Frans durven opvatten; hy die beloofd heeft op vader te waken; op vader, welke zyne verdelging zal zweren, en my van droefheid in het graf doen dalen. Maer, ofschoon ik hierby vaders wil niet geëerbiedigd hebbe, zal ik hem steeds blyven beminnen: ik wil echter myn geluk, myn leven, voor het heil en behoud van Frans opofferen!'

- Oda!' riep eene stem van uit het

kreupelhout; en eene schielyke beweging liet er zich in hooren.

Agar, die het gezegde harer vriendinne meende te beantwoorden en misschien te wederleggen, hief een geschreeuw aen, en de naem van: Arnold! ontvloog haren mond. Oda ysde by de gedachte dat heur vader ooggetuige van hare onbillyke handelwyze, geweest was; en, niet wetende wat te doen om 's ridders bedreigenden blik te ontgaen, bereidde zy zich tot de vlugt, wanneer zy in eens zich in de lenden voelde grypen.

- O!' gilde Oda; en eene zoo hevige siddering had haer bevangen, dat zy krachteloos op den grond zou gezonken zyn, had niet de toegesnelde persoon haer ondersteund, en haren naem op eenen zachteren toon uitgesproken.

- Gy zyt verschrikt, Oda!' stamelde hy, met eene aendoenlyke stem.

- Ach Hemel!' zuchtte de maegd, die tot hiertoe te zeer bedwelmd was geweest om acht te slaen op de woorden harer vriendinne, welke reeds tweemael den naem des aengekomenen genoemd had, - Hemel!'

herhaelde zy, en sloeg zich de handen voor het gezicht, als wilde zy haren kommer verbergen.

Ackerman, - want 't was hy, die, onwillig op het spoor zyner verloofde geraekt zynde, zich zonder de minste omzichtigheid voor hare voeten wierp, - had, by het naderen tot de maegden, zynen naem hooren noemen. Door eene nieuwsgierigheid, elken man zoo eigen, wanneer het hem gelukt het voorwerp zyner wenschen over hem te hooren spreken, was Ackerman, met open mond, op de woorden van Oda blyven luisteren, en hy voelde zich niet weinig aengedaen haer besluit nopens Walter te vernemen. - Odas zielesmart had hem hevig geschokt, en meer dan eens was hy op het punt geweest zyne minnares in hare aerzeling te ondersteunen; doch, daer de belofte van haren wil in niets meer tegen te kanten, hem geboeid hield, had hy het bevel aen den knecht, met kloppenden boezem aengehoord, en besloten onbemerkt op zyne stappen terug te keeren. Maer, wanneer Oda die vertrouwelykheid harer liefde begon te

uiten, bleef Ackerman weêr als een standbeeld aen zyne plaets gehecht. Het werd hem onmogelyk zyne zielsaendoeningen langer te verduiken; en 't was alsdan dat de naem van Oda zynen mond ontvloog, en hy door zyne haestige beweging in het bosch, beide maegden zoo verschrikte.

- Vergeef my, engel! vergeef my,' sprak Ackerman driftig, - ik heb alles gehoord en gezien, alles Oda! Wist gy wat eene geneugte uwe woorden my gebaerd hebben, dan zoudt ge zeker de onwederstaenbare begeerte, die my prikkelde om u af te luisteren, niet ten kwade duiden. - De zaek waeraen gy zooveel belang hechtte, is ten einde gebragt, en de Hemel bewerke er den goeden uitval van. Eerlang moet ik uw bruidegom wezen, engel! O! gave God dat onze meening bewaerheid wierd!... Eischte uw geluk eene opoffering, Oda! dan zoudt ge slechts ontwaren wat een hart ik onder den boezem draeg. Myn leven, myn bloed voor u verpanden, ware my zaligheid op aerde.

'Agar!' vervolgde de jongeling, zich in zyne opgetogenheid tot het meisje wendende,

welke, spytig over den schrik, dien zy in Oda had doen ontstaen, steeds sprakeloos bleef; - Agar! kan iemand de ondoorgrondelyke goedheid van Oda kennen?'

Agar bevestigde dees gezegde, en sprak tot zich zelve - Oda heeft ongelyk my te willen overreden dat de liefde geen geluk op aerde kan verschaffen!' Zy zweeg. De kozeryen en de blikken, die de verloofden onderling verwisselden, bevestigden haer gezegde; en beider heilstand bragt veel tewege om Agars hart innerlyk te verheugen.

Na eene korte poos nog in dit eenzame verblyf doorgebragt te hebben, alwaer de verloofden over Arnold en de teleurstelling van Walter steeds redekavelden, bemerkte Agar dat de zon zich in het Westen verdoken had, en de maen in eene tegenovergestelde rigting gloeijend boven de kim stond. Welligt zou de nacht Oda en Ackerman in hunne onderhandeling verrast hebben, hadde Agar hun niet aengemeld dat de Vryheer van Schoorisse reeds in het slot moest zyn, en hy er hen met ongeduld zou afwachten.

Deze opmerking bewoog allen zich huiswaerts te wenden.

Alsof niets de vereeniging van twee harten, die elkaêr zoo teederlyk beminden, meer dwarsboomen kon, handelden onze verloofden slechts nog van den huwelykszegen en van 't genot, dat zy voortaen zouden smaken. Oda, verzekerd van de regtvaerdigheid der zaek, die haer minnaer verdedigen moest, sprak zonder bekommering over het gevecht tusschen den zwarten ridder en Ackerman te ontstaen, en de jongeling, die het vaste geloof zyner minnares niet wilde doen wankelen, spande het mogelyke in, om dien stryd als eene nietigheid te doen doorgaen.

In afwisselende gedachten verslonden, naderde onze trits de burgt van Schoorisse, en Agar, ziende dat de Vryheer er nog niet aengekomen was, vond geraedzaem zich by hem te begeven.

De toenadering van Arnold herinnerde Oda de onvervulling van zyne bevelen; en de schandelyke wyze, waerop zy dezelve te keer was gegaen, veroorzaekte weêr eene oogenblikkelyk treurigheid in haer harte.

Ackerman wist echter zooveel ter verdediging harer handelwyze by te brengen, dat de Vryheer van Schoorisse, het vertrek onzer verloofden binnengestapt zynde, niets van Odas kommer kon bemerken.

Een glimlach speelde op de lippen der maegd, doch een zucht klom weldra uit hare borst op, en de jongeling kuimde vruchteloos om dien te verdooven. De Vryheer vroeg de reden er van: Oda sloeg de oogen op den vloer, zuchtte eene tweede mael; en Arnold, haer voorhoofd met al de teêrhartigheid eens vaders kussende, voelde eene traen op zyne hand vallen, en zag met hartzeer dat het meisje in snikken losborst.

- Kind!' sprak hy, - steeds hebt ge my uwe geheimen toevertrouwd, en uwe openhartigheid, uwe deugden hebben my genoopt op u al myne liefde te vereenigen. Denkt ge dat ik, vroeger de troost uwer kinderlyke smarten, ook voor diegene eener verloofde geene verzachting kan vinden?

- Vader! ik ken de goedigheid uws harten te wel, dan dat ik immer zou ophouden myne toevlugt tot u te nemen,' snikte Oda,

bewogen door de liefde, die Arnold haer betoonde, en waervan zy overtuigd was zich onwaerdig gemaekt te hebben; - maer,' vervolgde zy, - een kind begaet soms misstappen, waervoor, ofschoon zy door eene onweêrstaenbare noodzakelykheid opgelegd zyn, een vader geene vergeving kan schenken; er zyn geheimen, die men in diens ziel niet mag uitstorten.

- Zulks kan by u het geval niet zyn, kind! wees moedig en gerust; vertrouw my uw leed, en wees zeker van uwe genade.

- Vader! goede vader!' stamelde Oda, en zy wierp zich voor de voeten des Vryheeren van Schoorisse.

Ackerman, die gedurende deze onderhandeling, met het hoofd op de handen geleund zat, bereidde zich om zyne beminde van den grond op te ligten, doch de Vryheer belette zulks. - Volhard, kind!' sprak hy met eene gebrokene stem: - nooit zult ge my geschikter vinden om een beganen misstap te vergeven. Ik wil dat heden, morgen, overmorgen en den daerop volgenden dag, op welken onze herder u, in den naem des He-

mels, met Ackerman moet vereenigen, alles in vreugde op myne burgt verkeere: lang genoeg, heeft er de onrust, de treurigheid zich gehuisvest. De overgroote eer, die de Graef ons doet, heeft my het besluit doen nemen eene algemeene vergeving te schenken: de twee ter dood veroordeelden, die in de kerkers van myn slot geboeid liggen, zullen morgen in vryheid gesteld worden, en myn wil is, dat allen, die myne heerlykheid bewoonen, met er daed en met er harten Arnold van Schoorisse tot hunnen boezemvriend uitroepen. Gy verstaet Oda! dat, als ik vergeving schenke aen onderhoorigen, die den wil huns heeren hebben durven miskennen, ik die aen een kind niet weigeren zal.'

Aengemoedigd door deze woorden, en verzekerd dat de belofte, door Walter van Herzeele afgevergd nopens het niet bekendmaken van zyne liefdeverklaring, eene laeg was, die de man haer hadde willen leggen om des te gemakkelyker zyne verfoeijelyke inzichten te doen gelukken, begon Oda iets van Walters voetstappen te reppen. Al wat

deze aengewend had om Ackermans aenkomst te Schoorisse te vertragen, werd ook omstandig verhaeld, en Oda trachtte, met zooveel kalmte mogelyk, de vrees af te schetsen, die zy nopens den invloed van Walter op haren vader gevoelde, welke invloed, gelyk zy zegde, Ackerman en haer nadeelig moest wezen. Zy voegde er weenend by, dat de uitnoodiging tot het feest, aen den ridder van Herzeele gedaen, haer zeer verlegen had gemaekt, en zy zonder iemands toedoen, het gegevene bevel terug geroepen had.

Ackerman stond verslagen en wachtte sidderend Arnolds antwoord op dit onbewimpelde verhael af. De man liet eene groote misnoegdheid uitschynen, en berispte Oda over het omverwerpen zyner plannen.

- Walter is hier volstrekt noodig, onvoorzichtige!' vervolgde hy; en hy herhaelde al wat wy reeds over Galterus van Herzeele kennen. Arnold zegde verder: - De Graef moet, by gebreke van overeenkomst met de opstandelingen, al zyne magt te been brengen om op Gent te trekken, en er diegenen, welke op bevel van den styf-

hoofdigen Artevelde de wapenen op nieuw tegen hun wettigen Prins zouden durven opnemen, tot den laetsten toe verdelgen. Alzoo zal hy het nakomelingschap schrik aenjagen, en die hatelyke muitery onder het Gentsche gespuis doen ophouden.'

Dees gezegde maekte dat Oda van voor de voeten haers vaders opsprong, ten einde de uitbersting te beletten van Ackerman, die, knarsetandend, de vingeren krakend door elkander wrong. Zyne knien beefden onder hem, en hy opende reeds den mond om de verdediging te nemen dier mannen, welke de heilige zaek der vryheid op de dwingelandy des Graven wilden doen zegepralen, wanneer Oda zich als middelares tusschen vader en minnaer plaetste. Zy legde, onder het afbidden van Arnolds genade, de linker hand voor diens oogen, deed eene streeling, die den man belette de beweging heurs minnaers te zien, en aenzocht dezen laetsten, door een smeekenden blik, opdat hy bedaerd zou blyven.

Ackerman verkropte zyne woede, en ge-

hoorzaemde gedwee aen de vurige wenschen zyner verloofde.

Er heerschte eene lange stilzwygendheid in het vertrek, en Oda, eindelyk de noodzakelykheid gevoelende om het woord op te vatten, sprak tot haren vader, die in diepe mymering verzonken was, en zegde met eene vleijende stem, dat hy haer de begane daed niet ten kwade mogt duiden. - Ik dacht,' vervolgde zy op denzelfden toon, - aen het doelwit niet der onderhandeling van Lodewyk met den heer van Herzeele...

- Van Lodewyk?' hernam Arnold bitsig, - van Lodewyk? Leer met meer eerbied van onzen geduchten Graef spreken. Gy vergeet dat wy den Prins alles verschuldigd zyn, onnoozele! Nooit heb ik u moeten berispen; doch nu schynt het dat, met de ongehoorzaemheid aen myne bevelen, de onvoegzaemheid ook by u veld gewonnen heeft.'

Ondervragend bezag Oda haren minnaer, en deze zich de door hem gedane waerschuwing geheugende, namelyk dat de maegd in zyne tegenwoordigheid met min achting van

Lodewyk van Male zou spreken, voelde de moeijelykheid der gesteltenis zyner verloofde, en meende ze aen te moedigen, om, volgens haer goeddunken, het gesprek voort te zetten, toen Oda, de ongunst van niemand beider willende loopen, hare gedachte met andere woorden te kennen gaf. Zy vervolgde in dezer voege: - Ik wilde zeggen, lieve vader! dat ik de aenwezigheid des heeren van Herzeele alhier, onnoodig achtte, en de vrees alleen dat hy zou hinderpalen aen myne vereeniging met Frans stellen, moet myne voetstappen doen verregtvaerdigen. Gy hebt my aenzocht, vader! u de oorzaek myner treurigheid te melden: verzekerd van in uwe vriendschap de vergiffenis eener eerste dwaling te vinden, heb ik niet geaerzeld uw verzoek in te stemmen.

- En hoe zal ik den wensch van onzen Graef voorkomen?' vroeg Arnold op een min strengen toon, zich door de aenmerking zyner dochter aen zyne zwakke zyde aengetast voelende. - Zal ik een anderen bode naer Herzeele zenden, om den Vryheer te doen melden dat gy uwen vader hebt willen

misleiden?... Kind! uw onvoorzichtige stap stelt my aen wreede onaengenaemheden bloot; ik zal een middel moeten verzinnen om die te ontvlugten, en om tevens myne plannen jegens de heeren van Herzeele niet te doen mislukken. 't Zou my grootelyks spyten uwe wenschen te keer te gaen, Oda! maer indien gy de aenwezigheid van Walter duchtte, was het aen u my zulks kenbaer te maken; ik hadde in alles kunnen voorzien. Nu blyft er niets anders over dan my ten beste mogelyk by Walter te verschoonen. Ja, gy glimlacht, kind! maer pas op voor het toekomende: een eersten misstap wil ik volgaerne vergeven, doch indien immer iets dergelyks voorviel, ik zou myne vaderlyke zachtmoedigheid van kant leggen, om de gestrengheid eens regters aen te nemen!'

Hier zweeg Arnold, en na eenige oogenblikken dubbens, vervolgde hy met een zeker vertrouwen: - Misschien zal ik Graef Lodewyk kunnen aensporen om zyne reis langs Herzeele voort te zetten: welligt ook zou hier de tyd ontbreken om met Walter de noodige beschikkingen nopens zynen oom

te nemen, terwyl wy in de burgt van eerstgemelden alle gemak tot rype overlegging zouden vinden.

- Heerlyk gedacht, lieve vader!' sprak de maegd, en zy kuste Arnolds gespierde hand.

- En gy, jonker Ackerman!' vervolgde de Vryheer schertsend; - diepdenkend zit ge daer, alsof gy eene zielmis bywoonen moest. Na den stryd het huwelyk vriend! De befaemste ridders van Vlaenderen zullen u de gunst benyden den geheimzinnigen kamper te bevechten; de Graef zal u toejuichen, en Oda moet u het loon der overwinnaren schenken!

- Vader!' sprak Ackerman moedig, - niet om de gunsten van Vlaenderens Graef weg te dragen, doch om hem te doen zien wat myn arm kan, en om de eer uws huizen te wreken, wil ik slechts den zwarten ridder bestryden.

- 't Zy zóó Frans!' riep de Vryheer, die de beteekenis van Ackermans woorden niet begrepen had; en terwyl Oda in den grond des harten den wensch uitte dien ha-

telyken tegenstever, door Ackermans zwaerd te zien ombrengen, drukte Arnold zyne zware vuist op 's jongelings schouder, en fluisterde hem iets in het oor. De Vryheer volgde Agar die hem de noodzakelykheid zyner aenwezigheid in een ander vertrek, zoo even was komen afkondigen, en beider verdwyning liet onze verloofden vry en ongestoord over hunne geheimste gedachten uitweiden.

- Ackerman! Ackerman! gy zyt een onvoorzichtige,' sprak Oda, die met kommer 's jongelings gezegde nopens den Graef afgeluisterd, en zyne uitbarsting belet had, wanneer Arnold over het dempen der muiteryen uitvoer; - gy zyt een onvoorzichtige! ware ik niet daer geweest om u te weêrhouden, al onze ontworpene plannen zouden door uwe zwakheid vernietigd zyn.

- Myne zwakheid!... wel gezeid, liefste! Gy, die ze veroorzaekt, mogt ze my als een verwyt aentygen. Schaemrood, ja schaemrood worde ik by de gedachte dat de liefde my de rol van eenen lafaert doet spelen, en my belet aen uwen vader te zeggen dat ik myne

vryheidslievende medeburgers met den naem van gespuis niet meer wil hooren bejegenen!... Oda! Oda! gevoeldet gy wat helsche pyniging my martelt, gy zoudt zeggen: Frans! wees openhartig gelyk ik; verberg uwe geheimen niet langer; zeg aen den Graef, dien gy vervloekt; aen den Graef, dien gy als een moedelooze zult moeten aenschouwen, dat gy u aen het hoofd der opstandelingen zult stellen, om zyne hatelyke handelwyze te keer te gaen, en hem te doen zien dat het volk alles, en hy niets - niets is, wanneer hy door deszelfs magt niet ondersteund wordt!...

- Uw toorn vervoert u, Frans! 't was myne gedachte niet by u al die onaengename herinneringen op te wekken!' sprak Oda.

- Vergeef my, lieve! vergeef my die oploopendheid; zy brengt verzachting aen myn geschokt gemoed. Neen; den dwingeland zal ik niet sparen: gy hebt my belet zyne tegenwoordigheid te vlugten, my doen gevoelen dat ik als een lafaert zou doorgaen, voor zoo verre ik de uitnoodiging des zwarten

ridders niet aenvaerdde: welnu! myne beslissing blyft onwrikbaer; vertrekken zal ik niet; ik wil den Graef zeggen dat hy Vlaenderens verderf bewerkt, en dat de vleijery zyner aenhangers, die allen met het zweet der behoeftigen in weelde en genot leven, oorzaek is dat hy slechts roozen ziet, dáér, waer niets dan doornen wassen; en dat, indien hy de behoefte van het volk kende, hy, in plaets van het met nieuwe schattingen te bezwaren, en zyne zotte en eerlooze driften den teugel te vieren, zyne onderdanen gelukkig zou kunnen maken.

- Konden die beschuldigingen, als een vriendenraed tegen den Graef ingebragt worden, Frans,' zei Oda, - misschien zouden zy een goed uitwerksel hebben, terwyl uwe oploopendheid in geen gezond hart verschooning kan vinden. Wat zouden die verwyten by Lodewyk tewege brengen? Enkele verachting jegens u, Frans! en zeker, o! ja zeker, uw gevangenschap, indien niet uwe dood! Gy weet dat de grooten der aerde geene tegenkantingen gedoogen: steeds door vleijers omringd, die zich meer en meer in

derzelver gunsten willen indringen, hooren zy hunne schandelykste daedzaken hemelhoog verheffen. Wierd de wysste opmerking inwendig door hun goedgekeurd, nog zouden zy weigeren er zich aen te gedragen, in de vrees dat men hun de eer der inzage zou betwisten. Wees koelbloedig, Frans! schrikkelyk misschien zouden de gevolgen uwer onbezonnenheid wezen.

- Zonder wraek zou ik toch niet sterven, Oda!

- Neen, maer zonder nut voor uw vaderland, lieve Frans! Wat kan een enkel arm, ofschoon krachtig, dapper als de uwe, tegen een aental welgeoefende krygslieden, wier speren de Graef by een enkelen oogwenk naer uwe borst kan doen rigten? O Frans, Frans! een éénig onbezonnen woord zou u door al de vaderlandsminnaren doen beweenen, en uwe dood misschien Vlaenderens onheil onwederroepelyk bewerken. Wees koud, indien gy het goed vindt, doch niet onbeleefd met den Graef, die ons de eer... die ons huwelyk uit liefde tot vader wil bywoonen; de zelfopofferingen, die ik voor u ge-

daen heb, durven my laten verhopen dat ge deze myne bede ook niet zult verstooten.’

Ackerman antwoordde niet, en hy bleef, met gebukten hoofde, de armen over elkander geslagen, voor zyne minnares staen. - Oda!’ sprak hy eindelyk, - geene lafheid toch moogt ge van my eischen, zoo niet...

- Lafheid? nooit Ackerman! maer koelmoedigheid, overleg. Ik wensche en verlange slechts ééne zaek, en 't is die van ons huwelyk gezegend te zien.

- De beleefdheid, die gy jegens den Graef eischt, Oda! kan ik hem onmogelyk betoonen: vraeg myn bloed, myn leven, maer myne verslaefdheid aen den dwingeland niet. Beleefdheid! neen; doch, wilt ge niet dat ik hem met stuersche woorden aenspreke, dan moet ge my toelaten hem niet te bezien, en zooveel mogelyk zyne tegenwoordigheid te vlugten.

- Steeds wil ik by u zyn, Frans!’ sprak Oda, vergenoegd over de magt, die zy op haren minnaer had, - en 'k zal den Graef wel trachten te beletten, dat hy uwe onverschilligheid ten zynen opzichte gewaer

worde. Maer zeg, Frans! zult ge my ten kwade niet duiden dat ik Lodewyk met eerbewys ontvange, en met heuschheid eene my toegestuerde vraeg beantwoorde?

- Toch niet, melieve!' was Ackermans antwoord. En de maegd, die hem zoo dierbaer aen het harte lag, tot zich trekkende, zeî hy haer: - Oda! gy zyt een engel.'

Deze beschikkingen tusschen onze verloofden vastgesteld zynde, werd de deur des vertreks met spoed opengestooten, en Agar, bleek en hygend, kwam als eene onheilsbode tot de erfdochter van Schoorisse geloopen, roepende: - Oda! Oda! alles is verklikt: uw vader kent de strikken die gy hem leggen wilt.

- Hemel!' stamelde Ackermans verloofde, en zy liet zich op den schouder des jongelings zygen, terwyl deze bevreemd vroeg of Walter van Herzeele in de burgt aengekomen was.

- Neen, jonker Ackerman! zuchtte Agar; doch Mynheer Arnold zelve heeft my van dit verraed gesproken.

- En wie mag vader met uwen eed be-

kend gemaekt hebben, Frans!’ stotterde Oda.

De jongeling haelde de schouders omhoog, en opende den mond om Odas vraeg ontkennend te beantwoorden, wanneer Agar gewaer wordende dat beide het mis hadden, zich verhaestte om hen uit dien akeligen toestand te trekken. Zy zeide dat niet Ackermans verstandhouding met de opstandelingen, maer slechts de terugzending van den bode door den Vryheer gekend was.

Odas ademhaling werd gemakkelyker by het hooren dezer laetste woorden, en terwyl Ackerman in eenen lach schoot, aenzocht Oda hare vriendinne opdat ze deze woorden zou herhalen: zoo moeijelyk kon zy gelooven dat ze zich in hare eerste gedachte vergist had. Ackerman, die nu uitschaterde van lachen, deed de levende kleur op het gelaet van beide maegden weêrkomen. Die kleur veranderde by Agar in bloedig rood, en hoe meer zy zich de reden afvroeg van den spot, dien de jongeling met haer scheen te dryven, hoe meer bare schaemte vergrootte, zoo verre dat zy de verloofden wilde verlaten, had Oda

al de omstandigheden niet medegedeeld, die haer tot de gedane vertrouwelykheid aen haren vader, aengespoord hadden.

Agar vergenoegd over den goeden uitval van Odas gedane veropenbaring, voegde nu hare vreugde aen die der lievelingen, welke deze vrolykheid een groot deel van den avond voortzetten, totdat de Vryheer van Schoorisse zich weêr in den huishoudelyken kring plaetste. Hy prikkelde meermalen de gevoeligheid van Ackerman door zyne steeds vernieuwde verhalen, waerin de lof aen den Graef toegezwaeid, en het door hem te genieten vermaek zynen schoonzoon als aenleider van Lodewyks benden te zien, eene niet geringe rol speelden.

- Kinderen!' sprak Arnold, - en gy, lieve Agar! want gy ook zyt myn kind, - ik heb u naer Audenaerde niet uitgenoodigd om er u de beschikkingen van het feest te laten zien. Zulks heb ik wetens willens gedaen, ten einde gy in eenmael over het geheele zoudt oordeelen: uwe verwondering zal niet kleen zyn, ik verzekere het u; en gy zult, door de gemaekte toebereidselen van

elken burger in het byzonder, gemakkelyk over de liefde der Audenaerdisten tot my, kunnen oordeelen. Hun opperbevelhebber heeft ook al het mogelyke aengewend om zynen Vorst een luisterlyk onthael te doen. Zegebogen en versieringen pralen in overvloed voor zyne woon even als voor die der edelen; met een woord, er ontbreekt niets van alles wat Graef Lodewyk en my vereeren en vleijen kan. Op het praelschavot, dat langs den noorderkant der Groote Merkt opgerigt staet, schittert bovenal de zetel des Graven tusschen den uwen, Oda! en dien uws minnaers, welke, benevens de stoelen van eenige der voornaemste ridderen, allen onder eenen hemel van blauw zyden laken gerangschikt zyn. Ik weet niet waerom de goede Prins u beiden die uitstekende eer aendoet; maer het is niettemin zeker dat hy alles zóó, by een uitdrukkelyk gebod aen den hoogbaljuw, heeft doen beschikken. Wat dunkt u van dit eerbewys, Ackerman?

- Nevens den Graef zal ik *niet* zitten, vader!' antwoordde de jongeling driftig.

Oda, die de verwondering haers vaders by

deze woorden bemerkte, bezag Ackerman met een verwytenden blik.

- Hoe?' riep Arnold, - nevens den Graef zult ge niet zitten!

- Neen vader!' was nu het antwoord van Oda. - Weet gy niet dat Frans met pantser, helm, byl en speer, zich aen den kring der kampers zal voegen, en de eer onzes huizen moet wreken? Die wraeklust moet zyne gedachte geboeid houden, en gy verstaet wel, vader! dat hy in deze omstandigheid den Graef de gevorderde heuschheid niet zou kunnen betoonen. Hy moet den Prins de kracht van zynen arm, en zyne behendigheid in het zwaeijen eener lans doen bewonderen.'

Ackerman, tevreden over Odas gezegde, antwoordde niet, doch besloot in het toekomende zyne minnares niet meer in de noodzakelykheid te stellen zyne eigene woorden uit te leggen en te verschoonen.

- 't Is waer, myne lieve Oda!' hernam de Vryheer van Schoorisse; - maer Ackerman mag zich toch aen de eer, hem beschoren, niet onttrekken: hy kan aen 's Graven zyde

verblyven tot het oogenblik dat de kampvechters in het strydperk uitgenoodigd worden.'

Ackerman schudde meesmuilend het hoofd, en Oda verzinde vruchteloos het middel om alles naer den wensch haers minnaers te doen gelukken. Zy werd genoodzaekt zich met de hoop te troosten dat ze, moest het zyn, Ackerman tot het volbrengen van 's Graven besluit zou overhalen.

Het gezag, dat eene vrouw, die den lieveling haers harten langs zyne zwakke zyde weet aen te tasten, zich steeds over hem kan aenmatigen, was Oda te zeer bekend, dan dat ze haren geest zou kwellen met het opzoeken van verdere middelen om Ackermans styfhoofdigheid te keer te gaen. Verscheidene malen reeds had zy hem moed en trots van kant doen stellen, om hem hare kleenste begeerten te doen nakomen. - In het voorhandige geval, was zy nogmaels van het welslagen harer poogingen verzekerd, en nauw stapte Arnold, vermoeid van de bezigheden waeraen hy zich den ganschen dag had overgegeven, de kamer uit om zich ter rust te leggen, of Oda sloeg de handen te

samen, en zuchtte: - Frans! Frans! zeker zult gy ons verraden!... Nevens den Graef zult ge *niet* zitten, hebt gy aen vader gezeid, en hadde ik geene uitlegging aen uwe woorden gegeven, gy zoudt vader welligt, op zyne vraeg: Waerom? uwe gevoelens nopens Lodewyk van Male uitgedrukt hebben! Ik herhale u dat myne rust, myn geluk in het vervolg van u afhangen: na het steekspel worde ik uwe bruid, of ik zal die nimmer wezen.

- En ik beloof u dat ik dit geluk bewerken zal!' viel de jongeling Oda in de rede: - moest ik van hartzeer in de tegenwoordigheid van den Graef bezwyken, ik zal niettemin doen wat ge van my vergt; zelfs wil ik my houden alsof ik de handelwyze van den dwingeland in geener wyze afkeurde, doch slechts tydens zyne tegenwoordigheid alhier, en dan... o! dan, eeuwige wraek! eeuwige verachting!

- Myn wensch is volbragt!' stamelde Oda; en terwyl zy de hand uitstak om de zilveren bel te vatten, die de dienstboden moest verwittigen dat Ackerman zyne slaepkamer wilde betrekken, drukte deze Odas

vingeren tusschen de zyne, onder de uitroeping: - Vaerwel, engel!’

Na Oda hare smeekingen ten Hemel had gestuerd om God den goeden uitval harer onderneming af te bidden, en hem vergiffenis te vragen over de onvoegelykheid derzelve, strooide een verkwikkende slaep roozen op hare wangen, terwyl Ackerman, steeds gefolterd by het aendenken dat men hem te Gent zyne verslaefdheid aen den wil eener vrouw, en zyne heuschheid jegens den Graef, als eene misdaed naer het hoofd zou werpen, meer dan eens betreurde Arnold van Schoorisse niet met zyn geheimzinnig gedrag bekend gemaekt te hebben.

De volgende dag verstreek in wederzydsche vertrouwelykheden en liefdebewyzen, en de aenkomst te Schoorisse van onderscheidene ridderen, die hulde aen hunnen Graef bewyzen en het steekspel bywoonen wilden, bragt slechts eenige verandering aen de eentoonigheid, die sinds den voorgaenden morgenstond in het slot geheerscht had.

De lieftalligheid van allen jegens Oda en Ackerman, was onze verloofden eene waer-

borg dat 's jongelings medewerking in den opstand door niemand hunner gekend was, en het huwelyk zonder hinder zou kunnen gezegend worden.

VIII.
Het Steekspel.

Hinc metuunt cupiuntque, dolent gaudentque. -
AEN. LIB. VI.

Beide gelyk in behendigheid, beide sterk en moedig, vielen zy elkander eerst aen met koele en berekende omzichtigheid; dan, weldra verdubbelden hunne slagen; hunne lichamen namen honderd verschillige houdingen in eenen oogwenk aen, en hunne bewegingen van aenval en verdediging werden met onbegrypelyke juistheid uitgevoerd.
BERTRAND VAN RAINS.

De dag, welken de Vryheer van Schoorisse roet zooveel vreugde had afgewacht, was nauwelyks aengebroken, of Arnold, vergezeld van eenige zyner vrienden, onder welke men Floris van Heule, Rudolf van Vlaende-

ren, Willem van Eertvelde, Jan, bastaert van Enghien, en Mynheer van Croysyles, die allen voor hunne dapperheid in het beleg van Audenaerde tot ridder waren geslagen, tellen kon, doorliep geheel de uitgestrektheid van Schoorisse, en liet zyne tevredenheid uitschynen by het zien der schitterende bloemkransen, overal tusschen groene loofwerken ingemengeld, De straten van het dorp, langs welke de Graef moest doortrekken, waren als in eenen tuin herschapen, tot wiens daerstelling oud en jong het zyne byzette. De vreugde, die men op Arnolds aengezicht bemerken kon, werd door allen gedeeld; honderd verschillige volksliederen deden het eenzame en verlatene veld door hunne refereinen weêrgalmen, en het gezang, dat men ter gelegenheid der aenkomst van den Graef en der zegening van het huwelyksfeest vervaerdigd had, werd door eene rei van jonge zangers en zangeressen zoo smaekvol aengeheven, dat onze ridders aen de begeerte niet konden weêrstaen de frissche en beminnelyke landmeisjes hun genoegen over die verrukkende toonen mede te

deelen. Ook zagen zy hunne handelwyze van iederen verloofden in het byzonder goedkeuren; en een ridderwenk, aen zyn meisje toegeworpen, deed den minnaer gelooven dat hy een benydenswaerdigen keus gedaen had. Het geroep: Lang leve onze Vryheer! volgde op het gezang, en nooit, zelfs niet tydens zyne gelukkige vereeniging met Isabella, had Arnold zulk eenen overvloed van geneugten gevoeld. Ware zyne wederhelft by hem geweest, de man zou zyne erfgronden in een aerdsch paradys herschapen gewaend hebben.

Uit al de pachthoeven der heerlykheid van Schoorisse, zag men gespierde mannen, op moedige dravers, rond de dorpkerk verzamelen: hunne kiesche wapening beantwoordde den luister, dien de Vryheer aen het onthael van zynen Graef stelde; talryke maegdekens, in witten dos, wier zilveren hairlokken met bloemkransjes doorvlochten, op haren sneeuwen hals golfden, voegden zich van tyd tot tyd by de wachtende ruiters, en twee schilddragers, die den zwarten leeuw op gulden veld gesneden, in een kostbaren

lyst aenbragten, plaetsten zich aen het hoofd van den stoet, welke door de edelen langzamerhand vergroot werd. Vanen en banieren, wier fraeije kleuren tegen de zou opblonken, wentelden hier en daer tusschen de menigte, waeraen de herder der gemeente, vergezeld door al de geestelykheid der heerlykhede van Schoorisse, zich vervoegde.

De stoet wendde zich met deftigen tred tot voor het slot des Vryheeren, wiens aenkomst men voor de valpoort afwachtte. Het scherp geschal eens hoorens brak eindelyk de onderhandeling af, die elkeen der gasten met zyn naestbystaenden makker had, en eene verbazende stilte maekte plaets voor de bewonderingskreten, gedurende geheel den doortogt aengeheven. - Zy zyn dáér!' riep men als met ééne stem: aller oogen werden naer het slot gewend, en twee vaendeldragers boden zich het eerst aen de nieuwsgierige menigte aen. De eene verbeeldde eenen Sater, op wiens hoofd groote bokshoornen langs de schouderen neêrkrulden. Van de heupen tot aen het onderdeel der voeten was de man met eene zwarte

huid bedekt, welker staert hem byna tegen de hielen sleepte. - Hy droeg het vandel waerop de wapenen van Schoorisse, bestaende uit een rooden keper op gulden veld, afgezet met lelien, kunstig waren afgemaeld. De tweede vaendeldrager was een Wildeman, en droeg de vlag waerop de geslachtwapenen van Ghistele, zilveren keper met armelynen op een rood veld, niet min luisterlyk pronkten.

Onmiddelyk daerna volgde Arnold, in stalen uitwapening, op een zwarten draver gezeten, wiens levendigheid de man met moeite bedwingen kon. Zyn paerd, 'twelk, ongedurig, omdat men het den teugel niet vierde, het hoofd tusschen de beenen stak en het dan fier in de lucht sloeg, hield zyn langen staert boogsgewyze opgeheven, en kwispelde dien onophoudelyk heen en weêr.

Achter den Vryheer stapten Oda en Ackerman, die twee sneeuwwitte rossen berenden. De maegd was in ernstige redekaveling met haren minnaer, wiens opgetrokken helmvizier de aenschouwers gemakkelyk liet raden dat iets ontrustend hem kwelde.

Oda scheen zeer bezorgd om die onrust te doen verdwynen.

Achter onze verloofden volgde Agar, vergezeld van een aental edelvrouwen, alle op kostbare hakkeneijen gezeten; en wanneer de buitenstaende stoet de toegenaderden verwelkomd, en de dorpsherder den hemelzegen op allen ingeroepen had, maekte plegtige stilte plaets voor de hevigste toejuichingen: ieder rangschikte zich volgens staet en waerdigheid, om, omringd van al wat zich te been had kunnen stellen, op de scheidpalen van Arnolds grondgebied, de aenkomst van den Graef te gaen afwachten.

Oda, byzonderlyk, maekte de nieuwsgierigheid der meisjes gaende: een zyden rykleed, waerop de zou helder schitterde, en de onderscheidene kleuren, waermede het doorweven was, glansryk deed uitstralen, daelde haer in groote plooijen tot op het middelpunt der voeten, wier fyne leest bevallig uitscheen. Haer hoofdsluijer, waerin de zuiderwind gestadig speelde, vloog in golvende kronkelingen heen en weêr; en alwie Oda, zoo schoon, zoo belangryk, zoo

teeder, in gesprek zag met Ackerman, kon zich van de gewaende onverschilligheid des jonkers geen denkbeeld maken. Terwyl van tyd tot tyd een doffe zucht uit Odas borst vloog, terwyl zy zich aen aller oogen onttrok om eene traen te verbergen, die langs hare bleeke wangen afgleed, liep een gestadige glimlach over het aengezicht heurs vaders, welke met bevalligheid de gelukwensching der menigte beantwoordde.

De stoet hield zich eindelyk ter aengeduide plaets stil. Nadat Arnold met eenige ridderen over de goede hoedanigheden des Graven uitgeweid had, zag men in de verte eene stofwolk opryzen, en het geroep van: Leve Vlaenderens Heere! werd statig aengeheven. Dan verdeelden de ruiters zich in twee ryen; zy lieten in hun midden eene opening, langs waer de Vryheer van Schoorisse, gevolgd door zyne kinderen, de edelvrouwen en eenige der voornaemste ridderen, Lodewyk van Male te gemoet kon gaen. Ackermans oogen, die zoo lang onbeweegbaer in hunne holten gestaen hadden, schoten nu vlammen van woede;

en reeds had hy met zyn yzeren handschoen de strydbyl omvat, die aen zynen zadel hing; reeds zweefde de naem van: dwingeland! op zyne lippen, wanneer Oda, gestadig de handelwyze haers minnaers bewakende, een gegil aenhief dat, ingezien de vreugdegeroepen van allen, door Ackerman alleen gehoord werd, en dezen aen zyne belofte deed herinneren. De byl ontviel zyne hand, en het woord: - Onvoorzichtige!' hem door Oda als een diep verwyt toegeworpen, klonk bitter in zyne ooren.

Middelerwyl was de Graef den stoet toegenaderd; de krygslieden staken de speer in de hoogte, en Arnold, van zynen klepper afstappende, zag zyn voorbeeld door al de edelen volgen. Hy ligtte Oda uit den zadel, om ze voor den Graef te geleiden. Zoo zeer was Ackerman verdwelmd, dat hy deze daed niet bemerkt had. Nu boog Arnold eenen knie ter aerde, en wachtte sprakeloos het oogenblik af, waerop Lodewyk van Male hem het woord toesturen zou. Hierna ontving de Prins den welkomgroet des Vry-

heeren, die hem de erfdochter van Schoorisse voorstelde. - Als verstomd over de schoon- en bevalligheid van Oda, ontschoeide de Graef zyne regter hand, en stak die met eerbied tot de maegd, wier vale kleur voor een hoog roozenrood plaets maekte.

Ackerman, die zich onder de overige ruiters gehouden, en zyne tegenwoordigheid van geest weêrgevonden had, aenschouwde met donker gelaet de kleenste beweging van den Graef. Iets ongewoons voelde hy in zich ontstaen: het bloed liep hem snel en ziedend door de aderen; en hy drom tusschen de hem omringende edellieden, toen Oda, op de vraeg van den Prins: - Jonkvrouw! waer is uw bruidegom?' het hoofd omwendde, Ackerman met een lachend gelaet dezelfde hand toereikte, die de Graef daer zoo even aengeraekt had, en antwoordde: - Mynheer van Vlaenderen! jonker Ackerman nadert uwe hoogheid!'

De Prins bezag Odas minnaer met verwondering; de schets, die men er hem van gedaen had, beantwoordde niet aen het origineel, en terwyl hy al zyne aendacht

op den Gentschen Kapitein vestigde, leidde Oda dezen voor 's Graven voeten, en stamelde: - Frans! uwe belofte is heilig!'

Die weinige woorden stilden Ackermans drift. Hy boog het hoofd naer den grond, terwyl hy tot zich zelven sprak: - Eene enkele laegheid, en dan - dan eeuwige wraek!'

Oda drukte met kracht de gespierde vuist des jongelings, en zuchtte: - Goed, vriend!'

- Buig den knie, Frans!' sprak de Vryheer, de hand voor den mond houdende, om door den Graef niet gehoord te worden. Hetzy Ackerman deze vaderlyke raedgeving niet verstaen had, hetzy hy te veel fierheid bezat om ze in te willigen, bleef hy roer- en sprakeloos.

Arnold durfde zyn gezegde niet herhalen; hy stiet met den elleboog tegen den linker arm van Ackerman, doch deze hield steeds dezelfde houding. Gewis zouden de woorden van den Graef onbeantwoord gebleven zyn, hadde Odas doordringendheid van geest in alles niet voorzien, en zy, de gelukwenschingen, spotsgewyze door den Prins aen haer

toekomenden bruidegom toegestuerd, met hare gewoonlyke bevalligheid niet aenvaerd.

De Graef, misnoegd over hetgene hy onbeschaefdheid in Ackerman noemde, groette Oda met de hand, terwyl hy haer nog eenige heusche woorden toestuerde, en wendde zich tot de overige ridders om hun zyne erkentenis over hunne aengekleefdheid aen zynen persoon te betoonen.

Na eene korte onderhandeling stelde de stoet zich weêr op weg: de Graef was in ernstig gesprek met den Vryheer van Schoorisse; en Oda, de vreugde op het aengezicht, liet haren minnaer den tyd niet om nog langer in zyne sombere denkbeelden uit te weiden.

Lodewyk van Male vond geene woorden om Arnold zyne tevredenheid over de pracht en kunde te betuigen waermede al de versierselen van de burgt vervaerdigd waren: ieder opschrift maekte zyne aendacht gaende en vleide zyne eigenliefde, even als die van den Vryheer, welke, by elk bewys van 's Prinsen voldoening, eene diepe buiging deed.

- Heb ik my uwer waerdig gemaekt, liefste?' vroeg Ackerman, zoodra hy weêr in den zadel gestegen was.

- Uwe instemming in het nakomen myner wenschen, verrukt my, Frans! - Maer zeg,' vervolgde Oda vrolyk, - waerom gy uit eigene beweging tot den Graef gekomen zyt, nadat gy u verwyderd hadt, om hem in het gezicht niet te vallen?

- Omdat ik uwe hand uit de zyne meende te rukken, Oda! 'k Was op het punt hem toe te roepen, dat die hand, my geschonken, door die eens aertsvyands niet mogt aengeraekt worden.'

De maegd liet den teugel harer hakkenei onwillig op den hals van het beest zinken, en reed treurig voort.

- Heb ik u beleedigd, engel?' zuchtte Ackerman.

- Beleedigd? neen, Frans! maer waerom steeds zoo trouweloos aen uwe belofte? Ik heb u overtuigd dat eene enkele oploopendheid van uwent wege ons voor eeuwig van elkaêr kan scheiden. Gy hebt my heuschheid jegens den Graef beloofd, en echter hebt gy

den knie niet willen buigen: op zyne vragen...

- Ik?' schreeuwde Ackerman, - ik den knie buigen voor eenen dwingeland?

- Ust!' deed Oda; en de Graef, die iets van deze uitroeping gehoord had, keerde het hoofd om, bezag met eene soort van medelyden den driftigen jongeling, en bleef een ruimen tyd zyne blikken op Oda gevestigd houden, welke zich al de krachten voelde ontnemen, en gewis van hare hakkenei zou getuimeld zyn, ware zy door Ackerman niet ondersteund geworden.

Gelukkig dat deze beweging door Lodewyk van Male niet gezien werd, welke zich onder het uiten van eenige fransche spotnamen, aen Ackerman binnensmonds toegesnauwd, juist tot Arnold keerde om eene gedane vraeg te beantwoorden; anders ware de Prins de maegd ter hulp gesneld, en Ackerman zou misschien nog eene zachtere streeling dan de gegeven handdrukking moeten verbyten hebben.

De Graef, die besloten had, alvorens zynen togt naer Audenaerde voort te zetten, eenige

ververschingen op de burgt van Schoorisse te nemen, stapte van zyn paerd af; en Ackerman zyne verloofde tot aen den dorpel geleid hebbende, van waer zy den Prins gezelschap ging houden, kwam in het midden der buitengeblevene ridders terug. Arnold had te veel werks met de aen Lodewyk te bewyzen hulde, dan dat hy 's jongelings afwezigheid ontwaren zou; en de Prins, die in een heusch gesprek trad met Oda, vroeg niet eens naer den bruidegom meer. Hy zette zich aen het ontbyt tusschen den Vryheer en de erfdochter van Schoorisse.

Nu slechts ontwaerde Arnold de niet aenwezigheid zyns schoonzoons; hy betoonde er zyne verwondering aen Oda over, doch deze verschoonde den jongeling, zeggende dat hy de pligten van het huis by den stoet waernam. Deze uitlegging, die echter in de waerheid bestond, voldeed den Vryheer, die de goede hoedanigheden en den heldenmoed van den Gentenaer met vuer aenhaelde. De Graef, ofschoon tegen Ackerman ingenomen, scheen uit welvoegelykheid tot zynen gastheer en diens aenminnelyke dochter, zich te

laten gezeggen: hy vergenoegde zich met eene andere wending aen de redekaveling te geven.

Die onverschilligheid verheugde Oda, en de vrees, die zy zoo lang voor Ackerman gevoeld had, verdween allengskens. Zy trachtte zich dieper in de gunsten van Vlaenderens bestuerder te dringen, en op haren verloofden ongevoelig terug keerende, wilde zy de zaek zoo verre brengen, dat de Graef oorlof aen Ackerman verleenen zou, ten einde deze zich tydens het steekspel in den kring der kampvechters hield, omdat, voegde zy er by, de anderen met een ongunstig oog de eer, aen Ackerman beschoren, niet aenzien zouden.

Arnold bekeek zyne dochter met sombere blikken; hy begon haer gezegde te wederleggen, doch de Graef viel hem aenstonds in de rede, en zeî dat de opwerping der dochter van zynen boezemvriend gegrond zynde, hy graeg dier bede wilde instemmen.

Oda boog het hoofd, en Arnold, fier over de uitdrukking zyns Graven, die hem den eertytel van boezemvriend schonk, beves-

tigde dat hy op elk oogenblik bereid was, om zyn bloed ten dienste van Vlaenderens luister en heilstand te wagen.

Onmiddelyk na het ontbyt stelde de stoet zich op weg om het steekspel te Audenaerde te gaen bywoonen.

Niets lag Oda zoo ter harte, dan Ackerman 's Graven beslissing aen te zeggen. De jongeling ademde vryer: zyne erkentelykheid, zyne liefde tot Oda stegen ten top, en had de aenwezigheid van zoo talryke ridderen het hem niet belet, gewis zou hy die engelachtige vrouw tegen het harte geprangd hebben.

Zonder dat er iets merkwaerdigs voorviel, naderde de stoet de lange overwelfde valpoort van Audenaerdes wallen, alwaer het magistraet den Graef de sleutelen der stad aenbood, en hem de hartelykste gelukwenschen toestuerde. In al de straten langs waer men doortrekken moest, wapperden schitterende buertvlaggen; elk huis was vervuld van nieuwsgierigen; de vreugde was algemeen; aller oogen werden met bewondering op den Graef geslagen, en de vrouwen

zwaeiden onophoudelyk hare witte zakdoeken ten teeken van welkomgroet aen dien, welken zy haren verlosser noemden. Oda droeg ook de bewondering der menigte weg, en meer dan eens, by de uitroeping: Hoe schoon, o! hoe schoon! keerde Ackerman zich om, en bekeek vriendelyk diengene, welke met zooveel belangstelling over zyne toekomende echtgenoote sprak.

Vóór het huis van Schoorisse, regtover de steenen brug, hield de Graef een geruimen tyd stil. Daer stonden in de fynste kleuren al de veldslagen verbeeld, door hem op de opstandelingen gewonnen: overal was hy de held, de beslisser des gevechts; by zyne verschyning namen de Gentenaers de vlugt; de gevangenen smeekten hem genade af, en de verslagenen liepen als bedelaers het land rond, treurig en misnoegd omdat de Graef hen niet in genade wilde ontvangen. Iets dat boven al de bewilliging van Lodewyk wegdroeg, en Ackerman tot in de ziel griefde, was dat vier brouwersgasten op eene gebrokene ton eenen der Gentsche bevelhebbers voerden, welke, opgevolgd door

een twintigtal schiptrekkers, met opzet in de slordigste kleederen verbeeld, Philips van Artevelde het gebied over Vlaenderen opdroegen, en hem den eed van getrouwheid aflegden.

De Graef kon zich niet onthouden te glimlachen: zyne vergenoeging werd door allen gedeeld, en door een luidruchtig handgeklap beantwoord, op 'twelk het driemael herhaelde geroep: Leve de Heer van Vlaenderen! dood aen de opstandelingen! geheel de stad door weêrgalmde.

Oda alléén had de zielworsteling van Ackerman by die algemeene vreugde ontwaerd, en zy moest al het gezag, dat ze zich op haren minnaer aenmatigen kon, werkstellig maken, om hem te weêrhouden dit zinnebeeld der kleinmoedigheid van de opstandelingen, met zyne byl niet in stukken te houwen. Op verzoek zyner beminde, keerde Ackerman het hoofd langs een anderen kant, en Oda voelde hare smart verligten by het bevel van voorttogt aen den stoet gegeven.

- Lafaerts! schandelyke lafaerts!’ morde Ackerman.

- Nog een enkelen dag geduld, vriend!' fluisterde men hem in het oor.

De jongeling beoogde stilzwygend zyne minnares, en: - Een dag is eene eeuw,' was het antwoord. Hy zweeg: als had hy nieuwe middelen beraemd om zich aen dit geduld van éénen dag te onttrekken, liet hy het hoofd onachtzaem voorover zinken.

De stoet trok door de Steenen-Poort(1), langs de straet Tusschen-Bruggen, den Kre-

(1) Het tydstip der opbouwing van deze sterkte, welke op de Steen- of Groote Brug stond, is onbekend; doch wy durven met eenige zekerheid beweren dat de Steenpoort gemaekt werd door Richildis, weduwe van Baudewyn VI, gezeid van Bergen, welke laetste te Audenaerde in den jare 1070 overleed. Richildis, die Audenaerde in lyftogt bezat, en er hare woon had, schynt deze schans opgeworpen te hebben om Vlaenren, gezeid Vlaenderen onder den Graef, van Vlaenderen onder de kroon, of 't land van Aelst, af te scheiden, en om de uitvallen te beletten van Robrecht de Vries, bezitter van 't laetstgemelde land, met wien de Vorstin in oorlog was.
Eene ruime zael boven de gezegde versterking, diende reeds ten jare 1492, tot vergaderplaets voor onze Rederykkamer (Kersauwieren), welke er in 't bezit van bleef tot in de maend October 1777, wanneer de Steenpoort geslecht werd, 'om meerder openinghe te geven, ende de passage te faciliteren van de gelaeden waegens ende voituren langst de selve Steenbrugghe.'

Stadsrek. van Aud., anno 1777.

kelput, de Hoofdelooze-Poort[1] en de Broodstraet, van waer hy op de Groote Merkt aenkwam. De kampvechters schaerden zich ter noordzyde in eenen kring, en zoodra was de Graef het praelschavot niet opgeklommen, of een der herauten las de voorwaerden van het steekspel af. Arnold plaetste zich aen 's Graven regter, en Oda aen diens linker zyde. Eene krygsmuzyk vervulde de lucht door hare zoetluidende toonen, en op elk een der hoeken van de stellagie wapperden vlaggen waerop 's Vorsten wapenen schitterend uitblonken.

Zoodra de Graef neêrgezeten was, hield de muzyk op, en het geschetter der klaroen, kondigde de opening van het feest aen.

(1) Int jaer MD^{c} wiert afgebroken de Hoofdeloose-Poorte, welcke stont op de Tweemuelenbrugge, voortyts de Vyf Muelenen ghenaempt, waer mede placht Audenaerde van Pamele af te sluuten; ende als den bailliu van Pamele op Audenaerde quam, was ghecostumeert syn roede te stellen tegen de haecken van de voornaemde poorte
Chron. van Audenaerde, HS

De nieuwsgierigen rigtten zich op de punt der voeten om de minste beweging van den Graef gade te slaen, welke den Vryheer onder de wentelende golven der gekruiste banieren ter voorzyde van het praelschavot leidde: nu weêrgalmde de Groote Merkt door het geroep van: Leve, leve de Graef! leve Arnold van Schoorisse!

Van alle kanten deed de toegestroomde menigte door allerlei vreugdeteekenen haer genoegen kennen; het trompetgeschal schaterde op nieuw door de lucht, en zoodra was de rust niet hersteld, of de heraut ontplooide een parkementen brief, liet met opzet den er onder zwierenden zegel zien, en na eene diepe buiging voor den Graef gemaekt te hebben, las hy met heldere en verstaenbare stem de volgende regelen:

'In den naem der allerheiligste Drievuldigheid, Wy Lodewyk, de II van Male, Vassaelheere van den magtigen en geduchten Koning van Frankryk, XXIV Graef van Vlaenderen, bygenaemd de Blygeestige; de trouwe diensten eens moedigen onderdaens, aen ons en aen de Fransche kroon bewezen,

op eene schitterende en eervolle wyze willende beloonen, hebben, na rype overweging, goedgevonden Arnold van Gavere, Heere van den lande van Schoorisse, tot ridder te slaen.'

Een hevig handgeklap beantwoordde deze uitroeping: Oda voelde eene kille huivering door heure aderen rillen, en Arnold, fier en trotsch, liet de oogen over de menigte weiden. Hy kon zyne vreugde niet meer verbergen, wanneer de Graef, zyne hand drukkende, hem onder het toesturen van de vleijendste woorden aenzocht eenen knie ten gronde te buigen. De Vryheer liet zich op een rood zyden kussen neêrzygen; en eene grafstilte heerschte onder het daer zoo even toejuichende volk. Lodewyk van Male toog zyn zwaerd in de hoogte, zwaeide het boven het hoofd zyns gunstelings, sloeg het driemael op diens schouderen, en na men hem de gulden spoor aen den voet vastgemaekt, en den ridderhelm op het hoofd geriemd had, regtte de Graef den Vryheer van den grond op, hem tot by de diep ontroerde Oda geleidende. Arnold kuste het voorhoofd

zyner dochter, ontving de hulde van al de rond hem staende ridderen, en de Graef ving een gesprek aen met Oda, waerin de maegd zyne heuschheid bewonderde. Meer dan eens uitte zy den wensch van Ackerman in deze redekaveling deel te zien nemen.

De plegtigheid geëindigd zynde, werd de ridder ter groote kerk geleid, alwaer hy, na de verschuldigde trouw aen den Graef beloofd te hebben, zwoer de regten der Roomsche religie tot zyn jongsten levensdag te verdedigen.

Hierop moest het steekspel aenvang nemen: de klaroen deed weêr zyne schaterende klanken hooren, en de paerden der kampvechters, opgewekt door het bevel van den aentogt en de prikkeling der spoor, brieschten en trappelden van genoegen. Van den kant der hoogpoort zag men een dertigtal welgeharnaste ridders in het strydperk aenrennen, welke zich ter regter zyde van, het praelschavot digt tegen het Meysel(1) rangschikten, alwaer het lot beslissen

(1) Stads vlecschhuis. Het stond op de Groote Merkt, voor de oude afspanning *den Baes,* en was omringd met dertien huizekens aen de stad toebehoorende, en door haer verpacht. Het *Meysel* werd op het einde der XVIe eeuw afgebroken.

moest aen wie de eer te beurt vallen zou eerst eene lans te breken. - Men hoorde met algemeene belangstelling den naem van Ghisselbrecht van Leeuwerghem, benevens dien van Lodewyk Haze, bastaertzoon des Graven, uitroepen. Deze twee ridders, overal door hunne schitterende daden bekend, stapten met opgetrokken helmvizier in den omkreits, maekten eene diepe buiging voor den Graef, den nieuwen ridder en de edelvrouwen, en hielden zich een oogenblik voor de zitbank der regters op, van waer zy, na hunne drie omloopen rond het worstelperk gedaen te hebben, zich op den overeengekomen afstand van elkander plaetsten. Eene verstompte lans werd aen ieder hunner door de schildknapen behandigd, het helmvizier neêrgelaten, en de klaroen kondigde den aenvang der worsteling aen.

Zoo geweldig was die aenval, dat de stoot, dien elkeen der ridderen tenzelfden tyde op de yzeren uitrusting ontving, hun

beiden eene beweging achterover deed doen. Gelukkig voor Haze, die door den ontvangen schok den stegel verloor, dat de lans van den heer van Leeuwerghem in splinters sprong, of gewis zou een tweede slag 's Graven zoon uit den zadel geworpen hebben. Terwyl men zynen medemakker eene andere speer ter hand stelde, vond Haze nauwelyks den tyd om zich weêr vast op zynen draver te zetten, welke nu met de vooryzers in de lucht klauwde, en de uitrusting van zynen eigen tegenstrever als verbryzelen wilde. De ridders, te digt byeen geplaetst om van hunne lansen gebruik te kunnen maken, stonden, als twee leeuwen, elkander tegenover, staken het wapen boven hunne hoofden, en daer Ghisselbrecht de kans niet vond om Lodewyks zoon een tweeden steek toe te brengen, sloeg hy de spoor driftig in den buik van zyn ros, en bevond zich op een behoorlyken afstand van zynen medekamper, welke de speer velde om Ghisselbrecht te gemoet te loopen. Heviger nog dan de eerste was deze schok; want beide ridders, door eene al te driftige beweging

hunner paerden, bereikten 't doelwit niet dat zebeoogden, en de dravers stieten zoo geweldig tegen elkaêr, dat de lans van Ghisselbrecht, in de kleeding van Lodewyks paerd haperend, de eerstgemelde plotselings op den grond viel, terwyl Haze genoodzaekt werd uit den zadel te springen, wilde hy het lot zyns makkers niet ondergaen. Beide ridders verdoken zich spytig onder de overigen, terwyl de paerden vry door de renbaen liepen.

Nu was het de beurt van Willem van Nevele en Diederick van Hameyden, welke laetste twee lansen brak. Elke stoot toegebragt, werd afgeweerd, en de stryd bleef lang onbeslist, totdat het eindelyk Willem van Nevele gelukte zyn dapperen tegenstrever nevens zyn paerd te doen vallen.

Hierop volgden beurtelings Rudolf van Vlaenderen met Willem van Eertvelde; Jan, bastaert van Enghien met Jakob van Cohem; Guy van Ghistele met den Burggraef van Bergen, en nog eenige andere ridders, van wier namen de kronykboeken geene melding maken.

Nadat het tweegevecht tusschen de ridders

ten einde was, en dat men het bestemde geschenk aen den overwinnaer had behandigd, las men de voorwaerden van een ander gevecht af, dat tusschen de overige edelen, in ryen van zes tegen zes verdeeld, plaets moest grypen. Boden zich eerst in het strydperk aen, Fransoys Ackerman, Wouter van Enghien, Colaert, bastaert van Vlaenderen, Jan van Ghistele, Rudolf van Groothuuze en Jan Bernaeyge, welke voor tegenstrevers hadden Geert van Rasseghem, Jan van Audenaerde, Halewyn van Roosebeke, Geert Damman, Herman van Ghend en Rase Mulaerds. Na eenige krygsbewegingen gedaen te hebben, die door de snelheid der dravers alsook door den luister en de behendigheid der ruiters de onophoudelyke goedkeuring des Graven en het vreugdegeroep van allen wegdroegen, plaetsten de kampers zich eindelyk tegenover elkander.

De eerste party, waeronder Ackerman als hoofdman diende, was gelast met de bewaking en verdediging van een slot, ter linker zyde van de stellagie geplaetst, van welk slot de bestormers zich meester moes-

ten maken, en de er op wapperende vlag voor 's Graven troon brengen. Met gevelde lansen reden zy zich te gemoet: twee der verdedigers werden uit den zadel geligt, en de aenranders sprongen door derzelver rangen om zich van de vlag, voorwerp hunner wenschen, meester te maken. Door eene onbegrypelyke vlugheid, sneden de vier overblyvende slotbewaerders hunne tegenstrevers den weg af, en de verdediging der eenen en de aenranding der anderen werden zoo dapper, dat byna aller speren aen splinters sprongen. Een der aenranders werd nu ook buiten stryd gesteld; nog was de zegeprael onbeslist, wanneer de kampvechters, nieuwe lansen ontvangen hebbende, met nieuwen moed op elkander vielen. Groothuuze ook miste op den grond te tuimelen; doch de hevigheid van den toegebragten steek had hem slechts een oogenblik bedwelmd, en weldra ondersteunde hy Ackerman en Jan van Ghistele tegen hunne vyf overblyvende kampvechters.

Ackerman gewaer wordende dat de aenranders meer en meer veld wonnen, en ge-

voelende dat zy met eene loosheid, welke over de overwinning beslissen moest, zich verdeelen zonden om des te gemakkelyker de sterkte in te nemen, besloot alle list te keer te gaen. Met de snelheid, hem eigen, trok hy zynen draver om, en eer iemand zyne bedoeling kon raden, stond hy voor het slot, ten einde den vyand er de toenadering van te beletten.

De menigte vermeenende dat hy de vlugt nam, hief een schaterend gejuich aen: de Graef grimlachte; Arnold werd rood van schaemte, en Oda, in het hart ontmoedigd, wendde de oogen van Ackerman af: gemakkelyk kon men aen het rasse opzwellen en dalen van haren boezem ontwaren dat zy de grootste deelneming in de eer of schande heurs verloofden nam. De lach, die om 's Graven mond kwam, scheen Oda een verwyt van lafheid jegens haren minnaer, en eene traen blonk onder hare oogleden.

Het vreugdegeroep: Bravo! bravo! dat nu met hevigheid werd aengeheven, beurde Odas oplettendheid weêr op; de Graef beet op de lippen, en Arnold wrong vrolyk de

handen in een, terwyl de woorden: - Goed! Ackerman, goed!' hem uit den mond rolden. Oda sloeg weêr de oogen op haren minnaer: zyne verdediging tegen twee van de drie aenranders, die hem toegeloopen waren, en waervan er reeds een geveld lag, was zoo moedig, dat de tegenparty zich genoodzaekt voelde achteruit te schuiven, en zich vergenoegde met Ackermans speer af te weeren, welke zoo krachtig in het maliehemd van Jan van Audenaerde geboord werd, dat deze den regter beugel verloor, en onder den buik van zynen draver rolde.

Middelerwyl hadden Ackermans partygangers hunne twee bygeblevene aenranders overwonnen, en zy wendden zich tot den Gentschen jongeling, wanneer deze, al zyne hoop stellende om de gouden ketting zich door zyne verloofde om den hals te zien hangen, eene laetste pooging deed, en de lans van Herman van Ghend uit diens hand wierp. Snel als de bliksem sprong Ackerman van zyn ros; alvorens Groothuuzen en van Ghistele het slot toegenaderd waren, had hy de wapperende vlag van den

toren afgerukt. Hy droeg die, onder onafgebrokene toejuichingskreten voor de voeten van Oda, welke de kracht niet vond hem een enkel woord toe te sturen.

Het kon niet anders of Ackerman moest als overwinnaer uitgeroepen worden: dit werd gedaen; en plegtigheidshalve, doch met zichtbaren tegenzin, fluisterde Lodewyk hem iets in de ooren, waeraen de jongeling de minste oplettendheid niet leende. Het geluk, dat hy in de oogen zyner verloofde zag uitstralen, droeg al zyne aendacht weg, en zich aen het voor hem zoo onaengename gezelschap van Vlaenderens Heere ontrukkende, bood hy zich weêr voor Oda aen. - Nog éénen dag geduld, liefste!' stamelde hy. Om aen Arnold de gelegenheid niet te verschaffen hem in de aenwezigheid des Graven langer op te houden, sprong hy de trappen van het praelschavot af, en ging de gelukwenschingen der overige kampers ontvangen.

Een tweede stryd werd aengekondigd: acht ridders stonden weêr tegen elkander over, toen men ten noorden van het stryd-

perk een gemor begon aen te heffen, dat tot in de ooren van den Graef kwam. Aller blikken werden herwaerts geslagen: Oda, daer even zoo gelukkig, hief een pynlyken gil aen; zy drukte de holten der hand voor de oogen, om zich aen een gezicht te onttrekken, dat op haer de uitwerking van een bliksemvuer had, en Ackerman snelde tot voor de voeten van Arnold, als wilde hy dezen te rade gaen over hetgene er hem te doen bleef. De Vryheer voelde zich zoodanig door woede ontstoken, dat hy met toegeknelde vuisten knarsetandend nevens den Graef regt stond, en met vlammende blikken het voorwerp aenstaerde dat de nieuwsgierigheid der menigte prikkelde.

De Graef rees op, en een nieuwe kamper, door een tiental schildknapen en sterkgespierde ruiters opgevolgd, trok het strydperk binnen. - Zyn harnas, zyn helm en geheel zyne uitrusting was zwart. Hy bemande eenen draver van dezelfde kleur: zwart waren zyne yzeren handschoenen, alsook de vederbos, die hem boven de helmkroon zwierde. Het vizier neêrgelaten,

stapte hy tot voor den Graef, een blad parkement aenbiedende, 'twelk de heraut aen Lodewyk uitreikte. Deze sloeg er de oogen op, en na bevel gegeven te hebben om er lezing van te doen, sprak de Graef stilletjes in 't oor van Arnold, die, te zeer in het harte gewond, geen enkel antwoord kon uitbrengen.

De heraut deed de volgende uitnoodiging kond:

‘Ik, ridder van den zwarten arend, en de getrouwste der onderdanen van den magtigen en edelen Graef van Vlaenderen, verklare de meineedigheid, aen den Prins bewezen, bloedig te willen wreken, en noodige Fransoys Ackerman, hoofd der Gentsche muitelingen, tot een tweegevecht op leven en dood uit.

De wapenen zyn ten keuze van den beroepenen!’

De verbazing der menigte was ten top gestegen; de ridders bezagen elkander met ondervragende blikken, en de woorden: Hoofd der Gentsche muitelingen! woorden, die Ackerman, te zeer bezorgd voor zyne

bruid, niet gehoord had, werden van mond te monde herhaeld.

De onbekende uitdager doorreed met statige houding driemael het strydperk: hy zwaeide zoo behendig de speer, dat geen enkele der aenwezige kampers de lust voelde, zyne krachten met hem te meten.

- Hoofd der Gentsche muitelingen!' bromde de Graef op zyne beurt.

- 't Is eene valsche betigtiging, edelheid! eene betigtiging door een eerloozen schaker gesmeed! Geef uwe toestemming aen het gevecht, Heer Graef! Ackerman moet den hoon, hem en my aengedaen, in het bloed des helschen zendelings afwasschen. Indien hy met geene betooverde wapenen ten stryde trekt, zal hy eerlang de gelegenheid niet meer hebben van schaken of lasteren.' Zoo sprak Arnold.

Terwyl men deze woorden wisselde, had Ackerman zyn vermoeiden draver doen wegleiden, en uit de handen van een zyner knapen het paerd van Arnold ontvangen. Moedig bood hy zich nu voor 's Graven troon aen; de uitdaging des zwarten ridders werd

toegestaen, en eene luidruchtige uitroeping, had alleen de kracht om Oda uit de soort van bezwyming te trekken, waerin zy gevallen was. Ackerman hief het voorstuk van zynen helm omhoog, groette met de regter hand zyne minnares, haelde den sluijer, hem door haer geschonken, van onder zyn maliehemd, knoopte dien als eene bevryding tegen toovermiddelen rond zyne lenden, deed een tweeden groet aen zyne verloofde, aen Arnold, die hem een gelukkigen uitslag wenschte, en stond voor den zwarten ridder, dezen met verachting van het hoofd tot de voeten bekykende. Het gezicht des sluijers moest de woede van den onbekenden vergrooten: eene verwensching rolde uit zynen boezem, ja, aen de beweging zyner uitrusting, kon men gemakkelyk gissen dat al zyne ledematen sidderden.

Alles was weêr stil; doch by het ontwaren van Arnold, die in diepe bedenkingen verzonken stond, kon niemand zich onthouden den wensch te uiten Ackerman als overwinnaer in den stryd te zien.

Oda zat half dood van vrees; en het was

slechts wanneer de herder van Schoorisse zich met kruissen en vanen tot de kampers wendde, om de wapenen van den zwarten ridder te bezweren, dat de maegd eenige verkwikking gevoelde.

De aenvang des gevechts werd geblazen, de speer geveld, en twee hevige slagen klonken te gelyk op helm en borstplaet van beiden. De lans van den onbekenden brak, en Ackerman wankelde op zynen zadel.

- O!' gilde Oda. Zy sloot zich de oogen, terwyl een gemor, dat onder de menigte opging, nogmaels het belang aenduidde, 't welk iedereen in de zaek van haren minnaer stelde. - Ackerman gevoelde het; zyne vorige overwinning versterkte hem; zy was als eene waerborg dat hy onder de slagen van den zwarten ridder niet zou sneuvelen.

Weêr hield deze laetste zyne speer geveld, wanneer Ackerman, de spoor in den buik zyns dravers slaende, zoo hevig en onverwacht toeschoot, dat de ridder den bestemden steek niet kon afweren. Ackermans puntige lans was tusschen den regter arm van

den geheimzinnigen kamper ingeslibberd, en daer de Gentenaer geenen tegenstand ontmoet had, viel hy met geheel het gewigt zyns lichaems op dit van zynen makker, welke hem uit den zadel trachtte te werpen. Alvorens een afkeurend geroep opgeheven werd, had Ackerman de list zyns vyands ontwaerd: hy stiet zyn paerd vooruit tot achter dit zyns bestryders, en, al de kracht zyner zenuwen byzettende, wrong hy zoo toornig zyne lans, dat hy den zwarten ridder met de stukken derzelve op den grond deed vallen.

Schielyk als eene bliksemstrael, die slechts verschynt en verdwenen is, sprong de verslagene weêr op; en terwyl men Ackerman eene andere speer aenbood, werd het sein van aftogt geblazen.

- Zullen wy het gevecht laten voortgaen, ridder?' sprak Lodewyk van Male tot Arnold van Schorisse.

- 't Is eene uitdaging op leven en dood, heer Graef!' was het bondige antwoord.

Oda bezag haren vader met pynlyke blikken, waerin men, als het ware, de woorden

lezen kon: - Heeft Frans nog niet genoeg getoond dat hy overwinnaer is?'

Arnold had niets van de gebaerden zyner dochter ontwaerd, en zyne rede tot den Prins voortzettende: - Ackerman kan zich met deze zegeprael niet vergenoegen,' sprak hy; - eene volledige overwinning, door hem behaeld, zou my misschien weder in bezit stellen myner te lang gemiste Isabella.

- Beide hebben reeds eene lans gebroken, Vryheer!' antwoordde de Graef, als had hy de laetste woorden van Arnold niet verstaen, die deze opwerping meenende te wederleggen, er den tyd niet toe vond, vermits Lodewyk van Male het bevel gaf om de kampers voor hem te doen verschynen.

- Ridder!' sprak de Prins, - welk is het wapen waermede gy uwen vyand wilt bevechten?'

De onbekende plaetste opzettelyk de hand voor de opening van zynen helm, en antwoordde, nauw luid genoeg om gehoord te worden: - Ik laet hem den keus, geduchte heer!'

Deze woorden roerden sterk het harte van

Oda: hare lippen werden door eene sidderende beweging te samen getrokken, en 't was alsof zy in het inwendige harer ziel zegde: - Die stem komt my niet onbekend voor.'

- Kies dan, jonker Ackerman!' hervatte Lodewyk van Male.

- De beslissing blyft aen u, heer!' sprak Ackerman koel.

- Dat men de byl neme!' besliste de Graef; en de zwarte ridder deed eene erkentelyke beweging.

Ackerman, die met kommer aen zyne verloofde dacht, riep haer zachtjes toe met eene stem geschikt om haer gevallen moed op te beuren: - Oda! de geregtigheid Gods zal de schael langs onzen kant doen hellen!'

Weêr stonden de kampvechters vervaerlyk elkanders beweging na te speuren. De zon, die helder uit het Zuidwesten op Ackermans helm straelde, belette dezen de hem toegedachte slagen met juistheid af te weren; doch nauwelyks was het sein des aenvals gegeven, of hy ontweek den houw zyns tegenstrevers, ja noodzaekte hem van plaets

te veranderen. De bylen glinsterden schrikkelyk over en langs beider hoofden: vyf wederzydsche slagen verstompten de wapenen der kampers, en niemand had nog eenige wonden ontvangen. De dravers, met den moed hunner berenners bezield, trippelden van ongeduld, terwyl de adem hun geweldig uit de neusgaten vloot, en zy de uitrusting der mannen met witte vlokken schuim bespikkelden. Eindelyk, hakte een bylslag, door Ackerman slecht afgeweerd, Odas sluijer aen twee stukken, welke, als twee schitterende vlaggen, rond het wapen van den zwarten ridder slingerden. Door eene zoo snelle beweging dat de jongeling die niet ontwaerd had, sloeg de onbekende de roodblauwe pluim van Ackermans helm, en een gil van vergenoeging ontvloog zyne borst.

Oda vermeenende dat het hoofd haers minnaers ter neêr stortte, hief een gegil aen. De woorden: Ackerman! dood! werden door al de rond haer staende persoonen gehoord, en het gejuich der menigte, dat tenzelfden tyde door de lucht vloog, scheen hare treurige gedachte te bevestigen. Had zy de oogen

durven opheffen, zy zou echter gezien hebben dat hare vrees ongegrond was; want de jongeling, die zich liever het leven dan het liefdepand zyner vriendinne hadde zien ontnemen, werd in zoo hevige woede ontstoken, dat hy, zonder het minste gevaer te duchten, zich vinnig op den zwarten ridder wierp, zyne helmbanden loshakte, en hem voor het gezicht van allen blootstelde!

Hier drom de menigte toe om de gelaetstrekken van Ackermans bestryder te herkennen: als een wind, draeide deze zyn paerd om, drong door zyne makkers, die opzettelyk eene opening gehouden hadden, en rende op een vluggen draf door de Nederstraet naer de Kortryksche poort. Zyne manschappen volgden hem, en Ackerman bereidde zich ook om diens stappen in te halen, wanneer een der schilddragers van dea zwarten ridder met zyne byl in de dyen van 's Gentenaers draver sloeg, en ruiter en beest in het zand deed rollen.

Eer de moedigste ridderen hunne rossen besprongen hadden om wraek over die onbillyke daed te nemen, was de geheimzin-

nige kamper met zyne lyfwacht reeds stads valbrug overgereden, welke, op bevel van den Graef, achter hem opgetrokken werd.

Ofschoon eenieder gissingen maekte nopens den onbekenden, en men hier en daer begon te zeggen dat de Graef hem ontboden had om zich alzoo over Ackermans deelneming in den opstand te wreken, bleef 's mans naem eene geheimenis, en de ridderen, verzekerd dat de aentyging jegens den Gentschen jonker eene valschheid was, uitgedacht om 's Prinsen toestemming in dit zonderling gevecht te verschoonen, waren het eens om te zeggen dat Ackerman een der byzonderste verdedigers van den troon zou wezen.

Oda, die nog altyd meende dat men de overwinning van den zwarten ridder toejuichte, en in bittere snikken losborst, hield nu slechts de aendacht heurs vaders op, welke, haer teederlyk aen het hart drukkende, uitriep: - Jonker Frans is overwinnaer, Oda.'

Het gejuich: Leve Ackerman! kon haer slechts aen het gezegde heurs vaders geloof

doen hechten: nu waegde zy het hare blikken ter plaets te rigten waer de Gentenaer gevallen was, en, o vreugde! Ackerman, met vederbos en helmkroon, wendde zich langzaem tot de stellagie, Odas sluijer ten teeken van overwinning in de hoogte zwaeijende. Arnold snelde hem te gemoet, noemde hem zyn dierbaer kind, en bood hem den Graef aen, welke hoogst verwonderd, doch niet hoogst tevreden, den overwinnaer voor Oda leidde.

Met trillende handen hing de maegd de gouden ketting over Ackermans schouderen; zy ontknoopte, onder het geluid van de krygsmuzyk en het gebulder van duizende stemmen, haren kostelyken hoofdsluijer, welke in verruiling van den gescheurden, haren hartevriend aengeboden werd.

Dezes geluk en vreugde waren ten top gerezen; Odas kommer verdwenen, en na het feest afgeloopen was, bekwam de maegd de toestemming om met Ackerman, gekneusd en vermoeid, zich naer de burgt van Schoorisse te wenden.

De stoet vertrok in dezelfde orde gelyk hy

aengekomen was: eene prachtige maeltyd verzamelde in 't huis van Schoorisse's Graven partygangers in een vriendenkring, en men dronk er op de gezondheid van Lodewyk van Male even als op die des nieuwen ridders. Na de bekers weêr gevuld waren, stond de Prins met statigheid regt, maekte eene toespeling op de uitdaging des geheimzinnigen ridders, en sprak van de verdelging der Gentsche schooijers, waervan Arnold een zoo levendig tafereel had doen verbeelden. Deze redevoering werd met luidruchtige vreugdegeroepen beantwoord: eenieder ledigde zynen beker, en na men nog lang over het voorgevallene gesproken had; na eenige der ridders het gewaegd hadden Ackerman voor eenen held zonder vrees en zonder blaem te houden, rees de Graef op: allen volgden zyn voorbeeld; en de stoet, onder de begeleiding van al wat Audenaerde te been kon brengen, trok tot buiten stads poorten, van waer hy, eene uer later, in het heerlyke slot van Schoorisse weêr aenkwam.

IX.
Verraed en Vervloeking.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor,
Qui face Dardanios ferroque sequare Colonos,
Nunc, olim, quocumque dabunt se tempore vires.
AEN. LIB. IV.

Dat uw Koning alle zyne soldaten beurtelings in de Nederlanden zende; dat hy alle de inwooners volgens zynen lust vermoore, dan zal dit, ons Vaderland, nog vyanden uit 't graf opzenden tegen zyne hoogmoedige verdrukkers.
H. CONSCIENCE.

De langgewenschte huwelyksverbindtenis, welke tusschen Ackerman en de aenvallige erfdochter van Schoorisse moest gesloten worden, had op nieuw geheel de bevolking der heerlykheid te been gebragt. Maegden

en knapen doorliepen de lanen van Schoorisses burgslot; hier en daer werden er tafelen bereid om er de veêl- en schalmeispeelders op te plaetsen, die, volgens het voorvaderlyke gebruik de vrolyke jeugd op elk feest ten dans uitlokten. Ieder beminnelyk meisje had reeds eene uitnoodiging daertoe ontvangen, en beproefde de sprongen, welke haer in het oog der jongelingen het meest bevalligheid zouden byzetten.

Waerlyk geestig waren al deze toebereidselen: voor het burgslot stond eene groote tent, met allerlei bloemen en planten versierd, tot danszael der gastheeren bereid. In het midden dezer zael was eene verheven plaets, met pracht en konst vervaerdigd, waer bruid en bruidegom, onder eene kroon van welruikende roozen, de hulde der menigte zouden ontvangen, en overal was men nog bezig met de laetste hand aen het werk te slaen, toen de kerkklok aenkondigde dat de herder van het dorp het adelyke paer afwachtte.

Arnold, die zich met den Graef tot den stoet wendde, en zyne verwondering deed

uitschynen omdat de verloofden er nog niet tegenwoordig waren, had reeds bevel gegeven om dezen aen te kondigen dat de Graef op hun wachtte, toen Oda aen de hand van Ackerman den dorpel van het burgslot afsteeg. Bleek en treurig was zy; doch daer de vreugde in ieders harte leefde, kon niemand, ter uitzondering nogtans van Ackerman en Agar, Odas bleekheid aen inwendige smarten toeschryven. Gelukwenschen werden het minnelyke paer van alle kanten toegestuerd, en Oda ontving de handdrukking van den Graef, terwyl haer bruidegom zich opzettelyk met eenen der aenwezige edelen ophield, ten einde alle onderhandeling met Lodewyk van Male te vlugten. Even als vroeger zegde Arnold zachtjes aen zynen schoonzoon, dat hy zich heusch en bevallig jegens Vlaenderens bestuerder moest toonen, doch de jongeling deed nogmaels alsof hy deze uitnoodiging niet verstaen had, en slechts, als de stoet zich ter kerk wendde, vatte hy zyne bruid by de hand, de hem beschikte plaets achter den Graef en den ridder van Schoorisse nemende. Lodewyk

wendde het hoofd niet om; Ackerman was in ernstige, doch dikwyls onderbrokene redekaveling met zyne verloofde, welker oogen met eene soort van vrees op ieder aenrennenden ridder gevestigd, en weldra met meer kalmte naer den grond geslagen werden.

- Liefste!' sprak Ackerman, zoodra hy den ridderstoet doorgetrokken was, welke zich aen de deur der kerk had opgehouden; - liefste! verban alle vrees: uwe voorzorg heeft Walters tegenwoordigheid alhier belet. Wees moedig: want het oogenblik is daer, waerop onze vurigste wenschen zullen vervuld worden.

- O! Frans! een angstig voorgevoel foltert my. Wist ge wat hevige schokkingen ik in dit oogenblik ondersta!... 'k Moet vader op eene onwaerdige wyze bedriegen, en zyne genegenheid tot my in woede, misschien in verwensching zien veranderen. Vast zal men myne beslissing aen driften toeschryven.

- Engel! de stryd, dien gy doorworstelen moet, is hevig, ik beken het; doch er mag niet meer geaerzeld worden: na het verloop van eenige oogenblikken zyt ge myne

bruid, of nimmer zult gy die wezen. Walter... een klooster, Oda!... O neen, neen! myne eeuwige liefde, myne bescherming, zullen u over het tydelyke gemis van die uws vaders tiendubbel vergoeden. Zie, zie; de priester stygt op het altaer; de Graef reikt reeds de hand uit om er u naertoe te geleiden; aller oogen zyn op ons gevestigd, en uw vader...

- Kinderen! de herder wacht op u,' sprak Arnold, die met eene ongeduldige beweging de rede van Ackerman afbrak.

Oda volgde werktuigelyk den Graef; en Arnold begeleidde zynen schoonzoon, welke zich, nevens zyne bruid, voor het hoogaltaer op eene kostbare bidbank plaetste. Nauw was de Prins weêr op zynen troon gezeten, of de priester hief het *Te Deum* aen.

De bede, die de huwelykszegening voorafging, was reeds ten einde geloopen, en de herder stuerde hert en oogen hemelwaerts, om de verloofden in Godes naem te vereenigen, toen een gerucht van toesnellende wapenlieden Odas hart zoodanig schokte, dat de bidbank onder hare knien daverde. Ac-

kerman draeide het hoofd om, ten einde zich te verzekeren of hy Odas zielesmart aen geene schrikachtige inbeelding moest toeschryven, en Arnold kon zich niet weêrhouden te glimlachen. Hy rees uit zynen zetel op, by de aennadering van eenen der aengekomene ridders, leidde dezen voor den troon des Graven, en Lodewyk van Male reikte de hand aen Walter van Herzeele toe, dien hy aenzocht plaets aen zyne zyde te nemen. Ackerman knarsetandde; Oda die het nu slechts wagen durfde een schuinschen blik op den aengekomenen te werpen, hief een gegil aen, dat geheel de kerk door weêrgalmde, en viel zonder beweging voor de voeten van haren bruidegom!

De Graef, te zeer aendachtig aen de woorden des Vryheeren van Herzeele, scheen zich aen het voorgevallene niet te bekreunen; en terwyl Arnold de levenlooze Oda uit de kerk droeg, bleef Ackerman roerloos op zyne plaets. Slechts gedachten van wraek vlogen hem door het brein. Eensklaps rukte hy zich om, stampte met den voet op den vloer by het ontwaren dat hy de aendacht van den

Graef opgewekt had, en bereidde zich om zyne minnares ter hulp te snellen, wanneer Lodewyk van Male met eene donderende stem uitriep: - Ackerman is een verrader! dat men hem aenhoude!...'

Deze uitroeping verbaesde de aenwezige ridders: niemand hunner bereidde zich om 's Graven bevel ten uitvoer te brengen, doch eenige mannen van Lodewyks lyfwacht sprongen Ackerman toe, welke naer zyn zwaerd grypende om zich eenen doorgang te banen, tot zyn groot spyt gewaer werd dat hy zich ongewapend ter kerk had begeven. Alvorens iemand van 's Prinsen knechts de hand op Ackerman gelegd had, sprong deze, als een zinnelooze, tusschen Lodewyk en Walter, wrong den degen uit de hand des Vryheeren, en gewis zou hy diens schedel doorkloven hebben, hadde hy zyn opgeheven zwaerd niet weêrhouden gezien. Twee lyfwachten poogden hem te ontwapenen: vruchteloos: want hy zwaeide zyn rapier met zooveel vinnigheid rond, dat allen achteruitdeinsden.

Met vonkelende oogen en het woedeschuim op den mond, bleef Ackerman het geheele

gezelschap uitdagen: de gedachte, die hem een oogenblik beheerd had, namelyk van Vlaenderen door het ombrengen eens tirans gelukkig te maken, verdween weldra voor een edelmoedig denkbeeld, en hy besloot het oogenblik af te wachten den Graef in open strydveld te bevechten. Niemand durfde Ackerman meer naderen: woedend sprong Lodewyk op, liep hem met glinsterend zwaerd te gemoet, maer nauw had de jongeling 's Prinsen degen uit diens hand geslagen, of hy werd door een twintigtal mannen omringd, gekneld, en met scheldwoorden overladen.

Reeds hadden de gevlugte vrouwen iets van het voorgevallene ter kerk, aen Arnold van Schoorisse doen vermoeden. De man snelde in het koor, en niet wetende wat er gaende was, poogde hy zynen schoonzoon uit de handen zyner overweldigers te wringen; hy was op het punt hem met den naem van vriend! en kind! te bejegenen, wanneer de Graef overluid herhaelde: - Ridder! 't is een verrader!'

Deze woorden verpletterden den moed des

Vryheeren van Schoorisse; als verlamd liet hy zyne handen nederzakken, en stond met ontsloten mond den beheerscher van Vlaenderen aen te staren, welke het bevel gaf Ackerman in de kerkers van de burgt op te sluiten, en aen Arnold zyne deelneming in den opstand kenbaer maekte.

Hierop klonk een algemeene verachtingskreet door den tempel: Verrader! lafaert! vloog uit den mond van allen, en de verontwaerdiging was zoo groot, dat eenige der ridders den Graef verlieten om den geboeiden jongeling te volgen, welke, slechts troost zoekende in zyne voornemens van wraek, zyne ooren stopte en de oogen look, om het lachende gelaet zyner vyanden niet te zien; om de bitsheid hunner scheldwoorden niet te hooren. Zoo groot waren zyne folteringen, dat hy zich gelukkig achtte de grendelen des kerkers achter zich te hooren toewerpen. Ten einde zyne gekneusde ledematen een weinig uit te rusten, wierp zy zich op eene steenen zitbank, die sinds ettelyke jaren met tranen van droefheid bevochtigd was geweest, en door de marteling der rampza-

lige slagtoffers, aen de willekeurigheid hunner leenheeren overgelaten, gedeeltelyk uitgesleten was!...

In die tyden van tirannische zedeloosheid, wanneer elk leenheer in het byzonder zyn stalen wil als eene wet deed doorgaen, en aen niemand, dan aen God alleen, wiens trage en onvermydelyke wraek hy dikwyls tartte, rekening van zyne handelwyze moest geven, was een duistere kerker de noodzakelyke eigenschap van elke burgt; en alwie het wagen durfde den kleinsten wensch zyns heeren tegen te werken; alwie moeds genoeg had om weêrstand te bieden aen de afbraek, die men aen de vryheid wilde doen, werd, anderen ten voorbeelde, in de kerkers van het burgslot geworpen, en bragt er zyne dagen in zuchten en geween door, voor zoo verre zyn alvermogende straffer niet goedvond deszelfs boeijen los te sleutelen, of dat de kerkering van den onderhoorigen, eene al te geringe zaek, om de aendacht eens tirans gaende te maken, uit het geheugen verloren werd!...

Nauwelyks was Ackerman verdwenen, of

Arnold van Schoorisse kon zyne droefheid niet langer verbergen. Even alsof hy van medepligtigheid verdacht zou worden, wierp hy zich voor de voeten van Lodewyk van Male, en bad hem smeekend om vergeving...

- Rys op, Vryheer!' sprak de Vorst, bewogen door Arnolds bittere smart; - rys op! uwe aengekleefdheid aen de goede zaek; de moed en dapperheid, door u in elke omstandigheid betoond, hebben ons overtuigd dat gy een der edelste ridders van Vlaenderen zyt. Ook hebben wy u de gevoeligste blyken onzer erkentelykheid willen geven. Blyf by voortduring Vlaenderens heil behartigen; steeds zult gy onze liefde wegdragen.'

Gerustgesteld door deze troostende woorden, stond Arnold regt, en in eerbied voor zynen Graef opgetogen, herhaelde hy, by heiligen eede, dat hy 's Prinsen belangen voor zyn eigen geluk stelde.

- Ridderen!' sprak de Graef, zich tot zyne aenhoorders wendende, - en gy allen, beschermers van regt en troon, gy moet ons heden, meer dan ooit, met kracht ondersteunen en wreken. De Gentsche muiters, opge-

stookt door verleidende raedgevingen, en staet makende op de magt, die de snoode Philips van Artevelde zich wil aenmatigen, hebben gisteren onze voorwaerden van vrede durven verstooten!'

De Graef zweeg: en allen riepen als met ééne stem: - Onze fortuin, ons leven willen wy tot onderstand der regten van onzen Heer, tot verdelging dier al te langdurende muitery, verpanden!

- Uwe genegenheid tot onzen persoon,' vervolgde de Prins, - is ons eene waerborg dat de opstand eerlang zal eindigen. Om Artevelde te beletten zyne grondstellingen van vryheid door eenige andere steden te doen aenvaerden; opdat niemand de gedachte meer zou opvatten zich aen onzen wil tegen te kanten, dienen wy Gent tot eenen puinhoop te vergruizen, en er het roekelooze gespuis tot den laetsten man toe te verdelgen. De opstand, ja, moet beteugeld worden. Nieuwe gruwelen zyn weêr gepleegd: de edelmoedige Simoen de Bette en Ghisselbrecht Gruter, die het zich tot eene pligt gerekend hadden, om, als gevolmagtigden der Gente-

naers, onze voorstellen van overeenkomst te aenvaerden, zyn by hunne terugreis in hunne vaderstad onder het zwaerd van den snooden Van den Bossche wreedelyk gesneuveld[1]!...

- Wy moeten zweren hen te vernielen, of by ons poogen te sterven!' schreeuwde Ghisselbrecht van Leeuwerghem.

Aller zwaerden werden in de hoogte geheven, en aller monden riepen: - Wy zweren het!'

Lodewyk van Male, de geestdrift der edelen ziende, en het oogenblik geraedzaem vindende om hen in zyne vete tegen de Gente-

(1) Maer dese twee (Simoen de Bette en Ghisselbrecht Gruter) weder-gekeert zynde, om kennis te geven aen de stadt en borgers van het gene behandelt en gesloten was, en hadden nauwelykx dit verdrag voorgelesen, ofte Pieter Van den Bossche in grammoedigheydt outsteken zynde, staet op en segt: *Sult gy Gysselbregt eenen van die zyn, die sig inde vangenis sullen begeven? Ik wete wel neen. Hoe dan derft gy sulken vrede aengaen?* Ende syn rappier ontscheedende, heeft hy Gysselbregt en Simoen de Bette doorboord in het bywesen van de 10 Dekens der Neiringen en andere van hunne wederspannige bende.
Chron. van Vlaend.

naers te doen deelen, haelde een voor een de middelen aen, die deze werkstellig gemaekt hadden om zich aen 's Graven regeringsvorm te onttrekken, en deed door Walter van Herzeele den eed van Ackerman, en de ombrenging der Gentsche gevolmagtigden, welke laetste omstandigheid de Vryheer ook beweerde bygewoond te hebben, met al derzelver byzonderheden verhalen.

Wat indruk Walters woorden op de aenwezige ridders maekten, ware moeijelyk te beschryven: hunne aendacht ging tot wraekzucht, hunne wraekzucht tot woede over, en onder al die verontwaerdigde mannen, kon men er slechts een enkelen aentreffen op wiens gelaet een glimlach te voorschyn kwam: 't was de verfoeijelyke Walter van Herzeele.

Middelerwyl was de tyding van Ackermans kerkering als op de vleugelen des winds rond al de gemeenten der heerlykheid van Schoorisse gedragen: in hoopen snelde men naer de kerk, naer het slot; en de menigte, waervan de meisjes den slag, die Odas hart grieven moest, en de jongelingen Ackermans teleurstelling gevoelden, stond neêrslagtig op el-

kander te staren. Allen betreurden de oorzaek die de vreugde vernielde van het feest, waerop zy zoo stellig gerekend hadden.

Zoodra de Graef met de edelen het slot ingedrongen was, alwaer Oda, van alles onderrigt, door hare hartsvriendinne getroost werd, schaerde Lodewyk zyne getrouwe mannen rond zich, en beraemde men de middelen om 's Graven magt onverwyld te been te brengen. Walter van Herzeele, die nu de onmogelykheid van zynen oom Galterus onder hunne banier rang te doen nemen, byzonderlyk aen de opstoking van Ackerman toeschreef, weidde uit op de straf, die men den muiteren opleggen zou, en kwam ongevoelig op Odas minnaer weêr, welke, gelyk hy zegde, op het leven van zyn wettigen Heer aengeleid hebbende, ter dood veroordeeld moest worden.

Arnold van Schoorisse, die sinds de bekendmaking van den Graef steeds met het hoofd in de hand gezeten had, en aen de bitterste gedachte ter prooi was, verschrikte dermate by deze aentyging, dat hy in bitsige woorden tegen Walter meende uit te

varen; doch deze, de gelegenheid hoogst voordeelig vindende om zich voor altyd van Ackerman te ontmaken, belette die uitbersting, en schilderde 's jongelings haet jegens den Graef met zulke sombere kleuren af, dat Lodewyk, die er nu van overtuigd was, en zich al de omstandigheden van Ackermans afkeer nopens zynen persoon in het geheugen bragt, het als eene zaek van het grootste belang begon te aenzien zich van den muiter meester gemaekt te hebben.

- De hoogachting en vriendschap, die ik mynen Heer en Graef toedraeg,' vervolgde Walter op een vleijenden toon, terwyl hy zich naer den Vryheer van Schoorisse keerde, - zyn oorzaek dat ik Ackermans echtverbindtenis belet heb. Morgen moest de verrader zich aen het hoofd des opstands bevinden; en ware ik niet in aller yl naer Schoorisse gekomen, geheel Vlaenderen zou op nieuw in een bloedbad veranderen; want Ackerman, de verfoeijelyke Ackerman, aen wiens verwantschap ik u, ridder Arnold, als aen eene onuitwischbare schande heb willen onttrekken, moest, na

de zegening zyns huwelyks, den schedel van Vlaenderens Graef met eigen zwaerd doorklieven!

- Hy is de dood schuldig!' riep eene stem. Allen herhaelden deze uitroeping, en Walter brulde op een doordringenden toon: - Dat de verrader gevloekt zy!...

- Ja! dat hy gevloekt zy!' herhaelde Arnold met nadruk: - gevloekt tot in zyne laetste naneven!' Hy trok zich wanhopig de hairen uit het hoofd, terwyl de overige ridders nog steeds hunne woede door allerhande verwenschingen jegens Ackerman, lieten uitschynen.

Walter van Herzeele dook zich het aengezicht, om den grimlach te verbergen, die nogmaels op zyne lippen zweefde. Aenstonds gaf hy eene andere uitdrukking aen zyne wezenstrekken, belonkte Arnold met diep medelyden, en scheen dezen een verwyt te willen toewerpen over de strengheid waermede hy jegens den Gentenaer te werk ging.

- O, die trouwelooze! die verrader,' vervolgde Arnold: - hy heeft myne vriendschap, myne liefde, even als die myner doch-

ter genoten, en ons zoo schandelyk bedrogen! In hem stelde ik al myne trouw; honderdmael heb ik hem over den eerbied gesproken, dien ik mynen Graef toedroeg, en niet eens... 't Is waer; hy heeft my gezegd: - Nevens den Graef zal ik *niet* zitten!' en ik was verblind genoeg om my niet te kunnen inbeelden dat er iets arglistigs in deze woorden verscholen lag. Ik kende zynen moed, zyne dapperheid; en ten loone der diensten, die hy onzen edelen Graef bewyzen kon, heb ik hem myn eenig kind willen toevertrouwen, ja den naem, den heiligen naem van zoon geven! O! moest die slag nog myne reeds zoo lang bloedende wonde op nieuw verscheuren!... Was het Ackerman niet, edele Graef!' voer de Vryheer van Schoorisse op een bitteren toon voort, - was het Ackerman niet, die gisteren nog, tydens de weêrverschyning van den helschen schaker myner vrouw, zyn leven waegde om de eer myns huizes te verdedigen? En nu, o! nu, zou hy door eene moord den hoon, de verachting van allen er willen overtrekken!...'

Hier liet de ongelukkige vader zich in eenen armstoel neêrzinken.

De Graef aenschouwde hem met kommer; hy trachtte zyn gezonken moed op te beuren, doch kreeg geen antwoord. Geheel het vertrek door heerschte de diepste stilte, welke van stond tot stond door eenige droeve zuchten afgebroken werd.

- Edele Graef!' stamelde Arnold, zoodra hy weder tot zich zelven gekomen was, - beslis over Ackermans lot; van uwe beslissing hangt zyne toekomst af!

- Eischt ge dat hy de straf der verraders onderga?' vroeg Lodewyk koel.

De Vryheer van Schoorisse bleef nogmaels sprakeloos. Gemakkelyk echter was het om te zien dat de man, ofschoon hoogst op Ackerman verbitterd, eenen afkeer voor diens ter dood veroordeeling gevoelde. Odas kommer griefde zyne ziel; haer vroeger gezegde nopens de verdachte handelwyze van Walter kwam hem in het geheugen, en de inval dat de jongeling ten onregte beschuldigd was, deed eene strael van hoop by hem opryzen. Misschien ging hy 's Graven vraeg

met een beslissend: neen! beantwoorden, ware Walter van Herzeele niet toegenaderd, om te zeggen dat elk verrader, voor zoo verre zyn schelmstuk bekend stond, onmiddelyk met de dood gestraft moest worden.

- En waer, waer zyn de blyken van dit verraed?' vroeg Arnold; - waer het bewys dier pooging van moord op den persoon van onzen edelen Graef?'

Deze laetste vraeg stelde Walter in verlegenheid; doch, alsof hy die niet gehoord had, herhaelde hy de eerste zinsnede, en riep met fierheid uit: - Ha! gy vraegt waer de blyken van Ackermans verraed zyn, ridder! wel hier, hier in myne handen; en om er u van te overtuigen, om u te beletten de party van eenen muiter te nemen, wil ik u aenstonds met alles bekend maken.'

Nu trok de verklikker een toegevouwen parkement uit zynen rok, overhandigde het aen Arnold, en vervolgde op een zegepralenden toon: - Herkent gy het handteeken van hem, die u zoo lang misleid heeft?'

Arnold sloot de oogen, en wierp met verachting het parkement verre van zich.

Een der naeststaende ridderen raepte het op; hy behandigde het aen den Graef, die met heldere stem het verbond aflas, onder eede door Artevelde, Galterus van Herzeele en Ackerman aengegaen, en met den zegel van allen bestempeld.

- Dat men den verrader voor ons brenge!' sprak de Graef statig.

Arnold liet het hoofd op den boezem zakken: Walter werd bleek en radeloos; doch alvorens eenige mannen der lyfwacht van den Graef met Ackerman aenkwamen, scheen de rust op nieuw in Herzeeles hart gedaeld.

Nog altyd in de kleederen gedost, waermede hy, vol hoop in de toekomst en in de liefde zyner aenminnige bruid, nevens Oda op de trappen des altaers geknield had, verscheen Ackerman trotsch, doch onderdanig, in het midden der zael. Eene doodsche bleekheid had plaets gemaekt voor zyne levendige kleur: die oogen, welke vroeger met zooveel bevalligheid zich in de blikken zyner minnares baedden, stonden diep en mat in hunne holten: zyne handen waren met boeijen overladen, en hy had de grootste moeite,

om twee zware ballen voort te slepen, die met yzeren band en ketenen boven zyne knoesels vastgehecht waren.

Arnold wierp hem een weifelenden blik toe; doch, Ackermans oogen, die juist op die des Vryheeren vielen, en dezen als eene genade, niet over hetgeen men verraed noemde, maer wel over zyne stilzwygendheid jegens den weldoener zyner jeugd, afsmeekte, bragten tewege dat Arnold zyne blikken van Ackerman afwendde, en die naer den grond sloeg.

Aller ooren waren aendachtig en aller oogen oplettend, wanneer de Graef zich tot den aengebragten wendende, in dezer voege uitvoer: - Ackerman! gy zyt overtuigd van hoog verraed jegens onzen persoon: uw verbond berust in onze handen: als een trouwelooze zyt gy jegens ons, jegens onzen vriend, den Vryheer van Schoorisse, te werk gegaen, en uwe verraderlyke hand moest den schedel des Graven van Vlaenderen verbryzelen!'

Deze laetste aentyging maekte dat Ackerman met verontwaerdiging het hoofd ophief.

In woede ontstoken, stapte hy over al de palen der welvoegelykheid, en schreeuwde met eene donderende stem, dat slechts een valsch, een eerloos verrader hem als een moordenaer aengetigt kon hebben!

Allen bezagen den Vryheer van Herzeele, aen wien Ackerman den rug had gekeerd; en Walter, ofschoon een weinig verschrikt, trok de schouderen op, als hadde hy willen zeggen: - Wat kunnen uwe verschooningen tegen de beschuldiging van een vermogenden aenklager!

- Is het ook een eerlooze, een verrader,' zei de Graef op denzelfden toon, - die ons uwe verstandhouding met Artevelde, met de Gentsche schooijers heeft aengebragt?

- Gentsche schooijers?' herhaelde Ackerman; - niet met de Gentsche schooijers, neen!' vervolgde hy, - maer met die moedige verdedigers der voorregten hunner vaderen; met die trotsche en fiere Gentenaers, welke onder het bestuer van den volklievenden Philips van Artevelde, even als zy het onder zyn' vader deden, al hunne tirannen, tot den laetsten toe, zullen ver-

delgen; - met die heb ik my willen vereenigen!

- Hy lastert onzen goeden Graef!’ riep Walter van Herzeele, terwyl de overige ridders van woede de vuisten wrongen. - Wy mogen die lastertael niet gedoogen,’ vervolgde de verrader, en hy toog zyn zwaerd uit de scheede, 'twelk hy echter op een verplettenden oogslag van Ackerman, en op het smeekwoord: Walter! hem door Arnold toegezonden, liet nederzygen.

De Graef deed met het hoofd eene ontkennende beweging aen den Vryheer van Herzeele, en diens gezegde willende beantwoorden: - Wy laten ons weinig gelegen aen scheldwoorden van schooijers!’ sprak hy met eene gemaekte bedaerdheid.

Ackerman schuimbekte: van spyt trokken zyne lippen zich samen, en de yzeren armband kraekte onder de wringing zyner vuisten.

- *Gy* toch voedt de hoop niet meer een der verdelgers van die tirannen te wezen, niet waer, muiter?’ vroeg de Graef, eene soort van genoegen scheppende in 's jongelings folteringen.

- Myn leven is in uwe handen,’ antwoordde Ackerman; - beschik er over: een enkel schaep aen de kudde ontrukt, zal daerom de anderen ter prooi van den wolf niet maken. De herder waekt: met hem moeten onze moedige Vlamingen de uitheemsche magt verdelgen: de slag der gulden sporen ligt ons nog versch in 't geheugen; de leeuw van Vlaenderen zal weêr opryzen, en, gelyk te Groeninghe, zal elk echte Vlaming het bloed, dat hem steeds onverbasterd door de aders loopt, met vreugde vergieten, om een einde aen de verfoeijelyke handelwyze zyner beheerschers te stellen!

- Zwyg, verrader! zwyg!’ schreeuwde de bitsige Graef; - gy bekent u aen hoog verraed pligtig: morgen, voor zons ondergang, zullen wy uw hatelyken kop op eene pyk voor de poorten van Vlaenderens hoofdstad doen plaetsen, ten einde aen den volkverleidenden Artevelde een voorberigt te geven van het hem afwachtende lot! Knapen, dat men den muiter in den kerker werpe!’

Ackerman, die zyne woede by de toejuiching van Walter ten top voelde stygen,

meende diens schandelyke handelwyze aen den dag te leggen, wanneer een afgrysselyk gehuil, dat by 's Graven laetste woorden opgeheven werd, hem't bloed in de aderen deed verstyven. De deur van de zael werd opengestooten, en Oda snelde, met loshangende hairen, de wanhoop in het hart, onder de uitboezeming van: - Ackerman! Ackerman!' tot den jongeling; zy viel met het voorhoofd op zyne hygende borst.

De weeklagt der maegd verscheurde aller harten; en Arnold, de ongelukkige Arnold, ofschoon aen zooveel zielschokkingen gewoon, bleef als verlamd aen zyne plaets gehecht. De Graef bemerkte 's mans kommer, maer bragt er geene verzachting aen: misschien griefde het genot, dat Ackerman in de armen zyner verloofde smaekte, Lodewyks ziel, want op een teeken door dezen gedaen, werd de maegd weggerukt, en door een tiental ridderen omringd. Oda wilde zich nogmaels aen haren minnaer klissen; vergeefs: de ruwe hand van Walter had hare tengere leden omvat - en Ackerman was met de lyfwacht verdwenen.

Even als eene hinde, door eenen troep honden overrompeld, de oogen sluit, en weent, zóó ook sloeg de erfdochter van Schoorisse zich de handen voor het aengezicht, en stortte bittere tranen.

Slechts nu voelde Arnold zich de kracht om zyne dochter hulp te bieden; doch alvorens hy ze toegenaderd was, glom eene strael van hoop in Odas boezem, en met eene zoo rasse beweging dat niemand die kon bemerken, wierp zy zich voor de voeten van den Graef, vatte deszelfs handen, hief de oogen smeekend tot hem, en schreeuwde: - Genade, o Heere!... genade voor eenen onschuldigen!

- Een onschuldigen!' herhaelde Walter van Herzeele schertsend, - voor een onschuldigen, aen wien de gelegenheid slechts ontbroken heeft om de schandelykste euveldaed te plegen!'

Ten einde zyne overige woorden door de maegd niet verstaen wierden, vezelde Walter aen het oor des Graven, dat hy van zyn genomen besluit niet terug zou keeren, opwerpende: - Ackerman moet, anderen tot

voorbeeld, de straf der samenzweerders ondergaen.’

Oda, die zich vast aen genade verwacht had, en deze laetste woorden uit den mond van den Graef vermeende gehoord te hebben, was er zoodanig door getroffen, dat zy spraek- en bewusteloos op de knien van Lodewyk van Male nederzeeg.

Nu was Arnold des Graven zetel toegenaderd. Niets wetende nopens de deelneming zyner dochter in Ackermans muitery, drukte de Vryheer de rampzalige maegd in de armen, tegen den boezem, noemde haer: - Myne lieve Oda! myn engel!’ overlaedde ze met kussen, en, daer hy geene de minste beweging in het meisje meer ontwaerde, werd het hem onmogelyk zyne tranen langer te bedwingen. De omstanders innig met zyn wee bewogen, voelden zich by zyn gezucht: - Zy is dood!’ eene rilling over de ledematen loopen. 's Ridders vrees verkeerde echter in zachtere gewaerwordingen: zyne omhelzingen hadden het leven in Odas aderen terug gebragt; het hart klopte haer met meer hevigheid, en de

Vryheer, die zich weêr aen eene zoete hoop begon over te geven, bekwam oorlof van den Graef om zyne dochter in een ander vertrek te dragen, ten einde haer zyne zorgen, verre van zooveel nuttelooze getuigen, toe te dienen.

Op nieuw liet Lodewyk van Male zyne misnoegdheid jegens Ackerman uitschynen. De onbetamelykheid, waerop deze zich gedragen had, werd algemeen afgekeurd, en gemakkelyk kon de Graef ontwaren dat de straf, tegen Ackerman uitgesproken, de goedkeuring van het gansche gezelschap wegdroeg. Twee onder hen namen het woord tegen den veroordeelden op; en Walter verklaerde, ten einde geenen twyfel meer te laten over zyne ingebragte aentygingen, dat Ackerman beloofd had het lyk van den edelen Graef naer Gent te voeren, om alwie 's Prinsen verdediging zou willen nemen, schrik aen te jagen, en door allen de party der muiters te doen omhelzen.

Meer dan ooit schokte deze verklaring het harte der omstanders; en terwyl vervloekingskreten weêr door geheel de zael oprezen, besloot de Graef het vonnis van

Ackerman zonder genade te doen uitvoeren.

Ten einde alle smeekingen van wege Arnolds dochter te keer te gaen, werd hy te rade van aenstonds Schoorisse te verlaten. Hy bedankte Walter over de hem bewezene dienst, en stapte reeds de burgt uit, wanneer Arnold, op de innige bede der troostelooze Oda, zich voor den Prins wierp, en hem vurig bad om Ackermans straf te verzachten.

Arnold werd radeloos by Lodewyks weigering: hy kuste diens hand, en eene traen, die langs zyne wangen rolde, bleef, als eene glinsterende parel, tusschen den wys- en middelvinger van den Prins liggen.

De gedachte dat de man zoo vaek zyn bloed had verpand ter verdediging van de regten der kroon, kwam den Graef te binnen; en welligt nog zou de ridder Ackermans genade, voor de doodstraf, bekomen hebben, hadde eene hoofdschudding van Walter Lodewyk van Male by zyn eerste besluit niet doen blyven. Al wat de Vryheer verkrygen kon, was dat men den veroordeelden, voor het krieken van den toekomenden

dag, naer Audenaerde zou brengen, om hem aldaer, in plaets van in de burgt, te doen onthalzen.

Hiermeê sloeg de Prins de sporen in den buik zyns dravers: ras was hy met zyne edelen verdwenen; en Walter, die last ontvangen had om Ackerman tot de dood te geleiden, ondersteunde den diepbedroefden Arnold, welken hy, meer dood dan levend, naer zyn slot droeg.

Een kwaert uers was reeds sinds het vertrek van den Graef verstreken, toen Arnold, als uit eenen droom ontwakend, zich al het pynlyke zyner gesteltenis op nieuw herinnerde. Met eene beklemde en aendoenlyke stem, bad hy Walter om vertroosting. Deze, die onophoudelyk de oogen op Arnolds bleek gelaet gehouden had, keerde, als wilde hy dit vaderlyke hart nog meer aendoen, op Ackermans straf terug, en poogde door zyne aentygingen Arnolds laetste gevoel van liefde tot den jongeling te verdooven.

- Waerom toch hebt ge my dit schrikkelyke geheim buiten 's Graven tegenwoordigheid niet vermeld, Walter?' vroeg de Vry-

heer van Schoorisse op een biddenden toon: - ik had nog in alles kunnen voorzien, en Ackermans doodstraf zou myn hart zoo sterk niet bedroeven.

- Waerom? waerom?' hernam Herzeele, zich bedenkend; - wel gy moet weten, vriend, dat ik weinig of niets van de hinderlagen kende, die Ackerman u wilde leggen: in hoop dat Gent gerust zou gebleven zyn, had ik onnoodig geoordeeld u met zynen eed bekend te maken, maer de terugzending van den knecht, om het huwelyksfeest te herroepen, en zyn gezegde dat uwe dochter zich met die taek gelast had, wekte myn vermoeden op: ik begon aen hoog verraed te denken, en deed my in aller yl naer Gent voeren. Slechts heden morgen heb ik door mynen oom Galterus, het geheimzinnige der gesmeede samenzwering vernomen. Ware ik eenige oogenblikken later hier geweest, de Graef was gesneuveld, en Oda moest... Maer,' hernam de snoodaert in eens, - waerom die verfoeijelyke daedzaken aengehaeld? myn hart bloedt als ik er aen denke.

- O! zeg my alles, vriend! zeg my alles!'

riep Arnold smeekend, - ware myne dochter aen zulk eene euveldaed pligtig, ik zou ze van mynen boezem verstooten; ja met myne vervloeking overladen.

- Zwyg, Arnold! - de Graef, noch gy, zyt de slagtoffers van die helsche lagen; uwe verwenschingen kunnen niets ter zaek meer doen; maer... Oda moest, na het voltrekken van 's Prinsen moord, met haren verleider de vlugt nemen, en u aen de bitterste verdenking overlaten!'

By deze beschuldiging sloeg Arnold zich de vuisten voor de borst, en riep met eene heesche en vervaerlyke stem: - Dat de eerlooze vervloekt zy!...' De man liet het hoofd in de handen zinken; alleenlyk kon men aen de stuiptrekkingen zyner zenuwen de innerlyke smart ontwaren, die zyne ziel verscheurde, en eene doodverw rees op zyne wangen. Na eenige oogenblikken stilzwygendheid: - Oda! Oda!' weende hy, - ik, die u zoo teederlyk beminde!' Er heerschte nogmaels eene stilte, en Arnold vervolgde weldra: - O kind! kind! kind!

is het zoo dat men achttien jaren liefde en zorg beloont?...'

Nu drukte hy met kracht zyne hand tegen den boezem, als had hy diens hevige kloppingen, diens helsche folteringen willen beletten; en Walter, zyn doelwit bereikt hebbende, trachtte den rampzaligen tot bedaren te brengen. Hy raedde hem de rust aen, als het eenigste middel om zyne krachten te herstellen.

Arnold volgde Walters vriendenraed, riep Agar tot zich, en deed aen Oda zeggen, dat ze nimmer voortaen in zyne tegenwoordigheid mogt verschynen. Afgemat wierp hy zich op zyne bedkoets, alwaer hy, te vergeefs, eenige leeniging aen zyne smarten zocht.

Reeds had de avond den hemel geheel verduisterd, toen Walter van Herzeele de gelegenheid vond om Agar, die zich steeds van de rampzalige Oda tot den diepbedroefden Arnold gewend had, eenige mededeeling over den staet harer vriendinne te vragen. Hy ving aen met deze woorden: - Agar! ongetwyfeld kent gy boven de vervloeking

van Ackerman diegene, welke de Vryheer tegen zyne dochter heeft uitgesproken?

- Helaes! Mynheer Walter! het ongelukkige lot van beiden is my maer te wel bekend. - Alles voorspelde ons vreugde en genot, en nu zyn wy tot den laetsten trap van rampspoed en ellende gedaeld!

- Troost u, Agar! die vreugde, dit genot zyn misschien niet voor altyd verloren. Van Oda hangt het af zich met haren vader te verzoenen, en Ackerman uit de boeijen te verlossen.

- Hoe! van Oda? Mynheer!' vroeg de maegd met bevreemding.

- Ja!' was het antwoord. - Vraeg of ik tot haer indringen mag: de tyd is kort; de minste aerzeling van harent wege, moet Ackermans onthalzing ten gevolge hebben, en de vervloeking van Arnold op haer hoofd laten rusten! Ga spoedig tot Oda: in den tuin wil ik u afwachten. Niemand dan gy mag onze onderhandeling kennen.'

Reeds steeg Agar den trap op, wanneer Walter deze laetste woorden uitbragt. Als verzekerd van zyne wenschen door Oda te

zien toestaen, riep hy zynen vertrouweling en sprak hem aen met deze woorden: - Mattheus! neem myn zwarten draver en uw rossen hengst; plaets u op het einde der kastanjelaen in het kreupelhout opdat niemand u zie, en daer zal Ackerman by u komen. Ren in aller yl met hem naer Gent; wees voorzichtig; uw vertrek en zyne vlugt moeten voor allen een geheim blyven.'

Hoogst verwonderd waegde 't Mattheus de uitlegging van dit raedsel te vragen; Walter gaf deze, doch met zulken spoed, dat de vertrouweling slechts de gelegenheid vond om den ridder, by diens verdwyning, toe te roepen: - Uw wil zal naer wensch volbragt worden, Vryheer!'

Eene uer later stonden beide dravers op de aengeduide plaets.

Agar had inmiddels hare boodschap volbragt. De afkeer, dien Oda voor den Vryheer van Herzeele gevoelde, was zoo groot, dat zy geen enkelen zyner wenschen wilde instemmen; doch Agar trachtte dien afkeer te doen verdwynen met aen Oda Ackermans verlossing voor oogen te houden, zeggende

dat eene weigering noodzakelyk de dood des jongelings ten gevolge moest hebben.

Deze opwerping bereikte het voorgestelde doel, en, opgetogen van vreugde, liep de zendelinge naer den tuin, om aen Walter Odas toestemming in zyne vraeg mede te deelen.

In zoete mymering verzonken, wachtte de Vryheer de gestelde uer der byeenkomst af, en doorwandelde al de kronkelpaden van den tuin. De starren, die glinsterend in den duisteren hemeltrans stonden, werden het voorwerp zyner bewondering, en deden het genot telkens klimmen, dat hy zich voor spelde in Odas tegenwoordigheid te smaken.

Eindelyk sloeg de klok tien uren. Al de dienstboden, ter uitzondering van een enkelen, dien Agar uit voorzorg in de onderkeuken van het slot had doen verblyven, waren in hunne vertrekken, en de geblevene mannen der lyfwacht van Lodewyk van Male, gerustgesteld omdat de aertsvyand van den gekluisterden de sleutels van den kerker op zich droeg, bekreunden zich maer weinig over Ackermans ontsnapping, en strekten hunne lenden op een legerbed uit, digt

by de buitendeur van den kerker geplaetst.

Het venster van het slaepvertrek toegenaderd zynde, kon Walter door de zyden gordynen de schaduwe der erfdochter van Schoorisse ontwaren, en zyne hoop vergrootte by iedere beweging van het meisje. Eindelyk werd het behangsel van voor het raem weggeschoven: eene stille kuching, door Agar gedaen, werd door Walter op dezelfde wyze beantwoord, en de ridder snelde langs het opengelaten poortje de burgt binnen, om zich der lievelinge zyns harten aen te bieden. Deze verwachtte hem met diepe onrust. Op hare bidbank geknield, hield zy de oogen op een zilveren kruisbeeld gehecht, bad den Hemel genade en moed af, en voelde zich een weinig versterkt wanneer Walter aenklopte. Ylings zette zy zich in eenen leuningstoel; Agar liet hem den doorgang vry, en Oda look onwillig de oogen.

Op verzoek van Agar plaetste de Vryheer van Herzeele zich nevens Oda, en kon zich niet onthouden met spyt die doodverwige wangen, en dien zoo hevig kloppenden boezem te aenschouwen.

X.
Belooning.

Jamque dies infanda aderat.....
Eripui, fateor, letho me, et vincula rupi.
AEN. LIB. II.

Ons voegt het, hen wier tranen branden,
Omdat zy zuchten in de banden,
  En van hun vryheid zyn beroofd,
En in den kerker, schuldloos lyden,
Ons hart vol deernis toe te wyden,
  En 't zwaerd te keeren van hun hoofd.

VAN DEN NEST.

Na eenige oogenblikken in het slaepvertrek der erfdochter van Schoorisse doorgebragt te hebben, eischte Walter dat Agar zich zou verwyderen. Oda steeds beducht voor den Vryheer, met wien zy voor al het

goud der wereld niet alleen wilde wezen, verzette zich stellig tegen dezen eisch; en hoe meer Walter aendrong om Oda zyne geheimen onder vier oogen te mogen mededeelen, hoe standvastiger deze in haer genomen besluit volhardde: zy verschoonde zich, zeggende dat ze, ingezien hare krankheid, de zorgen harer vriendinne van stond tot stond noodig had. Eindelyk onderwierp Walter zich aen Odas wil, en schoon zyne verlegenheid groot was, ving hy aen in dezer voege: - Jonkvrouw! uw lot is waerlyk betreurenswaerdig, en al die wreede slagen moeten uw hart verbryzeld hebben! Als vriend van uwen ongelukkigen vader en van u, biede ik my hier aen om u beider wee te verzachten.'

De maegd opende den mond om de schuld dier onheilen aen hem, die ze nu verligten wilde, toe te wyten, doch besloot Walter sprakeloos aen te hooren.

- Gy kent,' ging deze voort, - de buitensporigheden van Ackerman jegens den Graef, en het besluit ten zynen opzichte genomen. In den duisteren kerker, met kluis-

ters overladen, en omringd van alles wat hem het leven lastig moet maken, zit Ackerman zyne onbezonnenheid te boeten. Met het krieken van den dageraed moet hy naer Audenaerde geleid en aen den wil des Graven opgeofferd worden! Aen my; zie beminminnelyke Oda (hier haelde de Vryheer een' sleutelbos van onder zyn wambuis), aen my zyn de sleutelen van Ackermans kerker toevertrouwd; op my weegt de verantwoordelykheid zyner ontsnapping, en een woord, een enkel woord van u, zal my 's Graven wrok doen tarten, en uwen gunsteling in vryheid stellen!'

Oda ligtte nu eerst de oogen van den grond op, sloeg die biddend op den Vryheer van Herzeele, en zoo zeer was zy door die woorden verrast, dat ze Walter den edelmoedigsten ridder van Vlaenderen noemde.

- Misschien zult gy beweeren, jonkvrouw!' hernam Herzeele, - dat ik de oorzaek van een deel dier onheilen ben; doch ik zal slechts doen opmerken dat een heilige eed my aen de belangen van uw huis gehecht

heeft, en ik, om redenen aen my alleen bekend, uw huwelyk niet mogt laten zegenen, alvorens uw vader de denkwys van zynen schoonzoon goedkeurde. Arnolds geluk, en het uwe, Oda! hingen van myne handelwyze af: eenige ridderen, die het feest moesten bywoonen, kenden Ackermans verkleefdheid aen de opstandelingen; hun besluit stond vast, en met het oogenblik der zegening van uwen echt, zouden zy alles aen den dag geleid, en uwen bruidegom, ten gevolge zyns verraeds jegens uwen vader, met hunne bylen den schedel doorkloven hebben. Dit onheil heb ik willen vermyden, Oda! De hoogachting, de vriendschap, die ik voor u gevoel, hebben myne bekendmaking noodzakelyk gemaekt, en de gedachte van u hinderpalen toe te brengen, was verre van my verwyderd. Alleen heb ik met uwen vader lang en rypelyk over het lot van Ackerman gesproken, en hem de mogelykheid doen zien, dezen laetsten, zonder schaemrood te moeten worden, uwe hand te schenken. 't Was vruchteloos: Arnolds hardnekkigheid heeft al myne voorstellen verydeld, en hy heeft de verma-

ledyding over het hoofd van Ackerman geroepen!'

Hier borst de maegd in snikken los, welke zienlyken indruk op Walter maekten. Ofschoon wreed en boosaerdig, verweet de ridder zich het wee der erfdochter van Schoorisse innerlyk, doch om zyn doel te bereiken moest hy haer hart nog meer doen bloeden.

- Uwe verstandhouding met Ackerman,' vervolgde hy, - heeft de droefheid, de woede uws vaders ten top doen stygen: van geene vergiffenis wil hy hooren: zonder hartzeer zal hy het hoofd van uw verachtelyken verleider, - gelyk hy Ackerman noemt, - onder het zwaerd des beuls zien vallen, en morgen reeds zult gy uwen misstap, voor eeuwig, in een klooster boeten. Wat meer is, hy heeft in zyne verbolgenheid tegen u uitgedonderd: - Dat myne onwaerdige en eerlooze dochter vervloekt zy!...'

Deze laetste slag was te sterk voor Odas ziel. Met eenen gil, die schrikkelyk door het vertrek klonk, viel zy op den schoot der weenende Agar, welke vruchteloos de droefheid harer vriendinne poogde te stelpen. Na

een kort tydverloop stond Oda wankelend regt, wierp zich op hare bidbank, en steende: - Vergiffenis! o myn God! vergiffenis! want gy weet het, ik heb die verwensching niet verdiend!'

Walter van Herzeele, gevoelende dat het tyd was uit dit verbryzeld hart de toestemming zyner wenschen te trekken, legde de regter hand op het voorhoofd der maegd, en haer met de linker zacht in de lenden drukkende, - Ik heb u gezegd, Oda!' sprak hy, - dat ik vertroosting aen uw lot, aen dit uws vaders brengen kan!'

Nu aenschouwde de maegd hem met goedheid, plaetste zich, op zyn verzoek, weêr in baren zetel, en hield het kruisbeeld in beide armen geklemd.

- Ja, lieve Oda!' sprak de Vryheer voort, - ik alleen kan de vervloeking uws vaders in heilwenschen doen veranderen; ik alleen kan u aen de gestrengheid eens kloosters onttrekken; ik alleen kan uwen minnaer, van wien gy echter voor eeuwig moet afzien, van de dood bevryden. De middelen om u dit laetste genot te verschaffen,

zyn reeds werkstellig gemaekt: op het einde der kastanjelaen, digt aen het kreupelbosch, wacht Mattheus op uwen gunsteling: de paerden staen gezadeld om hem naer Gent te voeren, en morgen bevindt hy zich aen het hoofd der opstandelingen!'

Oda kon, als het ware, hare ooren niet gelooven; zy aenzocht Walter zyn gezegde te herhalen, en eene sprankel van hoop glom in haer op. Zoo bevallig, zoo smeekend eenen blik wierp zy op Walter, dat deze in verrukking opgetogen was.

- En wat vereischt gy, ten loon van al die te bewyzen diensten, edele ridder!' sprak Oda bewogen.

- Dat ge op dit kruisbeeld zweert my als uwen echtgenoot aen te nemen!' was het antwoord.

Oda verschrikte zoodanig, dat het krucifix haer van de knien viel, en zy de kracht niet had om het van den grond te rapen. Agar bereidde zich om zulks te doen, doch Walter ging deze beweging vooruit, hield het beeld voor het aengezicht van Oda, en terwyl hy hare hand in de hoogte hief,

- Zweer!' herhaelde hy stamelend. Hy wachtte met ongeduld Odas besluit af. Deze, door Agar versterkt, begon met bedaerden zin den Vryheer van Herzeele aen te spreken, en herhaelde al wat zy hem tydens zyne eerste liefdeverklaring in den tuin gezegd had. - Wat de trouw raekt, die ge van my eischt, edele ridder!' vervolgde zy, - ik kan u die onmogelyk beloven: een andere eed, dien ik niet verbreken mag zonder myn geweten te kwetsen, houdt my geboeid, en...

- Van dien eed kan ik u gemakkelyk doen ontslaen,' antwoordde Walter.

Oda voelde eene zekere verachting voor haren aenbidder; zy meende zyne voorstellen te verstooten; doch de Vryheer liet er haer de gelegenheid niet toe, en zyne rede voortzettende, sprak hy: - Ackermans leven is in myne handen; de tyd, waerop zyn hoofd vallen moet, is naby, en uw besluit eischt spoed. Verkies, Oda! verkies tusschen een eeuwig genot met my, en de vervloeking uws vaders; verkies! Gy zult de echtgenoote van Walter van Herzeele, of de moordster van Ackerman wezen!'

Met deze woorden had Walter weêr het kruisbeeld in Odas regter hand gedrukt, en die op nieuw in de hoogte heffende: - Zweer!' riep hy met eene gebiedende stem, - zweer! of Ackerman is dood, en geene magt ter wereld zal u aen my kunnen ontrukken!'

Die voorgestelde keus schokte schrikkelyk Odas ziel: de afkeer, dien zy voor Walter gevoelde, was zoo groot, dat ze, liever dan hem tot bruidegom aen te nemen, in eenen afgrond van onheilen wilde neêrstorten. Wat haer raekte, was dit besluit haest genomen; maer de ongelukkige had nog iets dierbaerder dan haer heil, iets dierbaerder dan haer leven op aerde te bewaren. De gedachte dat zy Ackermans dood bewerken zou, met in Walters verzoek niet in te willigen, viel haer zoo schrikverwekkend, dat zy in radeloosheid gedompeld bleef.

Van een anderen kant, de liefde, door Oda aen haren verloofden gezworen; de onverbreekbare trouw, door dezen beloofd, en de eeuwige folteringen, die Ackermans boezem zouden doorwoelen by Odas echtverbindtenis

met den Vryheer van Herzeele, deden haer voor het eerst genomene besluit stemmen. Ook de gedachte, dat zy heuren lieveling niet lang zou overleven, bragt verzachting aen hare smarten.

- Is uw keus gedaen, jonkvrouw?' sprak Walter ongeduldig.

- Myne vriendschap, myne erkentelykheid kan ik u schenken, ridder!

- Uwe hand is het eenigste loon myner zelfopoffering,' zei Walter.

- Ik heb u gezegd, Vryheer, dat die aen Ackerman beloofd is.

- Ackerman! Ackerman!' schreeuwde Walter; - *vry*, blyft hy de gevloekte uws vaders; *geboeid*, het slagtoffer zyns onverbiddelyken vyands! - Gy verstaet dat er geene mogelykheid is om u aen hem te verbinden.

- Dan verkies ik het kloosterleven!' steende de maegd.

- En de dood van den gevangenen, niet waer, edele jonkvrouw?' vroeg Walter schertsend. - Hoor, Oda!' vervolgde hy: - ja of neen: geen enkel woord méér.

- Ik kan niet, ridder!

- Nu tot daer. - Vaerwel! Morgen zend ik u het geraemte uws verfoeijelyken verleiders!'

Walter wendde zich tot de uitgangdeur, en riep nog toe: - Denk aen de vervloeking van uwen vader!'

Tot in de ziele bedroefd, meende Oda te antwoorden: en even als ware zy van alle krachten beroofd geweest, stak zy de voeten uit, en liet de handen bewegeloos op hare knien rusten.

Agar, die deze lust tot spreken bemerkt had, en vermeende dat hare vriendinne misschien het voorstel des heeren van Herzeele zou aenvaerden, smeekte hem nog een woord te hooren. Walter trad weêr tot Oda, aen wie hy hare laetste begeerte afvroeg. De maegd veranderde van houding niet; door al te zware schokkingen afgemat, vond zy geene tranen meer; slechts kon men nog de verontwaerdiging in hare oogen zien uitstralen, en zy verzamelde al hare krachten om Walter toe te duwen: - Ga! gy zyt een eerloos verrader!'

Schuimbekkende, verliet de teleurgestelde

ridder met rasse schreden beide maegden, en sloot zich in zyn slaepvertrek, ten einde het oogenblik af te wachten, waerop hy Ackerman naer Audenaerde vergezellen zou. Geheel in zyne wraekzucht verslonden, dacht hy niet eens meer aen zynen vertrouweling, die nog steeds wachtte. Gelukkig van zich door eene beslissende daed over Oda en haren minnaer te kunnen wreken, sluimerde Walter gerust in.

Lang zat Oda aen de rampen te denken, die haer zoo schielyk overvallen waren; Agar durfde de stilzwygendheid harer vriendinne niet afbreken, welke eindelyk besloot zich met het krieken van den dag voor haren vader te werpen, en zich van hem niet te verwyderen, alvorens hy de uitgesproken vervloeking in zegen zou verkeeren. Zy gaf Agar kennis van dit besluit, zegde dat zy, wat haren minnaer raekte, zich aen den wil des Hemels zou overlaten, en vroeg of Agar, gezamelyk met haer, heurs vaders genade wilde afsmeeken. Agar, die hare bedrukte vriendinne het verbod van voortaen in Arnolds tegenwoordigheid te verschynen, tot

hiertoe niet had medegedeeld, stemde des te liever in dit verzoek, omdat zy de genegenheid des heeren van Schoorisse jegens zyne dochter kende, en verzekerd was dat Oda 's mans vermaledyding niet verdiend had.

Nadat zy alles had aengewend om Oda te troosten, gaf deze voor dat de rust, aen hare uitgeputte krachten, hoogst noodig was, en aenzocht Agar dat zy zich zou verwyderen. De vertrouwelinge, die niet gaern aen die bede voldeed, en hare vriendinne in die treurige eenzaemheid niet wilde laten, maekte alsof zy die aenmaning niet gehoord had; en terwyl de erfdochter van Schoorisse nogmaels voor het kruisbeeld zeeg, zette Agar zich in eenen leuningstoel, verloor geen enkele van Odas bewegingen, en bemerkte met vergenoegen dat dier hart, hoe langer hoe meer, vertroost werd.

Oda, die in eene diepe bede verzonken was geweest, besloot zich eindelyk ter rust te leggen; Agar strekte zich in haren zetel uit, en eene grafstilte heerschte in dit vertrek, dat vroeger door de bitterste klagten en hartgrievendste zuchten vervuld werd.

Hoe langer Oda in hare rustkoets lag, hoe meer eene strael van hoop verkwikking aen haer harte bragt. Al wat Walter haer gezeid had, werd met ryp overleg bedacht, en een besluit, dat, by goeden uitslag, haren minnaer uit de boeijen zou verlossen, stond weldra by Oda vast. De tyd, ofschoon sinds Ackermans veroordeeling zoo ras verloopen, scheen haer nu met traegheid voort te kruipen; honderdmael wendde zy zich in hare bedkoets om, totdat eindelyk de bokael des zandmeters tweemael zyn schel geluid liet hooren.

- Agar!' riep Oda stilletjes. De vertrouwelinge antwoordde niet, want de koelmoedigheid en het inwendige genoegen, die zy op Odas gelaet bemerkt had, waren oorzaek dat ze, hoe langer hoe meer gerustgesteld, in een diepen slaep gedompeld was.

- Ik wil hare rust eerbiedigen,' sprak Oda tot zich zelve. Nogmaels scheen zy iets met rypheid van geest te overleggen: zy hield een ruimen tyd de oogen op het gewelf heurs slaepvertreks, wierp die wêer op hare vriendinne, en stamelde: - O! mogt

ik u doen ontwaken om u die gelukkige tyding mede te deelen. Rust zacht, melieve!' vervolgde zy; - myne opoffering is groot; doch het genoegen dat haer welgelukken my kan verschaffen, moet ze verzachten. 't Zy zóó; een goeden uitval, en dan - de dood! O! de dood zal my niet verschrikken!'

Zoo sprekend, rees Oda uit hare koets op, hing een zwarten mantel om de schouderen, en verliet haer vertrek, ten einde de zalen van Schoorisses slot te doorloopen. Een bitter gezucht en eenige klagten, met pynlyk gegil uitgeboezemd, kwamen tot haer: met geboeide aendacht luisterde zy toe, en de woorden: - Oda! myn kind! u die ik zoo zeer beminde!' verpletten al den moed, die haer zoo even bezield had. De klagende stem vervolgde: - Ja! gy waert my een troostengel op aerde! en nu moet ik u van my verstooten!'

De maegd voelde hare knien onder haer plooijen, en viel met het hoofd digt tegen de deur van het slaepvertrek haers vaders. Koud zweet droop langs hare wangen, haer harte was benauwd en beklemd,

en kracht- en sprakeloos bleef zy op den vloer liggen. Zy wilde den mond openen om uit te roepen: - Vader! vader! ik ben onschuldig!' doch kon niet. Weldra hernam zy moed; en ofschoon zy graeg haer leven verpand hadde, om zich in de armen van haren vader te werpen, gevoelde de ongelukkige dat het oogenblik er niet toe geschikt, en de tyd te dringend was.

De plaets verlaten hebbende, waer zy zulke hevige schokkingen had onderstaen, steeg zy den steenen trap af, en stond voor eene ronde eikendeur, die haer slechts nog van den Vryheer van Herzeele afscheidde. Met het hoofd leunde zy er tegen, en niets dan de snorking eens slapenden liet zich in het vertrek hooren. Zacht tastte de bevreesde maegd naer den sleutel der deur, en by 't ontwaren dat deze langs binnen vastgemaekt was, keerde zy op hare stappen terug, om zich weêr aen de felste zielsfolteringen over te leveren. Eene troostende gedachte viel haer nogmaels te binnen: spoedig wendde zy zich naer de benedenkeuken, en verschrikte by het ontwaren van den

knecht, dien Agar er buiten haer weten had doen verblyven. De jongeling, verwonderd over dit verschynsel, sprong op, herkende zyne meesteresse, en bleef eerbiedig hare bevelen afwachten. Oda deed hem teeken opdat hy zich weêr ter rust zou begeven, nam een zwaren sleutelbos, die aen den wand hing, en verdween zonder een enkel woord te spreken.

- Die ongelukkige jonkvrouw,' sprak de knaep, - gaet haren vader in zyn slaepvertrek vinden, om zynen zegen af te bidden. O! dit is toch een braef meisje!' Deze woorden geuit hebbende, en bevreesd van de maegd in dit heilige werk te stooren, wilde hy geen gevolg geven aen de in hem ontstane gedachte van Odas voetstappen te bespieden, om te weten wat uitval hare smeekingen zouden hebben.

Middelerwyl was Oda Walters slaepvertrek weêr toegenaderd. De sleutel, dien zy van den bos had afgerukt, om door deszelfs gerammel in haer poogen niet gestoord te worden, werd met eene trillende hand op het slot gestoken, en - de deur draeide

zachtjes op hare duimen. Oda luisterde met open ooren; Walter sliep steeds voort, en de maegd kroop op handen en voeten tot voor zyne bedstede. Eene enkele zaek van hem, en dan, o! dan, waren al de folteringen des levens eene beuzeling voor haer! de sleutel om Ackermans kerker te openen, was het eenigste voorwerp dat de rampzalige op aerde nog betrachtte! Zy wist dat Walter dien sleutel in zynen kolder verborgen had, tastte naer den koffer waer zy vermoedde zyne kleederen te vinden, en - deed hem door deze beweging ontwaken.

Oda verdook zich onder de koets. Uit vrees van ontdekt te worden, durfde zy den vryen loop aen hare ademhaling niet geven. Zy was als om in bezwyming te vallen, wanneer Walter met eene kloeke stem uitriep: - Wie daer?' Hy sprong uit zyn bed, en: - De drommel!' sprak hy tot zich zelve, - die domme knaep heeft verzuimd de deur te sluiten. Maer neen, ik zelf zal het vergeten hebben, vervolgde hy op een zachteren toon, - want de sleutel steekt langs binnen!' Nu sloot hy de deur digt,

en legde zich weêr te bed. Ongerust over hetgeen hy meende gehoord te hebben, plaetste hy den sleutelbos onder zyn hoofdkussen, en trachtte, doch te vergeefs, nogmaels in te sluimeren.

Ofschoon steeds verlegen, schepte Oda weêr een weinig moeds, daer zy wist waer het voorwerp van Ackermans verlossing berustte; doch die hoop verdween by iedere beweging des slapeloozen Walters; en eindelyk werd hare gesteltenis onverdragelyk.

Eene uer, eene lange uer, was in nypenden angst verdwenen: nogmaels begon de vaek Walter te overvallen, en Oda ging tot zachtere gewaerwordingen over. De tyd werd dringend; reeds maekte de duisternis plaets voor eene roode schemering, toen de diepe slaep, waerin Walter op nieuw gedompeld was, Odas besluit onwrikbaer vaststelde. Zoo stil mogelyk kroop zy van onder het bed, en liet de hand langs Walters oorkussen glyden.

Bezitster van den sleutel des kerkers, welken zy als een heiligdom tegen den mond drukte, wendde Oda zich op de punt der

voeten naer de deur, trok den sleutel er van af, en sloot Walter als eenen gevangenen in zyne kamer. Zy luisterde, en, o! toppunt van zaligheid! de man bleef in zynen slaep verzonken!

Oda wierp zich op beide knien, en: - God! o myn God!' riep zy in verrukking uit, - ik dank u, gy zyt de onderstand, de verlosser der onschuld!' Op de vleugelen der hoop was zy verdwenen. Den langen gang van het slot doorloopen, de trappen des kerkers afspringen, de gevangenis openen, was het werk van een oogenblik. Zy sleutelde Ackermans boeijen los, en trok dezen, hem de stilzwygendheid aenmanende, langs een heimelyken trap tot voor het bekende achterpoortje. Daer vergde zy hem op nieuw de belofte af, dat hy haren vader in den oorlog sparen zou, en weenend van vreugde, sloot zy hem tegen het harte.

Verwonderd en met ondervragende blikken stond de jongeling voor zyne minnares: deze herhaelde hare bede, en Ackerman, nog steeds onbewust van hetgeen er voorgevallen

was, stamelde zonder onderzoek: - Dit zweer ik u, liefste!

- Nu, gauw, gauw! bewerk uwe verlossing,' sprak de maegd; - Walter heeft myne hand ten loon derzelve geëischt, doch...

- Op die voorwaerde verkies ik de boeijen; de dood, Oda!' was het antwoord.

- Ik blyf aen u, eeuwig aen u, Frans! de Vryheer van Herzeele kent uwe verlossing niet. Ga, loop of het is te laet: ginds, aen het einde der laen, wacht zyn knecht u af: zeg dezen slechts dat Walter uwe slaking bewerkt heeft, en verzwyg nauwkeurig de er aengestelde voorwaerde. Ren spoedig naer Gent; de voorgestelde vrede is er verstooten: ga, help de dwingelandy des Graven vergruizen, en - wees gelukkig!'

Oda stiet den jongeling voort, hoorde hem nog het woordje: - Engel!' toeroepen, en was als eene schim verdwenen. Ackerman bleef roerloos; verschillige gedachten vlogen hem door het hoofd; doch de woorden van Oda, de spoed, dien zy in het uitspreken derzelve gesteld had, overtuig-

den hem dat er geen tyd te verliezen was. Hy snelde ter aengeduide plaets.

- Agar! Agar!' schreeuwde de erfdochter van Schoorisse, zoodra zy weêr in hare kamer kwam, - Agar! Ackerman is uit de boeijen!'

De maegd ontwaekte op deze uitroeping, en bleef hare vriendinne aenstaren, wier vreugdetranen Agars handen bevochtigden. - Ackerman is uit de boeijen!' schreeuwde Oda nogmaels, - ja; Ackerman is uit de boeijen, Agar!

- Hebt ge Mynheer Walter uwe hand beloofd?' vroeg deze met verwondering.

- Neen, Agar! zonder eenige belofte, zonder iemands hulp, heb ik Ackermans ontsnapping zelve bewerkt.

- Gy, Oda!

- Ja Agar! ik alleen,' herhaelde Oda, en in hare opgetogenheid liep ze, zonder te weten waerheen, en kwam dan weêr tot Agar, die zy teederlyk omhelsde. Deze laetste kon als het ware geen geloof aen Odas woorden hechten: eerst meende zy dat hare vriendinne, aen zooveel zware schok-

kingen blootgesteld, door eene soort van krenking in het verstand aengedaen was; doch weldra ontwaerde zy het tegenovergestelde, en vroeg de uitlegging van dit geheimzinnige raedsel. Oda maekte ze met de kleenste omstandigheid er van bekend, en zoo groot bleef hare vreugde, dat zy aen geen enkel der gevolgen harer opoffering, zelfs aen de vervloeking haers vaders meer dacht. Aen Ackermans geluk was al haer geluk gehecht, en met eene overtuiging, die Agars hart deed sidderen, riep zy: - Nu kan ik nog zaligheid op aerde vinden.'

Agar wilde aen dezen heilstand geene verhindering toebrengen, doch vroeg met kommer hoe hare vriendinne by den Vryheer van Herzeele en den ridder van Schoorisse zich over deze zaek verschoonen zou.

- By Walter heb ik geene verschooning noodig,' zei Oda, met eene zekere verachting, en zy voegde er met vertrouwen by: - Aen vader wil ik alles bekennen: 'k zal hem de hinderlagen, my door zynen schynvriend gelegd, mededeelen; zyne vergiffenis, zynen zegen afbidden, en my van hem niet

verwyderen alvorens ik die bekomen hebbe. Vader kan my niet langer verstooten!'

Alsof Oda aen deze laetste woorden geen geloof kon hechten, ging hare vroegere vreugde wêer in treurigheid over. Agar bemerkte die spoedige verandering, en, het lot harer vriendinne zooveel mogelyk willende verzachten, sprak zy over Arnolds goedheid, over zyne teederheid tot Oda, en verzekerde ze van 's mans vergiffenis. Terwyl beide maegden nu bezig waren met middelen te beramen, om Oda de gunst des Vryheeren van Schoorisse weêr te doen verwerven, klonk een schielyk geschreeuw haer in de ooren; zy luisterden, en verschrikten by de stem van Walter, welke vloekend op de deur van zyn slaepvertrek stampte, en een gebulder aenhief, waerin de wanhoop eene niet kleine rol speelde. Eenige dienstboden snelden te gelyker tyde tot den ridder, wiens haest om zyne gevangenis uit te stuiven zoo groot was, dat hy twee hunner op den vloer deed tuimelen. Hy ylde naer Ackermans kerker, en hoe vergrootte zyne razerny niet by de overtuiging zyner teleurstelling. Nu

zwoer Walter by al wat heilig was, dat zyne prooi hem niet ontsnappen zou. Op de wakers wilde hy zyne woede verzadigen; doch daer hy gewaer werd dat niemand hunner kennis van Ackermans vlugt had, gebood hy hun aenstonds te paerd te stygen, sprong zelf in den zadel, en stelde zich aen het hoofd zyner mannen, in de hoop van den vlugteling te achterhalen.

By de gedachte dat hy de bevelen, aen Mattheus gegeven, niet herroepen, en dezelve aen Oda medegedeeld had, schudde Walter spytig het hoofd, en herhaelde gestadig: - *Mea culpa, mea maxima culpa.*' Met hevigheid stampte hy de sporen in de zyde zyns dravers, en rende, rende zoo dapper, dat eenigen van zyne makkers hem niet konden opvolgen.

Al wat zich in het slot van Schoorisse bevond, was reeds te been, en de dienstboden, verheugd over de ontsnapping van Ackerman, ondervroegen elkander om er de wyze van te kennen. - Niemand kon die gissen: ook de jongeling, die Oda des nachts had zien verschynen, en nu begon te ge-

looven dat deze, gezamenlyk met Agar, die poets aen den Vryheer van Herzeele gespeeld had, durfde er geen enkel woordje van reppen, uit vrees dat de ridder van Schoorisse hem als medepligtige in die vingt strengelyk straffen zou. Men eindigde met te zeggen dat de lyfknapen van Lodewyk van Male zich door het goud van Ackerman hadden laten omkoopen, en zy aen den Vryheer van Herzeele de sleutelen des kerkers ontfutseld hadden. Deze tyding kwam welhaest aen de ooren der maegden: Agar raedde hare vriendinne dezelve by Arnold niet te logenstraffen, en Oda besloot zulks te doen, voor zoo verre zy echter niet stellig nopens hare medewerking in Ackermans vlugt ondervraegd werd.

Even als de andere bewooners van de burgt, was Arnold by het getier en geroep van Walter uit zyne bedkoets gerezen. Te zeer afgemat, voelde de man zich de kracht niet om zyne kamer te verlaten: vruchteloos schelde hy de dienstboden; hy sleepte zich tot aen het venster, en zag zynen vriend Walter in aller yl de rigting der heirbaen naer Gent nemen. Alsdan kon hy zich slechts

een denkbeeld maken van hetgeen er voorgevallen was, doch de middelen der vlugt bleven voor hem een geheim. Arnold wist dat Walter de sleutelen des kerkers op zich droeg, en in verscheidene gissingen verzonken, wachtte hy het oogenblik af, waerop men hem met alles bekend maken zou. Zyn geduid steeg ten top: hy schelde met meer hevigheid dan te voren, en daer de rust in het slot een weinig hersteld was, bood een kamerdienaer zich voor den Vryheer aen. De jongeling verhaelde iets van de gissingen, die eenieder maekte, bleef stilzwygend op het punt der sleutels, en antwoordde, op Arnolds vraeg, waer Oda was, dat de jonkvrouw zich daer zoo even aen de dienstboden vertoond had.

Hoe zeer de Graef hem Ackermans vlugt ten kwade moest duiden, voelde Arnold zich getroost omdat deze vlugt aen het hart zyner verstootene, doch steeds aengebedene, dochter, eenige verkwikking moest brengen. Hy zond zynen kamerdienaer terug, en deed aen Agar zyn verlangen te kennen geven met haer eene onderhandeling te hebben.

De maegd vertrouwde Arnolds wensch aen Oda, en deze, de vergiffenis heurs vaders hoogst verlangende, wilde zich tot hem wenden. Agar wederhield ze: onderscheidene middelen van verzoening werden overdacht, en eindelyk besloot men dat Agar by Arnold alleen zou gaen, om hem tot Odas vergiffenis te bereiden, en dat deze, wanneer alles ten beste geschikt was, zich voor de voeten heurs vaders zou werpen.

Terwyl Agar de bevelen des Vryheeren ging vernemen, smeekte Oda den Hemel een goeden uitval af. Van stond tot stond werd haer harte bedroefd door de gedachte dat Ackerman op zyne reis misschien eenige beletselen zou ontmoeten, doch, daer zy de vlugheid van den draver kende, die hem naer Gent moest brengen, en den tyd berekende, waerop haer verloofde vóór Walter vertrokken was, stelde zy zich weêr gerust, en overlegde met kalmte wat zy by haren vader ter harer verschooning zou bybrengen.

Agar verschrikte toen zy voor den Vryheer van Schoorisse verscheen: hy zat in zynen zetel uitgestrekt; zyne beide ellebogen

leunden op de armen des stoels; het hoofd hing hem op de hygende borst, en zyne vingeren waren door elkander gevlochten. Even alsof hy in beden verdiept ware, deden zyne lippen eene nog al regelmatige beweging: hy hield de oogen gesloten, en Agar, die zich in eerbiedige houding nevens zynen zetel plaetste, brak 's mans stilzwygen niet af. Eene glinsterende lyn, die zyne wangen bevochtigde, overtuigde Agar dat de ongelukkige vader moest bittere tranen gestort hebben. Zy wapende zich met al den moed waervoor zy vatbaer was, en besloot die bestormde ziel te versterken. Een zucht van Agar bragt tewege dat Arnold de oogen opende, en ze op de maegd sloeg. - Agar! gy zyt reeds dáér?' vroeg hy bekommerd.

- Ik heb uwe wenschen spoedig willen instemmen, edele heer!

- Braef meisje! kom, leg uwe hand op mynen boezem, en voel, voel dáér hoe ik lyden moet,' stamelde Arnold. Hy vervolgde: - Agar, verlaet my niet, kind! - gy alleen zult my nog troost in myn rampspoedigen levensloop kunnen verschaffen,

vermits Oda zich myne vervloeking op den hals heeft gehaeld!

- Vryheer! ik smeek u, beschuldig haer niet: uwer liefde is zy steeds waerdig.

- Zwyg, Agar! myn besluit staet vast: heden nog zal ze voor altyd hare verfoeijelyke handelwyze beginnen te boeten. Beroofd van den troost haers ongelukkigen vaders, moet zy in de strengheid des kloosterlevens hare dagen eindigen. Ik verzoek, ik gebiede u, den naem dier onwaerdige in myne tegenwoordigheid niet meer te noemen!'

Agar liet het brandend hoofd in de trillende hand des Vryheeren rusten, en riep, terwyl zy in tranen losborst: - Zy heeft uwe verstooting niet verdiend, Vryheer! ik verzeker het u, ik zweer het u by de passie Christi.'

Arnold bewoog zich by deze stellige bevestiging: hierdoor viel Agars hoofd tegen het hart des Vryheeren, en de maegd, hare armen rond zynen hals slaende, riep nogmaels, terwyl zy zooveel mogelyken klem aen hare woorden gaf: - Neen; Oda heeft uwe verstooting niet verdiend, Vryheer!'

De man sloeg zyne oogen hemelwaerts, en: - God! o myn God! mogt zy waerheid spreken!' steende hy met eene gebrokene stem. - Lieve Agar!' vervolgde hy op denzelfden toon, - twyfelt gy aen de waerheid van Walters gezegde? Walter is myn halsvriend: in elke netelachtige omstandigheid heeft hy my met zyne raedgevingen, met zyne vertroostingen versterkt. Dat de vriendschap, die ge myne dochter draegt, u niet misleide, Agar! en u den haet niet berokkene van Herzeeles Vryheer, aen wien gy zooveel verschuldigd zyt.

- Jonker Walter is my altyd lief geweest, edele heer! Als een man, die myne kindschheid bezorgde, en my de teederheid eens vaders betoond heeft, ligt hy my zeer na aen het harte: 't zou my pynlyk vallen hem uwe vriendschap te moeten onttrekken, maer...

- Maer?' vervolgde Arnold, zyne hand met zachtheid over de wang der bevallige maegd latende glyden, - maer?...' En hy scheen ongeduldig het vervolg van hare rede af te wachten.

- Het schynt, edele heer!' hernam Agar, als had zy eene andere wending aen hare eerste gedachte willen geven, - het schynt dat Mynheer Walter de hand van Oda vurig verlangt.

- En dat hy daerom Ackerman hatelyk in myne oogen heeft willen maken, niet waer meisje?' viel Arnold haer in de rede. - Wist Oda niet dat haer minnaer zich aen het hoofd der Gentsche muiters moest stellen, en hy door deze schandelykheid nooit meer myne gunsten kon verwerven? Wist zy niet, de lafhartige, dat haer verleider 's Graven moorder moest worden, en had zy niet besloten de vlugt met hem te nemen?

- Hemel! Hemel!' schreeuwde Agar, - wat al valsche beschuldigingen.

- Ja! dit zyn valsche beschuldigingen! Gy kent, even min dan ik, het venyn dat in Odas harte verscholen ligt. Zy heeft van uwe vriendschap, van die haers vaders het verachtelykste misbruik gemaekt: de vrees dat gy alles aen my bekennen zoudt, heeft haer weêrhouden u die vertrouwelykheden te doen, en gy wilt mynen hartevriend en

uwen weldoener als een valschaert doen doorgaen!

- Ik wist alles: Oda heeft my hare geheimste gedachten toevertrouwd, edele heer!

- En gy hebt een werkelyk deel genomen in het verraed eener eerlooze, niet waer Agar? - Gy hebt uwen pleegvader, my, die u als myn kind beminde, schandelyk willen bedriegen!' hernam Arnold, de maegd met verachting van zich stootend.

Dit verwyt, de beschuldiging tegen Oda en Ackerman ingebragt, ontroerden Agar sterk, en zy besloot, wat gevolg ook hare bekendmaking hebben mogt, alles aen den Vryheer van Schoorisse mede te deelen. Zy zegde, dat zy, inderdaed, kennis had van den eed, die Ackerman aen het Gentsche volk boeide, doch dat Walter, niets dan 's jongelings verderf willende bewerken, de schandelykste listen gebruikt had om hem als bevelhebber te doen kiezen; en dat, ofschoon Oda haren minnaer met betraende oogen gesmeekt hadde naer Gent niet weêr te keeren, Ackerman, ingezien de heiligheid van zynen eed, geen gehoor aen deze smeektael had kunnen ge-

ven. Zy voegde er nog by dat Oda de standvastigheid haers lievelings aen zyn gegeven woord goedkeurende, besloten had die daedzaek aen Arnold, slechts na het voltrekken haers huwelyks bekend te maken, ingezien zy eerder 's mans vergiffenis voor eenen schoonzoon, dan wel voor eenen vreemdeling zou bekomen. Zy eindigde met te verklaren dat hare vriendinne, om de aenspraek te ontvlugten, die Walter op derzelver hand maekte, tot dergelyke maetregelen toevlugt had moeten nemen, en Oda nooit de gedachte had opgevat van het vaderlyke huis te ontvlugten, noch zelfs die van haren echtgenoot te volgen, voor zoo verre Arnold hem zyne gunsten niet weêrschonk. De voorstellen, des avonds te voren, door Walter aen Oda gedaen, en al zyne hatelyke voetstappen, werden ook, tot overtuigens toe, uitgelegd.

Eene levendige kleur rees op 's mans wangen, en daer zyne vergenoeging vergrootte, naer mate Agar al die bewyzen te berde bragt, welke ten voordeele harer vriendinne, en ten nadeele des Heeren van Herzeele pleitten, riep Arnold met eene soort van ver-

rukking uit: - Hoe, Agar!... myne dochter zou onpligtig wezen?

- Ja, Vryheer! ten zy nogtans,' vervolgde Agar aerzelend, - uwe edelheid aen Oda als eene betigting opleggen wildet, dat zy van haren minnaer geenen meineedigen gemaekt hebbe.

- Kind!' antwoordde Arnold, - ik hecht te veel prys aen eenen eed, dan dat ik zyne volbrenging niet als heilig aenschouwen, en myne verachting niet werpen zou op alwie hem verbreekt. Ackerman moet myn staetkundige vyand wezen, doch hier, hier (en hy sloeg op zyne borst) zal er nog altyd eerbied voor dien vyand blyven! Oda is onpligtig? O wist gy, Agar! wat verzachting gy aen myne verbryzelde ziel brengt! Oda is onpligtig! en ik - ik heb haer durven verstooten! - ik heb durven veronderstellen dat dit kind, die edele vrucht myner rampzalige echtverbindtenis, het slagtoffer eens vuigen verleiders geworden was, en de schande over het hoofd heurs vaders wilde uitstorten!... Oda! Oda! vergeef myne ligtgeloovigheid: door valsche vriendschap heb ik my laten misleiden, en

de zegeningen, die ik u onophoudelyk hadde moeten toewenschen, in vervloekingen doen veranderen!

‘God! myn hemelsche Vader!’ vervolgde Arnold, zich met saêmgevoegde handen op beide knien werpende, terwyl hy de natte oogen smeekend ten hemel sloeg; - God! indien ik u ooit eene bede heb toegestuerd, die ik uit den grond myns harten wensche niet aenhoord geweest te zyn, 't is die, waerin ik uwe straffende hand op myn rampzalig kind heb ingeroepen. Gy, o myn God! kende hare onschuld, en uwe regtvaerdigheid is te groot, dan dat Gy een onbillyken wensch instemmen zoudt! Vergeef my dien misslag, o Heer! en maek dat myn kind het vroegere heil op aerde, onder uwe, onder myne zegeningen moge smaken!’

Na deze uitboezeming bleef de gelukkige vader in eene diepe zielebede verzonken. Nogmaels hief hy de blikken ten hemel, en steende: - Vergiffenis, o myn God! vergiffenis!... Agar!’ vervolgde de man met ontroering, - Agar! dat de onschuldige weêr troost by my kome zoeken, en my den

smaed vergeve, dien ik haer heb aengedaen!’

Nauw was deze wensch geuit, of de aenminnelyke Agar had hem aen Oda overgebriefd, welke zooveel spoed stelde om tot Arnold te loopen, dat hare vriendinne den tyd niet vond, om in eenige byzonderheden te treden, en Oda reeds in de armen heurs vaders gesloten lag, wanneer Agar het zoo even verlatene vertrek weêr instapte.

Zoo groot was de aendoening van Arnold en Oda, dat hunne woorden, by het geroep van: Vader! en: Kind! op beider lippen stierven, en zy elkander slechts door gestreel en liefdebetuigingen het gevoelen hunner harten konden mededeelen.

Die heilstand zou gewis zoo spoedig geen einde genomen hebben, waren Arnolds oogen op Agar niet gevallen, die, met innerlyke verrukking het uitwerksel harer onderneming aenschouwde. De Vryheer wenkte ze tot zich, en, haer teeder de hand drukkend: - Edel meisje!’ sprak hy, - gy zyt myner vriendschap en erkentelykheid volwaerdig. Steeds zyt ge zonder naem, zonder aenzien aen de maetschappy voorgekomen:

aen u, heb ik myne verzoening met Oda te danken; gy zyt deugdzaem en eerlyk; van nu af neem ik u als myne dochter aen; myn naem wordt u geschonken en nevens Oda, zult gy myn hart en myne fortuin deelen!'

Hy zweeg. Oda en Agar waren in elkanders armen gestrengeld, en als. twee engelen lieten zy zich voor haren vader op de knien zygen. De man strekte zyne hand over de hoofden der meisjes, zegende haer in den naem des Heeren, en bad ze nevens hem plaets te nemen.

Na honderd wederzydsche vragen en antwoorden, waerin al de schandelyke daden van Walter van Herzeele aen den dag gelegd werden, daden, die Arnold met verontwaerdiging vernam, terwyl hy zich geene gedachte kon vormen van de reden, welke Walter genoopt had om Oda in zyne oogen zoo hatelyk te maken, poogde deze er eene uitlegging van te geven. Zy zegde dat Walter niets anders ten doele kon hebben dan haer in de onmogelykheid te stellen zich by haren vader te verschoonen, en dat de snoodaert middelerwyl werken zou om meer

en meer in Arnolds gunsten te geraken, ja, om door dezen aen Oda te doen verklaren, dat, wilde zy de hand van Walter aenvaerden, zy weêr genade hy den ridder van Schoorisse zou vinden.

- Maer, waerom heeft Walter, na Ackerman zoo ongenadig beschuldigd te hebben, hem uit de boeijen verlost?' vroeg Arnold nieuwsgierig. - Die handelwyze is moeijelyk om begrypen,' voegde hy er by.

De oogen der maegden ontmoetten elkaêr; en Agar, de verlegenheid harer zuster bemerkende, verhaestte zich haer toe te knikken. Oda verstond deze beweging, en besloot haren vader die omstandigheid ook te laten kennen.

- Neen, kinderen! die handelwyze begrype ik niet,' herhaelde Arnold.

- Maer vader!' hernam Oda in eens, - ge moet weten dat jonker Ackerman zyne verlossing aen Herzeele niet verschuldigd is.

- Nogtans was Walter bezitter der sleutelen van den kerker; ik zelf heb ze hem gisteren behandigd.

- Maer *ik* heb hem die afgehaeld,' ant-

woordde Oda verlegen. Zy sloeg zich de hand voor den mond, als hadde zy Arnold willen beletten deze woorden te verstaen.

- Hoe! *gy*, Oda!' riep de man uit; - *gy?* Hebt gy hem misschien eene belofte gedaen, die ge van zin zyt niet te houden?

- Vader! eene enkele belofte kon Ackerman redden; die heb ik echter aen Walter geweigerd: want liever zag ik Ackerman geboeid, dan myn woord te eten.

- Maer, zeg my dan Oda! hoe gy hem hebt kunnen verlossen!'

De maegd liet zich geene vragen meer doen; met de haer kenschetsende rondborstigheid verklaerde zy alles, en schilderde den angst, dien zy in Walters slaepvertrek doorgestaen had, met zulke natuerlyke en treffende kleuren af, dat Arnold wel tienmael de handen te samen sloeg.

Toen Oda zweeg, zag de ridder haer nog steeds met verwondering in de oogen: hy zuchtte: - Hemel! Hemel! en gy waert alleen, Oda!

- Gansch alleen, vader!

- Maer weet gy niet dat uwe vereeni-

ging met jonker Frans alsnu onmogelyk is?' hervatte de Vryheer navorschend. - Ackerman is een trouwelooze, een verrader! Misschien zullen wy elkander in den oorlog ontmoeten: wat zoudt ge dan zeggen, Oda! indien gy hem het leven hadt behouden, om hem dit eens vaders te zien ontnemen?

- Wees gerust, vader!... Frans heeft den Graef en diens aenklevers wel eeuwigen wrok gezworen, doch hy zal u altyd lief hebben, en u de gelegenheid niet laten hem, over hetgeen gy trouweloosheid en verraed noemt, te straffen. Slechts zal hy by u wezen om u in het gevaer bystand te bieden.

- Bystand! bystand!' riep de Vryheer bitsig, - denkt gy dat ik eenen afvalligen, die my bystaen wil, met myne speer niet zou doorbooren? Aen onzen Graef heb ik trouw beloofd; en ware diens vyand zelfs myn zoon, nog zou ik zyn bloed niet sparen!'

Met eene soort van afgryzen stond Oda voor haren vader. Gevoelende dat zy niet langer over deze zaek mogt handelen, viel

zy den man, die op denzelfden toon meende voort te varen, in de reden, en vroeg verschooning over de onvoegelykheid van haer gezegde. Na Arnolds wrevel geheel gesust was, verliet hy de meisjes, om zich in de eenzaemheid aen stille bedenkingen over te geven.

Daer viel de ridder in harde woorden uit tegen Walter van Herzeele, waervan hy zoo schandelyk bedrogen was: de vrees dat de Graef hem Ackermans ontsnapping ten kwade zou duiden, vergalde het genot dat die ontsnapping hem gebaerd had, en, om zich niet den haet van zynen Vorst op den hals te halen, besloot hy dezen met de geringste omstandigheid der zaek bekend te maken.

Reeds stond de zou lynregt boven de kruin des eikenbooms, op wiens donzigen struik Arnold neêrgezeten was, wanneer hy zich naer de eetzael wendde. De troostvolle woorden van Agar hadden Odas gemoed gestild; en niettegenstaende het vroegere gezegde van haren vader, zag de erfdochter van Schoorisse in het verschiet de mogelyk-

heid dat Ackerman haer als bruidegom geschonken zou worden.

Deze hoop had haer een deel heurer vroegere levendigheid weêrgegeven: de ridder bemerkte dit met vreugde, en weldra legden onze tafelgenooten alle sombere gedachte af. Van stond tot stond kon men eenige teekenen van genoegen, zelfs eenen glimlach, op die verbleekte aengezichten zien verschynen.

Oda wilde, op de plaets waer zy den vorigen dag nog, met haer toekomenden bruidegom zulke zachte oogenblikken had doorgebragt, eene laetste verkwikking zoeken. Ofschoon zy de zedelyke overtuiging had dat hy ongehinderd te Gent moest aengekomen zyn, begonnen zwarte gedachten haer weêr te overmeesteren: zy verbeeldde zich Ackerman, overrompeld door Walter van Herzeele, die hem op nieuw met boeijen overlaedde; en, van allen troost beroofd, wenschte zy vurig de tegenwoordigheid van Agar. Deze verscheen niet; iets waervan Oda zich geene reden kon geven, hield ze op de zodenbank der overdekte laen gekluisterd.

Eindelyk begon de dalende zon het Westen met purperrood te bekleuren, en Oda wendde hare stappen langs den kant, van waer de pagie, dien zy onmiddelyk na het vertrek van Walter uitgezonden had, om zich van Ackermans aenkomst te Gent te verzekeren, weêrkomen moest. Ieder oogenblik van vertoeving, scheen heure hartkloppingen te vermeerderen, zy had den tyd berekend, dien de zendeling tot het afleggen van dezen togt moest gebruiken, had hem den grootsten spoed en de voorzichtigheid, om door Walter niet ontdekt te worden, aenbevolen; en reeds was de uer van zyne terugkomst lang verstreken, reeds begon de nacht den aerdbodem te verduisteren, wanneer Oda nog altyd wachtte. In eens stak zy het hoofd op, en luisterde. Niets brak de stilte af, die rond de burgt heerschte, dan het hier en daer aengeheven gezang van knapen en meisjes, welke vrolyk van het veld dorpwaerts trokken, om zich in den huishoudelyken kring, door een verhael van spook- en toovery, van de moeijelykheden huns arbeids uit te rusten. Hun vreugdegezang vergrootte Odas

wee: meer dan eens wenschte de magtige dochter des Vryheeren het armste meisje der heerlykheid van Schoorisse te wezen, en de rust des herten te vinden, welke steeds het erfdeel der zorgelooze, doch werkzame behoeftigen is. Tranen biggelden langs hare wangen, en afgemat en hopeloos ging zy naer het slot.

Na eene uer met vader en zuster in de bitterste afwachting doorgebragt te hebben, gevoelde Oda de noodzakelykheid zich ter rust te leggen. Arnold gaf haer, met eenen kus, zyn vaderlyken zegen, en reeds had Agar de lamp ter hand gevat om hare zuster te begeleiden, wanneer men het getrappel eens dravers aen de valbrug hoorde. Oda hief een vreugdegeroep aen; zy liep den pagie te gemoet, om des te eerder den uitslag zyner zending te vernemen. Arnold en Agar volgden haer onmiddelyk, en de jongeling was nog tot de deur niet genaderd, wanneer Oda hem toeriep: - Jaek! is jonker Ackerman te Gent?

- Ja, edele jonkvrouw! Reeds lang was hy er aengekomen eer de Vryheer van Her-

zeele stads poort binnen rende, doch...'

Hier staekte de zendeling zyn verhael, en hield de oogen op den grond geslagen. Oda stond als verlamd, en in de vrees van al hare hoop ten eenemale te zien verdwynen, durfde zy hare ondervragingen niet voortzetten. Zy liet het hoofd op de schouderen van Arnold zinken, en begon bitterlyk te weenen.

- Jaek!' sprak de Vryheer bewogen, - verklaer ons alles wat gy gezien en vernomen hebt.'

De jongeling gehoorzaemde: allen luisterden met angst; en nauw had hy geëindigd met spreken, of de ridder riep: - Hemel! Hemel! altyd die verfoeijelyke Walter!'

Hy legde Ackermans minnares, die magteloos in zyne armen zonk, in eenen leuningstoel neder, en voelde zich in de onmogelykheid zyne bedroefde kinderen te troosten.

Wy moeten, onzes ondanks, de rampzalige Oda aen hare wanhoop overlaten, om ons, in een volgend hoofdstuk, met Ackermans vlugt en zyn gevaren te Gent, op te houden.

XI.
Erkende Onschuld.

..... Crudelis ubique
Luctus, ubique pavor, et plurima mortis imago.
AEN. LIB. II.

Op, Gentenaren, vliegt vooruit,
Aen Arteveldes zy'!
Verplet de hand die u bedreigt
Met vreemde slaverny.
Vooruit, vooruit, met leeuwenmoed,
Voor regten en voor tael!
Hy die voor vreemden schitter bukt,
Moet bukken voor uw stael.

VROUWE COURTMANS.

Nauw had Ackerman, uit de boeijen verlost, Oda op haer mat voorhoofd den vredeen afscheidkus gedrukt, of hy ylde, op het dringend verzoek der maegd, tot de plaets waer Walters vertrouweling hem afwachtte.

Deze werd door het gerammel van het kreupelhout uit zyne sluimering getrokken, en zich aen het bevel zyns heeren herinnerende, namelyk dat hy den grootsten spoed gebruiken moest om Ackerman aen de waekzaemheid van 's Graven lyfwacht te onttrekken: - Gauw, gauw, jonker!' sprak hy driftig: hy stak den toom van Walters ros in de hand des vlugtelings, bereidde zich om dezen op den zadel te helpen, doch Ackerman zat er reeds in, alvorens zyn reisgenoot zich omgewend had. Op een honderdtal tellens hadden beide de burgt van Schoorisse verre achter zich gelaten: de loop der paerden werd verhaest, naer mate de aengroeijende klaerte de vlugt vergemakkelykte; en een derde deel der te doorloopen baen was reeds afgelegd, alvorens de zon geheel boven de kim stond.

Nu stelde Ackerman zynen draver op stap, keek lang en navorschend achter zich, doch kon niets ontwaren dat hem noodzaekte de vlugt te verhaesten. Geene de minste vrees meer gevoelende, besloot hy met zynen geleider een gesprek aen te gaen om de kleinste byzonderheden van Walters handelwyze te

kennen. De vertrouweling verhaelde alles wat hy er van wist, en Ackerman kon zich niet weêrhouden te glimlachen by de gedachte dat Walter door Odas bewerking zoo geestig was teleurgesteld. Nogtans veroorzaekte het gezegde van Mattheus, dat de erfdochter van Schoorisse het loon moest wezen van het verraed zyns meesters jegens den Graef, by Ackerman eenige gebaerden van verontwaerdiging, en hy bleef in sprakeloosheid verzonken.

- De Vryheer van Herzeele is waerschynlyk in zyne meening bedrogen geweest, jonker!' hernam Mattheus, niet wetende waeraen de plotselinge stilzwygendheid zyns reisgenoots toe te schryven. - Hy had my gezegd,' vervolgde hy, - dat uwe edelheid tot my zoude gekomen zyn, zoodra alles in de burgt aen de rust overgelaten zou wezen, en ik heb den ganschen nacht op u moeten wachten: ik dacht dat de poogingen van jonker Walter om u te verlossen, misschien verydeld waren?'

Deze vraeg niet onbeantwoord willende laten: - Mattheus!' sprak Ackerman, -

de schuld van dit vertoef kan ik slechts aen strenge bewaking toeschryven: ook het verbryzelen myner boeijen hing van eene voorwaerde af, die jufvrouw Oda zoo spoedig niet kon toestaen; en men heeft van weêrzyde iets aen de gevormde plannen moeten wyzigen.

- Maer het blyft niettemin zeker, jonker!' zeide de knaep met nieuwsgierige belangstelling, - dat de erfdochter van Schoorisse het loon van Mynheer Walters opoffering moet zyn?

- Die voorwaerde is noch door de maegd, noch door my aenvaerd geweest,' antwoordde Ackerman met trots: - nimmer zal die edele spruit de echtgenoote uws meesters wezen.'

De knaep bezag Ackerman met verwondering, vroeg de oorzaek van dit gezegde, doch kreeg geen antwoord. Ackerman zette zich op eenen galop; Mattheus volgde zyn voorbeeld, en beide rossen vlogen weêr door weiden en velden, en beide ruiters, door onderscheidene gedachten bekommerd, bewaerden een volstrekt stilzwygen, totdat zy

nogmaels de drift hunner viervoeters beteugelden, en traegzaem door het dorp Meirelbeke renden, alwaer Mattheus op nieuw het stilzwygen afbrak, en jonker Ackerman, niet meer over zyne verlossing, doch over het steekspel onderhield, waerin deze als overwinnaer uitgeroepen was geweest.

- Waert gy er tegenwoordig?' sprak de Gentsche Kapitein, zynen geleider strak in de oogen kykende. Deze aerzelde te antwoorden; doch om het vermoeden van zynen ondervrager niet verder op te wekken, zegde hy zulks door den Vryheer van Herzeele vernomen te hebben, welke, ofschoon hy er ook niet aenwezig was, al de byzonderste omstandigheden te Schoorisse had hooren verhalen.

- Ik vermeende nogtans dat Mynheer Walter zich onder de vermomde ridders bevond,' vervolgde Ackerman, den knaep, op wiens wangen eene roode kleur te voorschyn kwam, nog gestadig aenstarende.

- Ik zweer u by God, jonker! dat de Vryheer te Audenaerde niet geweest is,' antwoordde Mattheus aerzelend. Even als

iemand, die, zich versproken hebbende, zyn gezegde onbemerkt wil doen doorgaen met over eene geheel verschillige zaek te handelen, veranderde hy het voorwerp der begonnen redekaveling, en deed door deze voorzorg het grootste vermoeden by Ackerman ontstaen, welke diepdenkend zynen weg tot tegen de St-Lievenspoort voortzette, alwaer hy door de wakers met geestdrift ontvangen werd. Ackerman zond zynen geleider met de rossen terug, en drong onder eene algemeene toejuiching zyne moederstad in.

Verre reeds had Mattheus de woelige hoofdstad van Vlaenderen achter zich gelaten om de burgt van Herzeele te bereiken, toen Walter, hem te gemoet snellende, schuimbekkend van woede, en het hart vervuld van wraek, inlichtingen nopens zynen aertsvyand nam. De vertrouweling verhaelde alles, en Walter, die zyne razerny niet kon beteugelen, vloekte, stampvoette over zyne teleurstelling. Hy gebood Mattheus met hem stedewaerts te keeren, gestadig uitroepende, dat hy zich over Ackerman wreken, en hem nog dienzelfden dag zou doen ombrengen, ten

einde Arnolds onbezonnen dochter des te gemakkelyker tot zyne aenspraek op hare hand, te kunnen dwingen.

Zonder hinderpalen stapte de snoodaert de poorten van Gent binnen, en deed zyne partygangers op de Koornmerkt verzamelen. Daer sprak hy hun van listen, die de Graef besloten had den Gentenaren te leggen, en van het verraed, dat een hunner aenleiders, de trouweloosste die ooit in de gunsten van het volk gedrongen was, op het Evangelie gezworen had, te weten, van zyne moederstad in de magt van den Prins te stellen.

Een gemor van algemeene verontwaerdiging ging op; het geroep: Dood! dood aen den verrader! werd aengeheven, en Walter, overtuigd dat hy zynen wrok zou kunnen botvieren, riep met eene forsche stem: - Die verrader, die snoodaert is Fransoys Ackerman!... Ik kan de proeven zyner eedschending aen den dag brengen!

- Wy hebben geene proeven noodig!' schreeuwde het grauw: - de aengekleefdheid van Herzeeles Vryheer aen de heilige zaek der volkeren is ons te zeer bekend,

dan dat wy eene valsche betigting van zynent wege zouden durven veronderstellen. Leve! leve Walter! Dood aen Ackerman, den verrader!'

Walter was getroost; en onder al die harten, die van woede en haet tegen Ackerman zoo ongestuimig klopten, voelde de helsche verrader het zyne door vreugde overmeesterd. Hy vergrootte nog de verontwaerdiging der te ligtgeloovige menigte, die by het minste vermoeden van verraed, maer al te dikwerf blyken van hare oploopendheid gegeven, en den kop verplet had, aen diegenen, welke de yverigste verdedigers der voorregten hunner vaderen waren; aen die, welke zy dags te voren nog als goden aenbaden!

In deze algemeene oploopendheid wendde de Vryheer van Herzeele zich naer de woon van Ackerman, welke in den schoot zyns huisgezins het omstandige verhael deed van al hetgeen er sinds zyne aenkomst te Schoorisse voorgevallen was. De ter straet aengehevene woedekreten drongen Ackerman in het oor; hem scheen dat zyn naem met de afgrysse-

lykste vervloekingen gepaerd ging. Hy luisterde; en de verzekering dat hy wel gehoord had, verspreidde eene doodsche kleur op zyn gelaet. Nu sprong hy van in het midden zyner verbaesde bloedverwanten, nam zyne heerbyl, ja bereidde zich om zyne woon tegen allen aenval te verdedigen, wanneer eene andere gedachte hem spoedig inviel. Het wapen werd op den grond geworpen, en Ackerman, versterkt door de zuiverheid van zyn geweten, verscheen voor de onstuimige menigte: hy vroeg welk het verraed was, dat men tegen hem inbrengen kon. Die koelmoedigheid stilde aller woede; en de jongeling, die meer en meer hoopte zyne onschuld te doen herkennen, besloot zyne stadgenooten aen te spreken, toen Walter met eene forsche stem uitriep, dat men zich van den verrader moest meester maken. Hier werd Ackermans verachting voor Walter onuitsprekelyk groot. Met bitsige woorden begon hy deszelfs hatelyk gedrag aen den dag te leggen, en zegde dat hy, Ackerman, verre van Gent aen den vyand over te leveren, voor zynen tegenstand aen den wil des Graven,

en op eene vuige aentyging van Walter, ter dood veroordeeld, doch gelukkig ontsnapt was.

Deze uitroeping deed een stil gemor van verontwaerdiging tegen Walter opryzen, die, gevoelende dat het tyd werd om zyne beschuldiging staende te houden, eene reeks van uitgedachte euveldaden jegens Ackerman uitbrulde, en aen eenige zyner verslaefden het gebod vernieuwde van hem aen te randen. Het geroep: Dood! dood aen den verrader! werd weêr aengeheven, en een twintigtal gespierde kerels, sleepten Ackerman naer den kerker, alwaer hy zyn vonnis moest afwachten.

* * *

't Was deze daedzaek, die, door den knecht in de burgt van Arnold verhaeld, oorzaek had gegeven aen de droefgeestigheid, die wy er onder de bewooners hebben zien heerschen.

* * *

Nauwelyks was Ackerman weêr aen zyne sombere gedachte overgelaten, of Walter

ging tot Philips van Artevelde, welke zich bereidde om de omstandigheden van Ackermans kerkering te gaen vernemen, wanneer de Vryheer van Herzeele werd aengemeld. - Jonker Artevelde!' sprak Walter, de hand over de borst leggende, als had hy eene zaek, die hem het grootste hartzeer baerde, aen den Gentschen bevelhebber mede te deelen, - jonker van Artevelde! de flauwhartigheid, die gy met uw doordringenden geest, by Ackerman ontwaerd hebt, is heden aen allen bekend: gy weet wat gesprek zyne zotte liefde voor de dochter van Schoorisse, hem in uwe tegenwoordigheid heeft doen houden; de moeite, door ons aengewend, opdat hy zich onder de heilige banier des opstands zou scharen, en zyn eed van getrouwheid aen het Gentsche volk, zyn nog frisch in uw geheugen. Welnu! diezelfde Ackerman, wien gy al uwe geheimen ontvouwde, heeft ons gisteren verraden!

- Ackerman?' vroeg Artevelde met bevreemding; - hoe? Ackerman zou zich aen verraed pligtig gemaekt hebben; hy, die my beloofde zyn bloed voor de vryheid, voor

het heil zyner stedegenooten te zullen verpanden! O!... die trouweloosheid verbryzelt my het harte!... Ackerman zou... maer neen; neen, Vryheer! gy bedriegt u; ik ken de grootheid zyner ziel te wel, dan dat hy immer in myne oogen als een meineedige zou kunnen doorgaen!... Hebt gy proeven van die betigting, Vryheer van Herzeele?

- Gy vraegt my proeven; jonker Artevelde!' sprak Walter met eene soort van misnoegdheid, - proeven; o! die zyn maer al te klaer. Van over lang verdacht ik den verrader, en heb zyne inzichten stellig willen kennen. Ten loone zyner trouweloosheid moest de hand der erfdochter van Schoorisse hem geschonken worden: de Graef was op de burgt aenwezig, en Ackerman boog den knie voor hem! diezelfde lippen, die hier in uwe tegenwoordigheid, in het byzyn van dertig duizend Gentenaers, de dood des dwingelands gezworen hebben, kusten gisteren de hand, welke onze boeijen zoo zwaer doet drukken. Nog meer: hy heeft geloofd, de flauwmoedige! dat ik, even als hy, myn vaderland verloochenen en verraden kon: hy

heeft my aen den Graef aengemeld; en dáér heb ik hem, de vingeren gedrukt op het heilige Evangelie, hooren zweren dat hy morgen, te middernacht, met zyne aengekleefde makkers aen de Heuvelpoort zal staen, om Gent, de vrees des dwingelands, aen dezes willekeurigheid te openen!

- Hy is den dood schuldig!' riep Artevelde, hoogst verontwaerdigd; - hy is den dood schuldig!' herhaelde hy, en sloeg zich zuchtend de hand op het voorhoofd.

Walter voelde zich als een looden last van het harte nemen. - Jonker!' vervolgde hy op een deernisvollen toon, - ik heb dit verraed willen voorkomen: in de vrees dat hy den opstand aenstoken zou, heb ik hem in den kerker doen sluiten. Aller verontwaerdiging is ten top gestegen: het geroep: Dood! dood aen den meineedigen! weêrgalmt de stad door; en willen wy de gunst onzer moedige en vryheidlievende medeburgers blyven behouden, dan moet gy Ackermans vonnis aenstonds uitspreken, en zyne ter dood veroordeeling rond al de straten van Gent doen uitbazuinen!'

Artevelde bleef sprakeloos; hy veranderde van houding niet, en gemakkelyk kon Walter ontwáren dat de man aen de hevigste zielmartelingen ter prooi moest wezen. De snoodaert vervolgde op eenen toon, geheel geschikt om Artevelde eene beslissing te doen nemen: - Ik zeg u dat ons behoud en Vlaenderens heil van uwe vaste beslissing afhangt, Ruwaert!

- En wie zou de verantwoordelykheid dezer veroordeeling op zich willen nemen, zonder de verdediging van den aengeklaegden te hooren?' vroeg Artevelde bewogen.

- Ik, ik zelf,' viel Walter zynen aenspreker spoedig in de rede, als wilde hy dezen beletten zyne gedachte verder uit te drukken. - Ik,' herhaelde hy; - ten einde alle tegenkanting te keer te gaen, wil ik slechts zyne straf in uwen naem doen afkondigen. Om het volk te overtuigen dat ik, noch myn oom Galterus geen het minste deel in het ontdekte verraed genomen heb, zal ik dezen aensporen opdat hy met my Ackermans onthalzing zou bywoonen.

- Galterus bevindt zich in onze muren

niet,' sprak Artevelde, in de gedachte van door deze woorden den spoed, dien Walter aen Ackermans lyfstraf wilde stellen, eenigen tyd te weêrhouden.

- Dit doet niets ter zake,' antwoordde de beschuldiger; - de minste vertraging ware noodlottig; wees niet ongerust; ik alleen wil my met die taek belasten; ofschoon het my moeijelyk valle een gewezen vriend ter dood te brengen, zal ik alle vriendschappelyk gevoel van kant leggen, en den veroordeelden slechts als eenen verrader des vaderlands aenschouwen.'

Na eene nieuwe reeks van euveldaden tegen Ackerman te hebben aengehaeld, welke Artevelde niet kon beoordeelen, nam de verklikker afscheid van den Gentschen bevelhebber, die voor de laetste mael toeriep: - Jonker Walter! gy zyt zyn eenigste beschuldiger! Is hy onpligtig, dat al de verantwoordelykheid zyner moord op u wege!'

Om zyne zoo welgelukte zending niet verder te zien tegenkanten, rukte Walter zich spoedig om, en doorliep lachend den gang, die van het vertrek des bevelhebbers ter

straet leidde. Alvorens de groote Gentenaer er aen gedacht hadde om Walter te vergezellen, hoorde hy dat deze de deur op zich toetrok, en er ter straet vervloekingen tegen Ackerman werden aengeheven.

Artevekle zuchtte diep: hy overpeinsde al hetgene Walter gezeid had, en kon niet begrypen waerom de ridder zooveel belang had gesteld in het mislukken van Ackermans huwelyk. De voetstappen door Walter vroeger aengewend, om Odas minnaer de party der opstandelingen te doen aenkleven, hielden ook Arteveldes gedachte geboeid, en alles zweefde hem, hoe langer hoe meer, als eene onverstaenbare zaek voor den geest. Na rype overweging kreeg de Gentsche bevelhebber de overtuiging dat Ackerman aen de hem opgelegde meineedigheid en schandelyk verraed, onpligtig moest wezen, en hy besloot dit bloed, dat hem zoo dierbaer was, niet te laten plengen, alvorens hy de onwederleggelyke verzekering had van de aentygingen tegen Ackerman ingebragt.

Ten einde die verzekering te bekomen, deed Artevelde eenige van de hoofden der

opstandelingen tot zich roepen, maekte hen met zyne wantrouw, nopens den Vryheer van Herzeele, bekend; en Van den Bossche, die nu ook begon te gevoelen dat hy de speelbal van Walters kuiperyen geweest was, daer deze hem de voorstellen van vrede zoo ongenadig had doen verstooten, deelde grootelyks in Arteveldes wantrouw. De Ruwaert stelde voor zich tot Ackerman te wenden, om hem eene strenge ondervraging te doen ondergaen.

Middelerwyl had Walter het verraed en de doodstraf van Ackerman door al de straten van Gent doen afkondigen. Half de stad, woedend over deze meineedigheid, snelde ter plaets waer de onthoofding moest geschieden, en alles was er reeds, door de zorg van Walter, in orde gebragt. De pyk, geschikt om er het hoofd van Ackerman op ten toon te stellen, stond nevens het zwaerd des scherpregters, en het geschreeuw der menigte, dat zoo schrikkelyk in de ooren van den gevangenen dreunde, veranderde eensklaps in statige stilte: nu liet de naem van Artevelde zich hooren, en de Ruwaert,

aen het hoofd zyner medeambtenaren, bood zich voor den kerker aen. Walter, vergezeld van een duizendtal gewapende mannen, trok langs de Lange-Munt, terwyl Artevelde St-Pieters afdaelde, en kwam juist voor de gevangenis nadat de Gentsche bevelhebbers er ingedrongen waren.

Deze daed ontstelde Walter. De stilte der menigte, welke al haer betrouwen in de opperhoofden stelde, en in verlangend ongeduld de uitspraek dier mannen scheen af te wachten, viel hem als eene bloedige beschuldiging op het hoofd. - Aller oogen waren op hem gevestigd; bleek en sidderend stond hy met gevouwen armen en gebukten hoofde, totdat hy eindelyk de hachelykheid zyner gesteltenis gevoelende, eene deftigere houding poogde aen te nemen: en hy zwoer zich over Artevelde ook te wreken!...

Iedere stond, in deze folterende twyfeling doorgebragt, scheen aen Walter lang, zeer lang te wezen: hy besloot voor den betigten te verschynen, ten einde zyne uitgedachte beschuldiging staende te houden. Dit besluit

werd echter spoedig verworpen; doch de gedachte dat Ackerman, welke de valschheid van die aentygingen, met de koelmoedigheid zoo natuerlyk aen onpligtigen, aen den dag zou leggen, verlamde de ziel des verraders. Hy overpeinsde de middelen om zich best aen de woede van het volk te onttrekken, wanneer hy zynen naem hoorde uitroepen door eenen geregtsdienaer, die hem aenmeldde dat hy voor den raed werd uitgedaegd.

Als een verpletterende donderslag, die ons gehoor en onze zinnen bedwelmt, kwam deze tyding den meineedigen Walter voor: hy volgde met langzame schreden de stappen van den soldenier, en sloeg de oogen navorschend rond zich. In de vrees dat hy in Ackermans plaets met boeijen overladen zou worden, sloop de snoodaert door een openstaende poortje, langs eene eenzame en lange straet, van waer hy, onmiddelyk daerna, zyne woon bereikte.

Walters vlug! naer Brugge bragt 's volks woede ten top; en de bevelhebbers, overtuigd van Ackermans onschuld, deden overal uit-

bazuinen dat hy de trouw van het Gentsche volk hoogst waerdig bleef.

Artevelde sloot zyn moedigen vriend tegen den boezem, terwyl eene traen van genot in zyne oogen glom, en allen riepen: Leve Ackerman! leve onze Kapitein! Dood! dood aen Walter den verrader!

Na men Ackerman in zegeprael tot aen zyne woon gedragen had, stelde men voor, het paleis van Walter tot in zyne grondvesten te vernielen. De Schepenen verzetten zich tegen deze schending van eigendom; doch het volk om zyne woede te koelen, plaetste voor het huis van Herzeele eene marmeren zuil, waerop, met Walters naem, het woord: *Verrader!* in gulden letteren schitterde.

Zoodra Galterus in Gent weérgekeerd was, viel hy in bitsige woorden uit, en besloot niet langer als aenleider van een volk op te treden, dat zynen neef zoo deerlyk geschandvlekt had. Op bevel van Artevelde, die als een alvermogende zyne moederstad beheerschte, werd die blyk van Walters verraed weggerukt, en Galterus, die te zeer

de belangen des lands behertigde, om aen den algemeenen roep der vryheidsminnaren niet te voldoen, zag van zyn genomen besluit af. Hy maekte by voortduring alles werkstellig om den opstand in Vlaenderen te doen aengroeijen.

Ondertusschen bragt de edeldom, die zich meest allen te Audenaerde, Deynse en Dendermonde ophielden, groote schade aen de hoofdstad van Vlaenderen toe. Artevelde verzette zich tegen deze gruwelen, overrompelde het kasteel van Hansbeke, waerover Daniel Halewyn(1) het bevel voerde, en trok van daer op Zeven-Eecken, alwaer hy eene kleine onderlaeg bekwam, en zeven honderd zyner dapperen sneuvelden.

De Graef, die de Gentenaers tot gehoorzaemheid wilde pramen, deed de wegen bezetten langs waer men levensmiddelen ter hunner stede kon inbrengen. Hy verbrandde en vernietigde al wat zich in het land van Aelst bevond, en noodzaekte des-

(1) Daniel Halewyn was de vaderlyke oom der afgestorvene vrouw van Artevelde.

zelfs bewooners eene schuilplaets in Braband en Henegouw te zoeken. De hongersnood begon zich in Gent te doen gevoelen; de graenzolders werden er opengebroken, en Philips van Artevelde, om verdere geweldenaryen te voorkomen, maekte zich meester van de kostbehoeften der kloosters en deed ze aen een gestelden prys verkoopen(1). Deze voorzorg was echter van korten duer: weêr riep het volk om brood, en Ackerman verzamelde twaelf duizend zyner medeburgeren, met welke hy op Brussel trok, wier poorten voor hen gesloten werden. Op het verzoek des aenleiders werd het noodige voedsel verschaft; doch daer de intrede der stad den Gentenaren steeds verboden bleef, ging Ackerman naer Loven, alwaer de gezanten van Luik hem mildelyk ontvingen. Daer,

(1) De bakkerswinkels en andere graensolders worden met geweldt opengebroken en geruymt van het gemeyn en aerm volk, het welk veel gekerm maekte. Hog Philips Artevelde willende thoonen syn groot medelyden, dede de graensolders van de cloosters en ryke lieden openstellen, van de welke dagelykx het graen wierdt uytgemeten aen sekeren gestelden prys.

Chron. van Vlaend.

door de voorspraek van Bisschop Arnulphus, die zyne tusschenkomst tot den vrede aenbood, werd Ackerman door de Luikenaers ondersteund, en het gelukte hem zyne moederstad van de noodige mondbehoeften te voorzien.

Het welslaen dezer pooging spoorde Ackerman aen om zyne onderneming voort te zetten; en in eene onderhandeling met Joanna van Braband werd er hem beloofd dat de Hertogin eene vergadering binnen Doornyk zou beroepen, alwaer zy den Bisschop van Luik, de staten van Braband en Henegouw wilde doen tusschenkomen als voorsprekers voor de stad Gent, ten einde deze met den Graef eene beslissende overeenkomst zou aengaen.

Inmiddels had Lodewyk de aen de Gentenaren toegezondene hulp vernomen; hy besloot hunne stad met meer geweld dan ooit te omringelen, en het land der Vier Ambachten, ingezien de inwooners tegen zyn gebod heimelyk levensmiddelen naer Gent zonden, tot den wortel toe te vernietigen.

Artevelde, die in al deze woelingen niets

dan den vrede behartigde, het inzicht van Lodewyk van Male willende te keer gaen, herinnerde de Hertogin van Braband en den Prins van Luik de aen Ackerman gedane beloften: de dag der byeenkomst werd vastgesteld; Artevelde trok met twaelf oude en aenzienlyke wethouders naer Doornyk, doch de grammoedige Graef, die met de wederspannigen in geen gesprek wilde treden, vergenoegde zich met zyne gezanten herwaerts te zenden, en gelastte den proost van Haerlebeke aen de vergadering zyn uitersten wil te doen kennen. Hy had besloten dat de Gentenaers, zonder eenige uitneming, op dood of leven zich met al hunne goederen aen zyne begeerte zouden overleveren; dat zoo mans als vrouwen, in hun onderkleed, blootsvoets en het strop aen den hals, hom moesten te voel vallen: op deze voorwaerde alleen zou hy den muitelingen vrede verleenen[1].

(1) De Graef vilde ten gheenen anderen appointemente met de Ghendtenaers zich verstaen, dan mids hebbende haerlieder stede, lyf ende goet teeneghadere in zyne handen, omme zynen ville daer mede te doene, naer dien dat hem alle die mans ende vrouven (boven de XV ende ondere de LX jaren) in haerlieder lynwaet, blootshoofs ende barbeens, elc met eenen bost an den hals, up Buscampvelt, te voete ghevallen hebben, twelcke die Ruart Aertvelde zo buytermaten onredelick dochte te zyne, dat hyder in gheender maniere toe te bringhene en was, zonder't expres consent van den ghemeente.
NICOLAES DESPARS.

Deze strenge en dwaze voorstellen schokten hevig het harte van den moedigen Artevelde: hy kon die niet aenvaerden alvorens de toestemming zyner medeburgeren bekomen te hebben, trok, onverrigter zake, weêr op Gent, en liet al het volk ter Vrydagmerkt verzamelen. Daer deed de Ruwaert eene aenspraek, waerin hy drie voorwaerden voorstelde, namelyk dat allen zich in de openbare bidplaetsen, en na een oprecht berouw over hunne zonden, met gesloten poorten lieten omkomen; zich het strop aen den hals voor 's Graven voeten wierpen om hem eene gunst af te smeeken, waertoe zy hem misschien nog konden dwingen; of, omringd met hunne wapenen, te Brugge een beter lot gingen zoeken! Hy eindigde met aen het woelende volk toe te roepen dat zy

onder deze voorwaerden te kiezen hadden, en hy de eerste zou wezen om zich aen hun besluit te onderwerpen.

- Kies gy zelf!' riep de menigte: - kies! en uw wil zal voor ons eene wet zyn.

- Wat my raekt,' hernam Artevelde met fierheid, - ik verkies wat mannelyk is. Of met het stael moeten wy overwinnaer worden, of met eer en kloekmoedigheid sneuvelen! De regtvaerdige God zal zich onzer ontfermen, want Hy weet het, wy hebben alles aengewend om vrede te bekomen[(1)]!'

(1) Daer up dat hem 't gemeente terstont verantwoorde dat hy zelve kiesen zoude't ghuene dat hem best doch te, met stercke belofte van hem in alles ghetrauwelick naer te doene ende onverscheedelick by te blivene; dies coos hy die wapenen als een vroom vaylgeant Capiteyn (ghelyck hy was) omme by dier middele te besiene wat fortune ende prouesse vermochten, of ten erchsten commende glorieuselyk int velt die doot te stervene, die hy evenwel met een goet ghedeelte van hemlieden niet ontghaen en zoude hebben, met die Prince ten ghenade te commene; treckende mids dien, svrydachs ter anderen daghe van Mey, ter steden uyte met omtrent vyf duysent van de aldervroomste, cloucste ende hasardeuste mannen; die men daer conste ghevinden, hebbende elc up een witte slinckere mouwe in roode letteren ghebourduerwrocht: Helpt Godt! ende voerende met hemlieden drie hondert sticken artylgerie.*

NICOLAES DESPARS.

* Le premier emploi bien constaté de l'artillerie dans les batailles appartient aux Flamands; il ent lieu dans la guerre soutenue par les Gantois, sous Philippe d'Artevelde, contre leur Comte, puis contre Charles VI, conduisant groupée autour de l'oriflamme, toute la chevalerie de France. .

Artevelde zweeg, en zyne stem vond weêrgalm in ieders harte.

Onmiddelyk koos men vyf duizend der kloekste Gentenaers: alwie nog enkele levensmiddelen bezat, bragt ze hun, en terwyl Artevelde en Ackerman, aen het hoofd des legers, hunne moederstad uittrokken, riep men hun van alle kanten toe, dat zy de eer van Gent staende moesten houden, en dat, indien men er hunne onderlaeg vernam, de te huis geblevenen het vuer in de stad zouden steken, liever dan die aen den dwingeland over te leveren!

Nauw was Artevelde te Beverhout aengekomen, of de Graef, die de ligging der Gen-

tenaers vernomen had, en door het volk gepraemd werd om ze te gaen bevechten, zond eenige ruiters uit, ten einde met 's vyands magt bekend te zyn. De Bruggelingen stelden zich in de wapenen, en de Prins, die het klein getal zyner belegeraers nu kende, verheugde zich innerlyk, en riep schertsend uit: - Daer zyn ze, die zich in onze handen komen leveren: eindelyk zullen wy dien opstand gedempt zien!' Een der ridders antwoordde: - Waerlyk! zy zyn nog kloek; liever willen zy door het zwaerd, dan door hongersnood omkomen(1)!'

Hierop trok Lodewyk van Male met zyne krygsmagt voor het vyandlyke leger: hy was omringd van acht honderd edele ruiters, en de Bruggelingen begonnen het gevecht. Artevelde, overal tegenwoordig, moedigde zyn volk aen, keerde zich Oostwaerts om de stralen der ondergaende zon in het gezicht zyner aenranders te doen blikkeren, en gebood dat men al het geschut op dezen zou losbranden. Zoo maekte hy eene opening

(1) *La Chron. de Philippe d'Artevelde.*

in de ryen van 's Graven verdedigers. De Gentenaers traden in digtgeslotene gelederen vooruit, braken met geweld door de Bruggelingen, besprongen die langs twee zyden te gelyk, en hakten en sloegen zoo onbarmhartig, dat zy hen noodzaekten de vlugt te nemen.

Nu sprongen de opstandelingen als brieschende leeuwen op den edeldom, nog steeds rond Lodewyk geschaerd: de Graef, van zyn paerd gesmeten, ontsnapte met moeite aen het gedrang[1]: aenranders en verdedigers vochten even dapper, en de ruiters vielen de eene na den anderen onder de zware bylen der Gentenaers, wier eenig doel was zich van Vlaenderens bestuerder meester te maken. Lodewyks lyfwacht werd zoo ongenadig verdelgd, dat er van de acht honderd edelen slechts veertig overbleven. Deze vonden zich genoodzaekt met den Graef schandelyk te vlugten[2].

Al wat nog op het slagveld te been was, volgde het voorbeeld van Lodewyk van Male,

(1) De Barante.
(2) *Chron. van Vlaenderen.*

en een aental der vlugtelingen, door de overwinnaers overrompeld, vond de dood onder de slagen dezer laetsten, welke hunne vyanden tot voor de poorten van Brugge achtervolgden, alwaer zy Heylardus van Poucke, bevelhebber der stede, die met 's Graven standaert ten stryde gesneld was, ook in het zand deden byten.

Terwyl de Graef al wat de wapenen dragen kon ter Groote Merkt deed verzamelen, om zich over den hoon, zynen naem aengedaen, te wreken, hadden de overblyvende Gentenaers zich voor Brugge geschaerd. - Vruchteloos poogden de inwooners stads poorten te sluiten; wat zich nog in de weer stelde, werd doodgeslagen, en Artevelde trok eindelyk door de straten van 's Graven verblyfplaets, alwaer hy zyn volk in twee scharen verdeelde, en nog een hardnekkig gevecht moest aengaen met de vleeschhouwers, grauwwerkers en andere neeringen, welke allen of vlugtten of sneefden. Zoo hevig werd er gemoord, dat, volgens de getuigenis der

kronyken, de aenranders tot de halve schoenen in het bloed liepen[1].

Lodewyk van Male, nog altyd trouw in zyn leger stellende, terwyl de wevers en smeden van Brugge zich reeds onder Arteveldes banier geschaerd hadden[2], werd door de Gentenaers in het midden der

(1) De wachters die de poorten wachten, sy ne dorsten de poorten niet sluten, om haer volc dat vaste in quam ghevloen, maer als sy saghen die van Ghendt ancomen, sy pynden hem de poorte te slutene, memar yeer dat sy toe ghinc, een Ghentenars schoet sine pyke tusschen biede de bladeren van der poorten, ende by dien soe ne conste de poorte niet toe, ende Philips van Artevelde dat siende, beval terstont met crachte de poorte up te drommene, ende alsoe quamen die van Ghendt in Brugghe ter Gendscher poorten in, vechtende ende slaende al doot dat sy vonden... Daer was sulcke bloetstortinghe ende sulc ghevecht, dat die van Ghendt ghingen tot halven schoene in 't bloedt.
Kron. van Vlaend. (*Vlaems. Bibliophilen.*)

(2) Die wevers ende die smeden met heer Symoen Cokermoes quamen ter Marct bi die van Ghendt, ende si hielden hem met hemlieden. Ende die contrarie den Ghentenaers waren, ofte in voorleden tyden eenich quaet van hemlieden gesproken hadden, men slouchse doot.
Die excell. Cronike.

Groote Merkt, by de klaerte van het fakkellicht ontdekt. Nauw had Artevelde uitgeroepen: - Daer is de Graef, die zich in onze handen komt leveren!' of hy beval dat men Lodewyk krygsgevangene zou nemen. - Wy zullen hem naer Gent sturen,' vervolgde hy, - en hem noodzaken op de voorwaerde, die wy willen opleggen, met ons in vredeonderhandelingen te treden[1].'

Zyne voorzegging werd by een geweldigen slag, den Grave toegebragt, en door het uitdooven der fakkelen, verydeld. Lodewyk sprong van tusschen de Brugsche smeden, die op zyn leven uit waren[2], en om des te beter heil in de vlugt te kunnen vinden, trok hy een slecht kleed aen, en doorliep de straten der stad, terwyl Artevelde

(1) Nicolaes Despars.

(2) Myn Heere van Vlaendren quam weider ter Maerctwaert met lichte omme weider hooft te makene. Daer quamen hem eenen hoop quadien van Brugghe te ghemoete, twelcke men seide dat smeiden waren. Daer slouch een Myn Heere tusschen zinen schoudren, ende dander sloughen tlicht huut, by den welcken Myn Heere met groter anxt ende vreese mochte ontcommen.
Merkw. Gebeurt. in Vl. en Brab.

zich voor den wachttoren der Halle plaetste, de overige zyner manschappen zich langs de grauwwerkers en St-Jacobsstraet in *den Ouden Zak* begaven om zich van de geheele stad meester te maken, en Ackerman de wacht rond de muren hield, ten einde 's Graven ontsnapping te beletten. Deze, na lang gedwaeld te hebben, ziende dat het hem onmogelyk werd zich aen zyne opzoekers verder te onttrekken, sprong, door eenige Gentenaers achtervolgd, in een arm huisje digt tegen de Boveriepoort, en riep smeekend aen de weduwe, die het bewoonde: - Vrouw! help en verberg my, ik zal u rykelyk beloonen(1)!'

(1) Comes, quadraginta equitum comitatu fugientibus immixtus, urbem intrat, portas claudi, praesidia disponi, in forum convenire populum jubet. Sed dum per urbem cum funalibus discurrens, viusque catenis claudens, ho tem excludere conatur, Artevilla, occupatis jam publicis locis, suos medio foro in acte continebat, fabrique ferratii, textores, fullonesque, concitante Simone quodam Cocermos, armati se Gandeusibus jungebant. Quare Comes ab omnibus destitutus, abjectis quoque armis, proximum portae Boveriae, pauperis viduae domunculam solus ingreditur, à qua (saepiùs enim stipem propria ei manu dederat) sub tecto, in immundo infantium cubili locatus, stramine, pannosisque vestimentis tegitur: cumque per omnia urbis aedificia quaereretur, milites aliquot in hanc aediculam irruentes tabulatum ascenduut, locum ubi lectus jacebat aspiciunt, nec ultra scrutantes, viduae quicquam de Comite se scire neganti credunt, quod unum Artevilla ad summam felicitatem defuit. PONTUS HEUTERUS.

De arme weduwe, voor wie de Graef dikwerf zyne milddadige beurs geopend had, herkende haren aenspreker, en met medelyden tot hem bewogen: - Loop naer boven, heer Graef!' stamelde zy, - en leg u in het bed myner kinderen!'

Lodewyk van Male deed wat hem aengeraden werd: hy bedekte zich met slordige deken, maekte zich zoo klein mogelyk, en nauw was hy deze schuilplaets ingedrongen, of eenige Gentenaers volgden hem op de hielen, en vroegen waer de persoon was, dien zy daer even het huisje hadden zien insluipen. Zoo bedaerd als het haer mogelyk was, zat de bewoonster voor een smeulend vuertje, nevens eene wieg, waerin het jongste harer kinderen sliep, en antwoordde: - Brave

mannen! ik verzekere u dat niemand hier aengekomen is.

- Gy liegt!' was het bondig antwoord der Gentenaers.

- En waer zou ik dien man verduiken?' vroeg de weduwe. - Hier staet myn bed,' vervolgde zy vrypostig, - en daer boven dit myner kinderen.'

Een der krygslieden tastte onder de aengeduide koets, nam het lichtvat van de schouw, steeg een klein trapje op, en het hoofd op den zolder stekende, sloeg hy zyne blikken er rond, zag het slordige bed der kinderen, en geene de minste achterdocht hebbende dat de beheerscher van Vlaenderen er verdoken kon wezen: - De goede vrouw zegt de waerheid,' sprak hy tot zyne makkers; - nogtans meenden wy dat iemand hier ingekomen was.'

Terwyl de teleurgestelde Gentenaers zich verwyderden, en de Graef van zynen schrik een weinig bekwam, riep de vrouw dat zy zelve zich ter straet begeven had om eenig water uit te gieten; iets dat waerschynlyk aen de goede lieden van Gent had doen

vermoeden dat iemand anders hare woon was ingedrongen[1].

Na de rust hersteld was, verliet de Graef zyne schuilplaets, vond het middel om met een schuitje de grachten der stad over te varen, en kwam tot in het dorp St-Michiel, alwaer een boer hem een paerd verkocht, en hem tot Rousselare begeleidde. De Graef vlugtte naer Ryssel[2].

Door de onderneming der Gentenaers waren er meer dan drie duizend man in Brugges wallen omgebragt, en zes duizend hadden op het veld van Beverhout in het zand gebeten! De overweldigers vierden hunne wraek op de wethouders en ambtenaren der stede bot: het paleis van den Graef en de huizen zyner partygangers werden ten roof gesteld, en alles wat er zich kostelyks be-

(1) *Chron. van Vlaenderen.*

(2) Die Grave Lodewyc vloot huyt Brugghe, ende hy was met een cleen bootkin bi die Minnewater-Brugge over ghestelt tot buyten der veste, ende daer sadt hy up een merys, ende reedt daer mede tot Roeselare, ende also voort tot Ryssele.
Die excell. Cronike.

vond, naer Gent vervoerd[1], van waer duizende menschen, al de neeringen met hare standaerden ten hoofde, hunne verlossers toesnelden en eene uitzinnige vreugde lieten blyken. Vyf honderd der eerlykste en rykste poorters van Brugge, werden als gyzelaers naer Vlaenderens hoofdstad geleid, en Artevelde deed afkondigen dat alwie het leven wilde behouden, zich buiten de vesten naer Ste-Catharina moest begeven, om getrouwheid aen het Gentsche volk te zweren[2].

Niemand dorst zich aen dees gebod onttrekken; de standaerts der Gentsche neeringen werden op de Merkt van Brugge geplant, en Pieter de Winter tot Gouverneur aengesteld. Men begon met drie der voor-

(1) Onder anderen de draek, staende op St-Donaeskerk, thans op 't Belfort van Gent.

(2) Die Ruart Aertvelde dede allomme achtere die stede publieren ende vercondighen, dat zy tsanderdaechs (wesende doen maendach) alleghadere buyten Ste-Cathelynepoorte verghaderen zouden, omme den ghemeente van Ghendt in zyne handen eedt te doene, diet leven behouden wilden, zoot ghebeurde.
NICOLAES DESPARS.

naemste poorten af te breken, en de versterkingswerken werden geslecht opdat de ingang der stad altyd voor de Gentenaers vry zoo blyven[1].

Al de steden van Vlaenderen, ter uitzondering van Audenaerde en Dendermonde, onderwierpen zich aen de magt van Artevelde, die overal bewindhebbers aenstelde en gyzelaers naer Gent ontbood. Artevelde deed zich hulden en herkennen als Ruwaert van Vlaenderen, en nam den eed van getrouwheid van elken ambtenaer af[2].

(1) Up den vierden dach nader processie, twelcke was up eenen dysendach, doe quamen dye ambochten van Ghendt met haren standaerden, staende ter Marct, ende sy maecten doe eenen Pieter dye Winter Capiteyn van Brugghe. Ende tswoensdaechs so deden die van Ghendt vellen ende breken die drie poorten, dye welcke staen te Ghendtwaert, te wetene: die Cruyspoorte, die Ghendtpoorte, ende Sinte Kathelynen-Poorte, ende men dede die vesten vullen metten steenen, so dat men vry commen mochte bi daghe ende bi nachte in Brugghe, ende huytgaen soe men wilde. Ende die van Ghendt namen te Brugghe in ghysele van den eerlycsten van der stede, wel twee hondert persoonen, ende die hilden haer te Ghendt gheselschip.
Die excell. Cronike.

(2) Ten eersten naer dezen, achtervolchde die Ruart Philips van Aertvelde met zulcker diligentie ende neersticheyt zyne victorie voorschreven, dat hy die steden Ipere, Veurne, Berghen, Burburch, Nieupoort, Cortrycke, Oudenburch, Aerdenburch, Dammen, Sluys ende Oosthurch, bovendien noch 'tzynder subjectie ende onderdanicheid ghecreech, met alle die reste van Vlaenderen Vlaminghant ofte puer Vlaenderen (uytghesteken ende ghereserveert allenlick Denremonde ende Oudenaerde), stellende allomme zyne Capiteynen ende garnisoenen, ende vernieuwende die Baillius, Schouteetens, Wethouders ende alle andere Officiers, metsgaders ooc eedt doende ende ontfaende (alsof hy die Prince zelve gheweest hadde), ende nemende voorts hostagiers, die hy met hem te Brugghe waert brochte, aldaer hy in als lancx zo meer den Grave van den lande beghonste te contrefaicten, ten aldernaesten dat doenlick was, houdende hem binnen zynen hove in grooter boogheit ende magnificentie, ende ghevende zyne gendarmerie tcasteel te Male overe.
NICOLAES DESPARS.

Gebelgd omdat Audenaerde zich onder zyn bewind niet wilde stellen, zond de Ruwaert aen Diederick Damman en Floris van Heule, die aen het hoofd der bezetting waren, stads overlevering afvragen: men wees zyne eischen van de hand; en Artevelde zwoer den ondergang van Audenaerde[1].

(1) Dierick Damman en Floris van Heule die hebben terstont gheantwoort dat sy niet en mochten de erve van haerlieder Prince yemant ei gheven, maer dat sy bereet waren de selve te bewaren tot er doot. Philips ontfanghen hebbende dese antwoorde, met gramschap ontsteken, zwoer Audenaerde te verdervene.
Cron. van Audenaerde, HS.

Lodewyk van Male, van alles onderrigt, en zeer genegen om zyne geliefkoosde stad te behouden, zond er Daniel van Halewyn, een vromen ridder, als opperbevelhebber, welke met zich eene groote hoeveelheid levensmiddelen en krygsgetuig, noodig om het beleg te onderstaen, uit Doornyk medevoerde. Hy versterkte de bezetting met honderd vyftig ruiters, honderd stukken steengeschut, en twee honderd voetknechten[1].

(1) Grave Lodewick te Ryssel wesende, was sorchvuldich voor Audenaerde, dus sant hy derwaerts Daneel van Halewyn, een dapper ruddere, om het garnisoen te versterckene ende dat hy soude syn pricipael Capiteyn van der stat, die Dierick Damman en Floris van Heule langhen tyt ghetrouwelyck hadden bewaert. Dus Daneel in Audenaerde ghecommen synde, heeft victaylde ende al dat nootsakelyck was met hem inghebrocht en merkelyck ghecregen. Hy hadde onder hem hondert en vyftich runters, hondert archiers oft die met den voetboghe schoten, met ander twee hondert voetknechten.
Idem.

Deze tegenstand maekte dat Artevelde al de wapendragende mannen onder zyne banier riep. Hy stelde nieuwe schattingen door het geheele land, ten einde in het onder houd zyns legers te voorzien, en trok, aen het hoofd van omtrent honderd duizend wapenknechten, voor Audenaerde, welke stad hy langs alle kanten omzette[1].

De Ruwaert plaetste zyne tent op den Edelaerberg, van waer hy het beleg bestuerde, en zyne bevelen rond geheel Vlaenderen zond[2].

(1) Nemaer Artevelde heeft vergadert groot volck ende is den 30 van Meye voren Audenaerde ghekomen, zweerende dat hy van daer niet scheen en soude voor dat hy t inghenomen soude hebben, ende edel ende onedel vermoort. Om de cnechten te betalene, sette hy eel tlant deure caefghelt op vier groote alle wecken, waer mede dat hy in dit belech wel hadde bee hondert duusent mannen. Hy scictese met honger te benauwen deur het lanch belech, wetende dat in de stormen te veele volcx te cleenen proffyte bleef. Hy heeft in den gront van Schelde groote balcken doen steken ende heeft soo belet de schepen te varene, op dat van Doornicke tot de belegherde gheen victaylde soude ghesonden worden.
Cron. van Audenaerde, HS.

(2) Artevelde is gaen ligghen met die van Ghent op den Edelaert berch; maer die van Brugge laghen an de Brugsche Poorte, dat is de Beverpoorte, ende by hemlieden die van Ipre, het Vrye, Cortrycke, Poperinghe ende Cassel; daer sy Audenaerde soe nauw besloten hebben, dat er niet eenen haze uutgheraken en couste.
Cron. van Audenaerde, HS.

Van een anderen kant werkte de Audenaerdsche bevelhebber met onvermoeiden vlyt om den Grave de stad te behouden: de huizen, die het naest tegen den vyand stonden, werden, ten einde brand te voorkomen, geslecht of met aerde bedekt, en Artevelde begon het beleg. De edeldom verdedigde zich manhaftig, een groot gedeelte van Pamele werd door de Gentenaers in eenen puinhoop geschoten; byna dagelyks werden er uitvallen gedaen, en steeds bleef de overwinning onbeslist.

De Ruwaert, om in zyne pooging op Audenaerde te slagen, deed zware stukken geschut smeden, waeronder een van vyftig voeten lang[1], en een ander nog, dat men

(1) Encores de rechef, pour plus ébahir ceux de la garnison d'Audenarde, ils (les Gantois) firent ouvrer une bombarde, merveilleusement grande, laquelle avoit cinquante piez de long, et gettoit pierres grandes, grosses, et pesans merveilleusement; et quand celle bombarde dêqliquoit, on l'oyoit bien de cinq lieues loing par jour, et de dix par nuit, et menoit si grande noise au décliquer, qu'il sembloit, que tous les diables d'enfer fussent en chemin. Encores firent faire un autre engin les Gandois, en asseoir devant la ville, qui gettoit carreaux de cuyvre, tous bouillans.
JEHAN FROISSART.

het Wonder van Gent heette. Men plaetste dit laetste stuk voor de muren van Audenaerde; en Ackerman, die het beste uitwerksel er van verwachtte, noemde het *de Overwinning.* In den beginne ontmoedigde dit wonderwerk de stad, doch het kon de belegerden niet bewegen om zich over te geven. Audenaerde bleef den Graef getrouw, en *de Overwinning* kreeg eerlang den naem van *Dulle Griete*[1], bynaem dien de Vlamingen aen hunne gewezene Gravin, Margaretha van Constantinopolen, gaven, welke men ook *de Zwarte Vrouw* heette, omdat hare kwaedaerdigheid den Vlaenderlingen zooveel leed had berokkend[2].

(1) *La Chron. d'Artevelde.*

(2) De overlevering wil dat het groot kanon, 'twelk heden nog te Gent zich bevindt, hetzelfde is, dat Philips van Artevelde ter verdelging van Audenaerde deed vervaerdigen. Wat zeker is, is dat *Dulle Griete* in 1452 reeds bestond, wanneer de Gentenaers, den oorlog tegen Philips den Goeden voerende, Audenaerde andermael belegerden. Door eenen uitval van de bezettingstroepen, werden de opstandelingen genoodzaekt hun grof geschut te verlaten: de Audenaerdisten maekten zich meester van *Dulle Griete*, plaetsten die in het arsenael onder de groote Halle, deden er de wapenen van Hertog Philips op snyden, en bewaerden ze tot in het jaer 1576. Audenaerde, alsdan met Gent verbroederd zynde, werd *Dulle Griete*, op verzoek der Gentenaers, aen hunnen Kapitein Rockelfing behandigd, en de Audenaerdisten betaelden zelfs om ze in het schip van Gent te doen overbrengen. Ter dezer gelegenheid vindt men in de rekeningen van Audenaerde (1577): ‘Item betaelt Jan ende Pieter Dil Croos, van de *Groote Griete* te leveren int scip van Ghendt, by twee lastinghen, LX liv. par.’

Artevelde, gewaer wordende dat hy zoo magtig een leger niet noodig had om Audenaerde uit te hongeren, zond een deel van hetzelve voor Dendermonde, ten einde zich ook van die stad meester te maken; maer de stoutmoedige burgers gaven ten antwoorde, dat de sleutels hunner poorten te Audenaerde op de Merkt lagen, en men ze aldaer kon gaen halen[(1)]!

(1) Binnen middelentyde heeft Halewyn met groote sorchvuldicheyt Audenaerde bewaert: al het onweerbaer volck, als ouders, kinders en vrouwen, heeft hy in de kercken ghedaen: de huusynghen die te by de muren waren heeft hy afgheworpen of met eerde ghedekt, up det sy van de vianden niet verbrant en souden worden. Pamele nochtans 'twelck het deel van Audenaerde is vuer de Schelde hebben de bondghenooten den vyften july gheheel verbrant.

Dat hier verbrant is, laet ick my duncken gheweest te syne: de Baesstrate en Beerststrate. Wat op t Spey is, bleef, dunck ick, wel staende, ende wiert bewaert van voornoemden Halewyn.
De Vlaminghen maeckten dammen in de langde veertich, ende in de breedde twintich voeten hebbende. Met deze ende andere instrumenten die sy soghen hieten, item voetboghen ende bombaerden, deden sy de stede swaerlyck deunen. Maer de edele bleven onvervaert: tweemael ofte drymael in de weke quamen sy uute slaende de vianden met meerder profyt, dan schade. Artevelde sant oock eenighe om Dermonde te belegghen, de welcke sy niet en creghen; want die van Dermonde zeyden dat heur sleutels tot Audenaerde op de Maert laghen.
Cron. van Audenaerde, HS.

De Ruwaert grimde by dit antwoord, en besloot, zoodra hy zich meester van Audenaerde zou gemaekt hebben, den Dendermondenaren die trotschheid duer te doen boeten. Hy vergenoegde zich met een groot getal

zyner benden voor Audenaerde te laten verblyven, stichtte eene merkt in het midden van zyne legerplaets, alwaer alles in overvloed te vinden was, en alle volken, ter uitzondering van de Franschen, toegelaten werden. Het beleg duerde zes achtereenvolgende maenden(1).

Graef Lodewyk, die den uitgehongerden edeldom ter hulp wilde komen, nam zyne toevlugt tot het hof van Frankryk en bad den Koning om bystand. Twee honderd der Vlaemsche gyzelaers, welke de Graef nog in zyne magt had, werden, ten einde hunne medeburgers tot gehoomemheid aen te ma-

(1) In den legher vas gheen ghebreck; alle saterdaghen hadden sy te koope van alle saecken die hemlien noodsakelick waren; sy hadden wyntavernen als in de stede; uut de naeste dorpen creghen sy oock alle suvel als melck, caes, boter, appels. Het scheen eene stat te syne. In den legher mogten comen wandelen Brabanteneers, Luuckeneers, Heynewiers, Hollanders, Zeelanders ende Duutschen; maer gheen Walen en mochten daer comen, want sy en betrauden de Walsche spraecke niet. In dat belech hebben sy volhert ses volle maenden, om dat sy met hongher die van binnen sauden overvallen.
Cron. van Audenaerde, HS.

nen, naer hunne wederzydsche haerdsteden terug gezonden, en een groot deel van deze gyzelaers, waerby Galterus van Herzeele zich voegde, smeekten Artevelde opdat hy met den Graef in vredeonderhandelingen zou treden. De Ruwaert weigerde eerst; doch op het herhaelde verzoek zyner vrienden, welke hem deden gevoelen dat de tydsomstandigheden geschikt waren om de halsstarrigheid van den Prins te vermurwen, zond Artevelde een bode, drager van eenen brief aen den Koning, biddende dat de Monarch den twist tusschen den Heere van Vlaenderen en het volk zou stuiten. Zyn brief werd met trots aenvaerd, de gezant gevangen gezet, en de gebelgde Ruwaert besloot zyne toevlugt tot den Koning van Engeland te nemen. Twaelf afgevaerdigden, waeronder Frans Ackerman, werden gelast een verbond aen te gaen tusschen dit land en Vlaenderen, en den Monarch te smeeken opdat hy hulpbenden herwaerts zou zenden[1].

(1) Men stack den bringhere 's briefs in echte van vanghenesse, twelcke hem (van Artevelde) zo grootelicx speet, dat hy Pieter van Auxy, Bisschop van Door nycke, joncheer Fransoys Ackerman, joncheer Rachen Van de Voorde, joncheer Lodewyck de Vos, joncheer Jan de Schoutelare ende Maerten Van de Watere (met noch zes regeirders van Brugghe ende Ipere) zonder langher delay, in ambassade te Inghelantwaert depescheerde an den Coninck Richart, die tweede van dier name, versoukende zeer instantelick zyne hulpe ende bystandicheit jeghens die Fransche magt ende moghentheit...
NICOLAES DESPARS.

Deze gezanten werden heuschelyk ontvangen, en de vraeg toegestaen.

De Franschen zulks vernemende, verhaestten zich Arteveldes bode terug te zenden, en vaerdigden eenige gevolmagtigden naer Doornyk af, om er de Vlamingen tot eene vredehandeling te beroepen. Onder de zendelingen bevonden zich drie Bisschoppen, welke brieven naer Gent, Brugge en Ypre stuerden, om het gewenschte doel te bereiken.

Artevelde, die den ontvangen hoon nog niet vergeten had, en geene trouw in Frankryk meer stelde, deed op zyne beurt den drager van den brief des Konings in de boeijen slaen, zeggende dat de Monarch,

door zyne toegevendheid, de Vlamingen van hun verbond met Engeland wilde aftrekken. Hy schreef dat hy in geene verstandhouding met het Fransche hof wilde treden, alvorens men Audenaerde en Dendermonde aen zyne magt overgeleverd hadde[1].

(1) Den Coninck vernemende dat Artevelde naer Inghelant ghesonden hadde, liet den voornaemden bode los, ende sant den XVI Octobris seker lieden van Doornicke naer Brugghe, Ghent en Yper om eenen dach te nemen om pays te maecken. Artevelde dit verstaende, die doen tot Ghent was, wilder niet naer hooren, meenende dat hy soude den Coninck van Inghelant te cleen doen aen den welcken hy ghesonden hadde: ende commende in den legher voor Audenaerde, lesende de brieven voor Mynheere van Herseele, seyde: Het schynt dat de Francoysen met ons ghecken en ick en twyffele niet sy en soucken ons te bedriegen; want hoe soude het moghen gheschien dat wy met hemlieden van payse souden spreken, eer ons ghesanten uut Inghelant wederghekeert syn: sy soucken ons met bedroch van de Inghelsche af te treckene ende, alsoo ghecranct hebbende, te verdruckene.
Dus heeft hy in den legher voor Audenaerde den XX Octobris eenen brief gheschreven aen den Conink, inhoudende dat sy van gheenen payse en wilden spreken, voor dat Dermonde ende Audenaerde hemlieden overghegeven waren, ende dat sy heur toevlucht elders hadden moeten soucken, mits dat by Coninck van Vranckerycke hemlien niet en hadde willen hooren: dus en mochten nu met de Inghelsche niet ghecken.
Cron. van Audenaerde, HS.

De Koning ontving dees antwoord te Perone, en er werd op het aendringend verzoek van Graef Lodewyk, besloten dat men eenen veldtogt in Vlaenderen zou doen, alvorens de Engelsche hulpbenden er indrongen. Geheel de Fransche magt werd byeengeroepen, en haestige toebereidselen gemaekt om het leger der opstandelingen te verdelgen(1).

Artevelde, van alles onderrigt, liet de zorg van het beleg van Audenaerde aen Galterus van Herzeele over, en begaf zich naer Brugge. Pieter Van den Bossche werd naer Comene gezonden, en Pieter de Wintere naer Waestene, om den doortogt aen het Fransche leger te beletten, en al de bruggen, die tusschen Kortryk en Meenen

(1) Dit verstaende den Coninck die te Peronnen was, wiert seer verstoort, ende dachte sulcke vermetentheyt niet onghestraft te laten, ende ontboot al syn volck, gheel Vranckerycke deure.

Idem.

over de Lei geslagen waren, af te breken.

Lodewyk Haze, bastaertzoon van den Graef, en Joannes van Jumont, die door het Fransche leger vooruitgezonden waren, lieten geheel het platte land aen den roof van hunne benden over: waerdoor de bewooners zoo zeer vertoornd werden, dat zy, in menigte, tegen de Franschen in opstand kwamen, en Haze noodzaekten de vlugt te nemen langs de half afgebrokene brug van Comene, welke onder het gewigt zyner benden instortte, Zoo digt waren de Vlamingen hem op de hielen, dat een groot deel hunner met de vlugtende ruiters in het water viel en versmachtte. De overblyvende Franschen sprongen in de rivier, en zestig hunner vonden er den dood, terwyl Willem van Langres, die ook's Graven zoon was, met moeite uit de handen der Vlamingen ontsnapte[1].

(1) Hierentusschen dede Mer Lodewyck d'Hase, 's Gravens bastaerde zuene van Vlaenderen, ende Mer Jan van Jumont, die heere van Merlemont, zo veel poochs ende neersticheits, dat zy met C ende XX ruyters te peerde ovre die brugghe te Comene gherochten, aldaer zy tal pylgierden ende in gronde wierpen dat er naest gheleghen was, vindende niet min eindelinghe zulc reucontere van weghen tgheboerte, dat zy noodzakelick weder ter voorzeider brugghe waert vlieten moesten, daer die voornoemde bastaert zo haest (zyn dertichstere) niet ovre ghepasseert en vas, ofte zy en brack duer tghewichte van der naervolghende ghedruse, zinckende gheel plof onder hemlieden int watere nedere, zo dater wel LX versmoorden ofte by den messe verghinghen. Die heere van Merlemont ontquamt noch (naer menighe bloedighe wonde) met eeneghe van de zyne, buytermaten vreimdelick ende basardeuselick; zo dedeu insgelycx ooc Mer Willem, die bastaert van Langre.
NICOLAES DESPARS.

Zoo groot was de haet die het volk den Franschen toedroeg, dat eenigen het waegden de vyandlyke stad Ryssel in te dringen, alwaer zy een aental huizen, met al de plaetsen, bereid tot het verblyf des Konings, in asschen legden.

Middelerwyl stelde de Monarch, vergezeld van zyn hof en den Franschen adel, zich aen het hoofd zyns legers: hy trok door Séclin en Ryssel op Markette, versloeg Pieter Van den Bossche, die met 9,000 voetknechten, hem den doortogt willende beletten, deerlyk gewond werd, en maekte zich meester van

de overgangen van Waestene, Werveke en Meenen, langs waer geheel de Fransche magt over de Lei trok, en de gemelde steden met de omliggende dorpen plunderde en verbrandde. Ypre, die de vroede der Franschen vreesde, wilde zich aen dezen overgeven: de Gouverneur en eenige edellieden, die zich tegen dit besluit verzetten, werden om het leven gebragt; en de abt van Formezeele, met twaelf der voornaemste burgers, tot den Koning gezonden, om hem de sleutelen der stad aen te bieden. Poperinge werd ook verwoest en in asschen geleid; alles wat leefde vermoord. Om aen den wrok der uitheemschen te ontsnappen, onderwierpen byna al de steden van Westvlaenderen zich aen derzelver magt. Zy leverden hunne bevelhebbers den Koning over, welke hen allen op de brug van Ypre deed onthoofden[(1)]!

(1) Alzo vullick als die van Cassele, Berghen, Burburch, Grevelinghe, Veurne, Dunckercke, Poperinghe, Tourhout, Rousselare, Belle ende Meessene 't inhouden van den gracelicken appointemente van die van Ipere verstonden, zo vinghen zy (elc int zyne) alle de Capiteynen die hemlieden die Regent Aertvelde ghegheven ende verleent hadde, ende leverdense in 's Conincx handen, met odmoedelick versouck van remissie ende pardoene, twelcke hemlieden stappans gheaccordeirt wiert, behoudens dat alle haerlieder mueble goedinghen teeneghadere gheabandoneert zouden wesen ter pylgiagie, gheen uytghesteken, ghesondert nochte ghereserveert, zoot gheschiede... Doen dede die Coninck alle die voorzegde overgheleverde Capiteynen up die brugghe, voor die stede van Ipere, thooft af hauwen.
NICOLAES DESPARS.

Nu waren de gezanten uit Engeland te Calais aengekomen met eenen gevolmagtigden van Koning Richard, om het aengegane verbond met Artevelde te bevestigen. De Ruwaert, ziende dat het tyd was om de Franschen te keer te gaen, trok uit Gent met een leger van negen duizend zyner stadgenooten, en ofschoon het grootste deel der Vlaemsche steden hem afgevallen was, en zyne troepen in menigte wegliepen, kon hy nog veertig duizend strydbare knechten byeenbrengen(1). Arlevelde kwam den 21

(1) Die Coninck van Vranckerycke nam haestelick zynen wech te Brugghewaert, vernachtende te Roosebeke, aldaer hem die Regent Aertvelde in alderdiligentie van voor Audenaerde, duer Cortrycke, te Roesselare jeghens quam, met XL duysent van de alderclioucste, vroomste, hasardeuste ende upperste crychslieden van zynder leghere, latende die reste metten gheassiedgierde gheworden.
NICOLAES DESPARS.

November uit Audenaerde te Kortryk aen, van waer hy zich naer Rousselaere wendde om den vyand, welke, na vier dagen vertoevens, Ypre verliet, te beletten zich naer Brugge te begeven. Van uit Rousselaere ging hy de Fransche benden te gemoet, en vond eene bekwame legerplaets tusschen Ypre en West-Roosebeke, alwaer hy besloot zich op te houden, de legerplaets versterkte, en eene groote hoeveelheid levensmiddelen deed aenbrengen.

XII.
De Ontmoeting.

Arma, viri, ferte arma: *vocat lux ultima victos.*
Reddite me Danais, sinite instaurata revisum
Proelia: *nunquam omnes hodie moriemur inulti.*
AEN. LIB. II.

De Franschen traden, met hun benden,
Den vryen Vlaming op de lenden,
En dreigend klonk, met meerder klem:
'Wat spreekt de Belg van tael en regten!
Hy leere buigen voor onz' knechten,
En kruipen, krimpen op hun stem!'

PH. BLOMMAERT.

Vernomen hebbende door zyne zendelingen, welke te Calais ontscheept waren[1], dat

(1) Die voorschreven Aertvelsche ambassadeurs arriveerden weder nyt Inghelant te Calis, metten Capiteyn Willem Frentoen, die welcke uyter name van den Coninck Richart, zynen heere ende meestere (die joncker Fransoys Ackerman, tzynen vertreckene, rudder slouch) een eeuweghe ligue ende confederatie quam accorderen ende sluten met die van Ghendt ende haerlieder gheallieerde.
NICOLAES DESPARS.

de hulpbenden, die hy uit Engeland verwachtte, Vlaenderens bodem by tyde niet betreden konden om zyn leger tegen de magt van Karel VI te ondersteunen, besloot van Artevelde den opstandelingen de noodzakelykheid te doen zien van de Fransche huerlingen, zonder onderstand van vreemden, aen te randen.

Om zyn doelwit des te beter te bereiken, ontbood hy de hoofden zyner dapperen op eene maeltyd, alwaer hy hen met de hoop van overwinning en de vrees van door den vyand overvallen te worden, bekend maekte. Allen deelden in de gedachte van den Ruwaert, en er werd besloten dat men des anderendaegs, in den morgend, handgemeen zou worden. Van Artevelde dronk op de verdelging der Franschen; elke makker ledigde den hem overgereikten beker, uitte

denzelfden wensch, en allen riepen dat men, even als hunne vaderen het te Groeninge gedaen hadden, die trotsche huerlingen tot den laetsten toe moest verdelgen!

Simoen van Vaernewyck, een der Gentsche Schepenen, die steeds met het gevoelen van den Ruwaert instemde, en aen wien niets zoo heilig was als de vryheid zyner land- en stedegenooten, deed eene geschikte redevoering, waerin hy al 's Graven gruwelen met vuer aenhaelde; hy liet zien dat de moed, die het Vlaemsche leger beheerde, vergenoegend was om den vyand schrik aen te jagen, en de vlag des opstands het geheele land door op nieuw te doen wapperen. Hy maekte eene zinspeling op de Engelschen, die de Vlaenderlingen aen hunne eigene magt overlieten, en gewis zich met het roer van het staetsbestuer zouden bemoeijen, wanneer alles voordeelig afgeloopen zou zyn, om er, volgens gewoonte, 't gewenschte nut uit te trekken. - Ten einde den vyand des te beter te doen zien dat wy niets vreezen,' voegde de redenaer er by, - dienen wy onze versterkte legerplaets te verla-

ten, en Frankryks vloekbenden in het opene veld aen te randen.'

Hy zweeg, en zyn trotsch voorstel verwekte eene algemeene verbazing onder de hoofden der opstandelingen.

Jan de Vreese, die het bevel over de boogschutters voerde, deed de onvoorzichtigheid gevoelen, die er bestond in het verlaten der legerplaets: hy liet aen allen opmerken dat de Franschen, veel sterker in magt, een onuitsprekelyk voordeel op de Vlamingen hadden, en dat deze, door Engeland teleurgesteld, geene trouw in de overdrevene moedeloosheid van de benden des Konings mogten stellen.

Dit gezegde gaf aenleiding tot onaengename woordwisselingen. Eenigen der aenwezigen gingen zelfs zoo verre, dat zy den spreker als een lafhartigen uitscholden: welk verwyt de Vreese dervoege belgde, dat hy de hand aen het rapier sloeg, en uitriep bereid te zyn om zich te meten met alwie hem van lafheid durfde beschuldigen. Niemand aenvaerdde zyne uitdaging: de twist werd door Artevelde gesust en de Vreese, als

een moedigen aenleider uitgeroepen. Men besloot van Vaernewycks ontwerp, zonder verdere beraedslaging, te volgen.

Goesin Mulart, eerste Schepene van de Keure, die aen Arteveldes zyde in stilte met zyne ambtgenooten, Jan de Beer en Jan de Hert, redekavelde, stond van zynen zetel op, hief zynen beker in de hoogte, en stelde de gezondheid van den Ruwaert van Vlaenderen in: allen juichten dit voorstel toe, en het geroep: Leve Philips van Artevelde! klonk driemael door de tent van den aenleider, welke met statigheid het woord opvatte, en den vryheidverdedigers zyn hartelyken dank betuigde over de trouw, die allen in hem stelden; over de liefde, die allen hem toedroegen.

- Mannen van Vlaenderen!' sprak van Artevelde met opgetogenheid, - en gy, edele bestuerders der stede van Gent, die u aen het hoofd onzer dapperen hebt geplaetst om de dwingelandy van den Graef te vernielen, gy hebt allen, doch vruchteloos, gerekend op den onderstand der Engelschen: gy zyt een oogenblik beducht geweest omdat zy aen

onze eigene armen ons overlieten, terwyl het leger onzer verdrukkers uit allerhande slach van huerlingen is samengesmolten. Dat deze hinderpael u niet ontmoedige: wy hebben magt genoeg om over slaefsche benden te zegepralen: wat meer is, de overwinning moet van den kant der regtvaerdigheid wezen! Herinnert u allen de heldendaden uwer vaderen, en toont dat de Vlamingen, indien zy willen, voor sterkere ryen niet moeten wyken. Meer bloeddorstig nog dan de Graef van Vlaenderen, die door zyne wreede en fyngesponnen vervolging tegen vaderlanders, uwen moed wilde ontzenuwen, en de verbasterde telgen van onzen moedergrond door giften tot zich heeft gelokt om de tusschen ons bestaende eendragt te ontbinden, heeft de Koning van Frankryk eene uitzinnige wraek over ons genomen: al de bestuerders onzer steden van Westvlaenderen zyn door hem onthoofd! En waerom?... om u, vryheidlievende mannen, te beletten die bylen en die knodsen te zwaeijen, welke de verdelging onder onze vyanden zaeiden!...

'Maer, weet hy niet, de rampzalige! dat

onze fierheid vergroot, naer mate de middelen om die te beteugelen, strenger worden? Weet hy niet dat wy de vryheid, door onzen heldenmoed gewonnen, als leeuwen verdedigen zullen? Hebben wy niet getoond, afgemat en uitgehongerd, gelyk wy het waren, dat goede wil en moed een dreigend getal verachten kunnen?... Hebben vyf duizend onzer, te heldhaftig om de vernederende voorstellen van vrede te aenvaerden, die de Graef ons durfde voordragen, niet een leger van dertig duizend zyner slaven te Beverhout verdelgd, ten gevolge van welke verdelging geheel Vlaenderen trouw aen de banier van den opstand gezworen heeft?... O! ja!... die zegeprael ligt u nog versch in het geheugen: gy allen, vryheidlievende Gentenaers! gy allen vocht aen myne zyde: voor uwe slagen vielen 's Graven vleijers; en de Bruggelingen, gevoelende dat al de voordeelen hun toegestaen slechts strekten om hen tot geldschieters van Lodewyks verkwistingen te maken, hebben zich, even als gy, het juk des dwingelands onttrokken: zy hebben getoond dat de vryheid, met de moeder-

melk ingezogen, door geene opoffering in hunnen boezem verdoofd kon worden; ja! zy zyn achter Gent de eersten onder al de steden van Vlaenderen geweest, - waervan er, helaes! zoovelen, min uit ongetrouwheid aen hunnen eed, dan wel uit vrees voor de onmenschelyke verdelging van de Fransche huerbenden, afgevallen zyn, - zy zyn de eersten geweest, welke de vlag des opstands in hunne muren hebben zien golven!...

Aen Gent, steeds zoo fier op vryheid; aen Gent, dat besloten had het vuer aen al de hoeken der stad te steken, om er tot den laetsten zyner inboorlingen in op te offeren, liever dan voor onwaerdige voorstellen te kruipen; aen Gent hebt gy allen, mannen van Vlaenderen! eene vriendenhand toegereikt, en gezworen - vry te zyn of te sterven! 't Is niet de eerste mael dat gy, dat het dappere Brugge uwe krachten met Frankryk meet: nieuwe Breydels en de Coninks zyn weêr opgerezen om hunne stadgenooten tot de overwinning te geleiden, en de vermolmde gebeenderen uwer vrye vaderen rusten nog in den heiligen grond van Groeninge!... Het

nageschemer der eer, die Vlaenderen dan overglansde, is nog niet uitgestorvene: sterker dan heden waren de Franschen toen ter tyde in getal: één kreet slechts werd door hen aengeheven, namelyk die van den opstand der Vlamingen te dempen! Het volk was het eens met den adeldom, onder wiens verdrukkingen het zoo gedwee de knien boog: die heilige gedachte van vryheid was hun nog niet eens ingevallen, en hun scheen dat de Almagt het zwaerd in handen der grooten had geplaetst, opdat dezen er, volgens willekeur, over zouden beschikken! Maer nu, o! nu, beginnen zy hunne waerdigheid van mensch te gevoelen: Vryheid! is ook de leus van het Fransche volk, en zy willen, koste wat het moge, hunne verdrukkers beteugelen! - Zy haten; ja, zy haten, even als wy, uit het diepste hunner ziel, die, welke hen, meer en meer, door schattingen en lasten verarmen: verscheidene steden hebben reeds het juk afgeschud, en Parys is op het punt zyne vryheiddoodende versterkingwerken te slechten. Alleenlyk hebben wy nog den adeldom en eenige

zyner vleijers te overwinnen: ons poogen moet met den besten uitval bekroond worden: wy moeten doen zien dat wy, vol betrouwen in onze dapperheid, zeker zyn van de overwinning, en onze verzamelkreet: Gent! Gent! zal hen van vrees doen deinzen! Wanneer onze moedergrond van dit uitheemsche gebroedsel verlost zal wezen, en wy het bloed van den laetsten volkverdrukker onder onze bylen zullen zien vloeijen, dan slechts kan Vlaenderen gelukkig zyn; dan slechts kan Vlaenderen den laegsten zyner landgenooten de voorregten onzer vaderen zien terug schenken; dan slechts kan Vlaenderen het heilige vryheidverbond met al de steden van Frankryk sluiten!

O! ik verheuge my, dat de beloofde hulpbenden van Engeland onze onderneming niet onderschragen. Wy zyn alléén, ja; maer getergde Vlamingen loopen als leeuwen ten stryde, en de Alvermogende, die de regtvaerdigheid kent van onzen opstand jegens den bloeddorstigen tyger, welken Hy ons, in zyne verbolgenheid tot Graef opdrong, is reeds te lang door onze rampen bewogen, dan dat

Hy, morgen, zyne drukkende hand van het volk niet afwende, om ze op het hoofd der booswichten uit te strekken! Mannen! het einde van ons lyden nadert: geene genade voor hen, die geene genade schenken! Aen allen moet gy de kracht van uwen arm; aen allen de snede uwer rapieren en bylen doen gevoelen; doch - spaer den Koning van Frankryk, wiens tegenwoordigheid ik wil gedoogen: hy is een kind; men leidt hem waer men wil; en wy, wy zullen hem naer Gent voeren, om hem onze onverbasterde zeden in te boezemen, om hem Vlaemsch te leeren spreken[1]!...'

Hier zweeg van Artevelde, en zyne redevoering werd met een luidruchtig handge-

(1) Een yghelick sla doot al dat voor hem comt, zonder yemende in gracie ofte ghenade tomtfane, uytghesteken ende ghereserveert alleenlick den persoon van den Coninck, die ic in alder maniere ghesaulveert ende ghespaert wille hebben, om dieswille dat hy noch maer een kynt en es, ende niet en weet wat hy doet, gaende al daer men hem leedt; dies zullen wy hem ooc te Ghendt waert leeden om Vlaemsch te leerene.
NICOLAES DESPARS.

klap bejegend. Allen voelden zich het hart door warme vaderlandsliefde kloppen; het geroep der Vlaemsche aenleiders vond weêrgalm door geheel de legerplaets, drong tot in het oor der Franschen, en joeg hun schrik aen, zoo verre dat Lodewyk van Male, beducht voor overvalling, zyne heirbenden verliet, en den ganschen nacht met 600 ruiters waekte(1).

De avond werd met geneugte doorgebragt, en al de hoofden van het Vlaemsche leger voegden zich by hunne benden, welke zy met het genomen besluit en met de redevoering van Artevelde bekend maekten. - Onmiddelyk daerna werd de rust in beide legers hersteld.

Vol betrouwen in hunnen aenleider, hadden de Vlamingen hunne vermoeide leden uitgestrekt, en zich aen een verkwikkenden slaep overgegeven, wanneer eene Gentsche maegd, die onverbreekbare trouw aen Philips van Artevelde gezworen, en de zyne ontvangen had, nog steeds in de legertent van

(1) *Cron. van Vlaenderen.*

den held waekte. Met hem wilde zy in den krygstogt tegen de verdrukkers harer vaderstad tegenwoordig zyn; met hem wilde zy overwinnen of sneuvelen!

Geheel in sombere gedachten verdiept, liet de jonge vrouw het hoofd op den boezem zinken; de oogen kon zy niet luiken; gestadig hield ze die op den Ruwaert van Vlaenderen gevestigd, die met een leger, ten grooten deele uit ongeoefende krygsmannen bestaende, de leenroerigheid van den adel wilde vernietigen; - en zy had, als 't ware, het voorgevoel dat hare moedige stadgenooten, ter prooi aen al die vreemde magt, bezwyken moesten, wilden zy niet wêer den nek onder het juk der dwingelandy bukken[1]. Deze gedachte viel haer bitter; eene traen blonk in hare oogen, en zich tot by

(1) Philippe d'Artevelde avait à combattre les traitres, les peureux, les Flamands du parti du Comte, les Français, les Normands, les Bretons, les Bourguignons, les Artésiens, les Allemands, les Hollandais, les Zélandais et une multitude d'auxiliaires, plus faits au métier des batailles que les bourgeois et marchands qu'il conduisait.
La Cron. de P. d'Artevelde.

het vuer wendende, waervoor Artevelde insluimerde: - Rust zacht, Philips!' stamelde zy; - o! mogt uw poogen tot de vrymaking uwer landgenooten, met een goeden uitval bekroond worden!'

Eensklaps luisterde zy toe, en het geruisch, dat tot haer drong, verwekte eene trilling door al heure aderen. Zy wilde zich van de oorzaek dezer onverwachte beweging verzekeren, verliet de tent, en zag glinsterende vuersprankels in menigte over de legerplaets der Franschen opstygen. Haer scheen dat het gedruisch, waerdoor hare oplettendheid werd opgewekt, hoe langer hoe meer, vergrootte; de schrik overmeesterde hare ziel, en zy vloog de legertent van den Ruwaert binnen, hem toeroepende: - Philips! sta op en neem uwe wapenen! de Franschen komen ons overvallen[1]!'

(1) Une jeune fille de Gand, qui s'était dévouée à Philippe d'Artevelde, et qui était sa fiancée, voyant la tournure de cette guerre et semblant pressentir des malheurs, n'avait pas voulu le quitter et l'avait suivi jusque là; elle veillait près de lui dans sa tente, pendant qu'il dormait sur un manteau devant un feu de charbons... Elle entendit sur le Mont-d'Or entre Roosebeke et le camp des Flamands, un grand bruit qui lui semblait se rapprocher de plus en plus. Elle rentra effrayée, éveilla Philippe et lui dit: - Levez-vous et prenez vos lances; car je crois que les Français nous viennent assaillir.
La Cron. de P. d'Artevelde.

Artevelde wendde zich naer buiten: zyne byl in de hand, ging hy tot by de voorwachten der Vlamingen, en luisterde met aendacht op de ongewoone beweging, die in het Fransche leger heerschte. Hy eerbiedigde de rust zyner mannen, en na twee uren een wakend oog over alles gehouden te hebben, deed hy de krygsbazuinen blazen. Naer het voorbeeld der Franschen, werden er door de Vlamingen talryke vuren ontstoken; de Ruwaert doorliep al hunne ryen; iedereen vond verkwikking in zyne aenmoedigende stem, en nauw had hy hun aengezegd dat de dag, die stond aen te breken, de onafhankelykheid der Vlamingen vereeuwigen, of hen op nieuw met boeijen overladen zou, of allen wierpen zich ter aerde, en 40,000 monden baden den Hemel de zegening hunner wapenen af.

De Ruwaert stelde zich in het midden der 9,000 Gentenaers die hy ten slagvelde had geleid: allen zwoeren, by heiligen eede, dat zy de vryheid en de voorregten hunner vaderen weêrwinnen, of er hun laetsten druppel bloed voor vergieten zouden.

Ofschoon beducht dat de Bruggelingen, wier stad voor het vyandlyke leger open lag, zyne vanen ontwyken, en zich langs den kant van Frankryk wenden zouden, hield Artevelde zich als stelde hy het grootste vertrouwen in hen: hy deed zien dat moed alleen hunne stad redden kon, en hunne vrouwen en kinderen beletten onder de alvernielende hand van den uitheemschen dwingeland te vallen. De Ruwaert voelde zyne vaderlandsliefde door de Bruggelingen beantwoord; hierdoor gerustgesteld deed hy zyne makkers de versterkte legerplaets verlaten, waerin zy zich tot dan toe, beschut door talryke wagens, en omringd met grachten, gehouden hadden, en gebood hun op den Guldenberg post te vatten[1].

(1) Il m'est avis que Philippe d'Artevelle se cognoissoit es armes moult bien: fors en tant qu'il se forfit d'une seule chose, que je vous diray. Ce fut quand il se partit du fort et de la place ou au matin il s'estoit traict. Car jamais on ne le fust là allé combattre, pourtant qu'on ne l'eust point eu sans trop grand dommage. Mais ils vouloient monster qu'ils estoient gens de fait, et de grand' volonté, et que petit craignoient leurs ennemis.
JEHAN FROISSART.

Alvorens de Fransche magt aen te randen, welke in drie onderscheidene legers verdeeld was, doorreed Artevelde op nieuw al de gelederen der Vlamingen, en, na hun aenbevolen te hebben dat zy zich allen te samen in digtgeslotene ryen houden moesten, om alzoo den vyand te overvallen en te verschrikken, werden al de banieren der onderscheidene steden en neeringen ontrold, wier verdedigers met stormhoeden, korte wapenrokken en armplaten bedekt, en ten grooten deele met speren, slagzwaerden, knodsen en hamers gewapend waren[1]. Iederen aenleider kon men gemakkelyk onderscheiden aen zyne kleeding, en aen de kleur der banier, die hy voor zich deed dragen.

In de eerste ry stond Artevelde met zyne

(1) *Hist. des Ducs de Bourgogne.*

Gentenaers, die hem tot lyfwacht dienden: hy werd ondersteund door Jan de Rycke, deken der poortery; Jan Herman, deken der wevers; Simoen van Vaernewyck, Schepenen der stad, en Jan de Vreese, welke laetste het bevel over de boogschutters voerde. Achter Gent stonden Aelst en Geeraerdsbergen, opgevolgd door de Bruggelingen, de bewooners der Casselrye van Kortryk en die der Vier Ambachten, diegene van Damme, Sluis, het Land van Waes en anderen, en het leger werd gesloten door de mannen van het Vrye van Brugge. De Ruwaert vernieuwde het reeds gegevene bevel, en de lucht wêergalmde van het geroep: Leve van Artevelde! Dood! dood aen onze verdrukkers!

De groote Gentenaer, de geestdrift van zyne legerbenden ontwarende, streelde, hoe langer hoe meer, hare eigenliefde, en na allen den wensch hadden geuit van zich op het Fransche leger te werpen, deed Artevelde zyne vaen ontrollen, en riep met eene stem, die als een donder door zyne ryen klonk: - Mannen van Vlaenderen! let op dat men door uwe gelederen niet breke!

Houdt uwe wapenen gereed, en dat, by den eersten aenval, elk uwer ten minste eenen onzer verdrukkers ter neder velle! - Vooruit dan! met rasse schreden vooruit!...'

Nauwelyks had de Ruwaert dit bevel gegeven, of de klaroenen bliezen den aenval.

Steeds vergezeld van zynen pagie[1], die, even als hy, op een moedigen draver gezeten was, zond Philips van Artevelde zyne schichtwerpers vooruit; de overige Vlamingen stegen de hoogte af, en liepen op het leger des Konings, dat aen den voet van den berg hen moedig afwachtte.

Zoo hevig bulderden de menigvuldige vuermonden, die de Ruwaert ter zyner beschikking had; zoo snel en dapper vlogen de schichten der boogschutters; en de, met yzer beslagen, kluppels der voetknechten

(1) Philippe d'Artevelde avait auprès de lui, sur un beau coursier, un page qui ne le quittait pas; c'était la jeune Gantoise. Il était entouré de neuf mille soldats de Gand, décidés à vaincre et à mourir avec lui. Lui seul commandait les braves Gantois, vêtus de cottes de mailles d'acier et d'airain, coiffés de chapeaux de fer, armés d'arcs, de haches et de lances.
La Cron. de P. d' Artevelde.

bonsden zoo schrikkelyk op de stalen uitrusting der Franschen, dat het aengerande leger aen het wankelen raekte, menigeen zyner dapperen verslagen werd, en het derde deel des adels sneuvelde[1]!

Een helsch gedruisch en geroep liet zich van wederkanten hooren: Gent! Gent! aen ons! brak schrikkelyk door de lucht, en het leger des Konings begon reeds heil in de vlugt te zoeken, ja zou gewis onder de slagen der Vlamingen geheel omgekomen zyn, waren de overblyvende Franschen de hunnen niet ter hulp gesneld. De oriflamme werd, op bevel van den Monarch, op den Molendam geplant, van waer hare wentelende golven zich aen beide legers vertoonden[2].

(1) Ende in 't vergaderen was zeer ghevochte ende wonnen de Vlaminghe de eerste battalgie en versloughe meest al dat jeghen henlieden comme was. De Fransoyse, siende dat sy nalinx tderde van hare edele verlore hadde, sy toechde de oliflamme enz.

*Hands. begin der XV*e *eeuw.*

(2) Deze vlag was nooit tegen Roomschen ten stryde gevoerd geweest; naaer de Vlamingen werden gehouden als ongeloovigen, omdat zy de party van Paus Urbanus VI aengekleefd waren, terwyl de Franschen die van Clement VII hielden.

De verschyning van deze vlag, welke tot dus verre slechts tegen de onroomschen ten stryde was gedragen geweest, en waeraen men, in dit tydstip van bygeloovigheid, de kracht toekende om Frankryks benden op den vyand steeds te doen zegepralen, maekte zoo hevig eenen indruk op beide legers, dat de eerste weeklagt der Franschen in een vreugdegeroep veranderde, en een groot deel der Vlamingen, als zeker van hunne onderlaeg, den moed begon op te geven; zoo verre dat de bewooners van het Vrye van Brugge de vlugt namen.

Weinig acht gevende op deze vlugtelingen, en gewaer wordende dat zyne benden sneuvelen of overwinnen moesten, moedigde Artevelde die onophoudelyk aen. - Gent! Gent!' was nogmaels de schreeuw, dien hy liet hooren; allen schaerden zich rond zyne banier, en de moed zyner stadgenooten beurde dien der andere steden op. De Fransche bevelhebbers, party willende trekken uit

de oogenblikkelyke verslagenheid der Vlamingen, verzamelden al hunne magt, omringden het vyandlyke leger, en besprongen het hevig. Dapper werd er gevochten: de Fransche ruiters wonnen, hoe langer hoe meer, veld, doorstaken ongenadig, met hunne lange zwaerden en speren, de steeds terugdeinzende Vlamingen, zoo verre dat een deel dezer laetsten, door de persing geen gebruik van hunne wapenen maken konden, en door hunne medemakkers zelven verstikt werden.

Middelerwyl bleef Artevelde, omringd van zyne dappere stadgenooten en van de Bruggelingen, die zich met hen vermengd hadden, nog altyd het geweld met geweld wederstaen. Het geklikklak der wapenen, het gebulder der kanonnen, het vreugdegeroep der Franschen, en het gekerm der Vlamingen vervulden de lucht. De Gentenaers, meer en meer door hun eigen volk te samen gedrongen, werden genoodzaekt vooruit te springen om eene vrye beweging aen hunne zwaerden en knodsen te kunnen geven. Zy trachtten zich eene opening door het Fransche leger

te booren, dat zy nogmaels noodzaekten voor hunne doodende slagen te deinzen.

Niettemin, het gezucht en gekerm hunner stervende broeders, gepaerd aen de vermoeidheid, waerdoor zy aengedaen waren, verflauwden de slagen der Vlamingen, terwyl de Franschen, welke met steeds vernieuwde hulpbenden hunne vyanden aentastten, het slagveld met duizende lyken bezaeiden!

Artevelde viel in het midden zyner dapperen: die slag verbryzelde hunne ziel, en de gedachte dat zy door de vlugt aen een zekeren dood ontkomen zouden, begon by allen te ontstaen, wanneer Ackerman, die met zyne benden in de omstreken van Ruysselede[1] gezonden was, om, zulks noodig zynde, het Vlaemsche leger te versterken, zich aenbood, en den moed der opstandelingen een weinig opbeurde.

Het gebulder der kanonnen bad de aendacht zyner mannen opgewekt, terwyl hoop en kommer Ackermans ziel beurtelings ver-

(1) François Ackerman fut chargé d'aller s'opposer aux Français du côté de Ruslede, au-delà de Deynzo.
JULES DE ST-GÉNOIS.

vulden. Nauw was hy op eenen afstand van een kwaert uers het slagveld genaderd, of hem scheen dat het vreugdegeroep zyner landgenooten door de lucht galmde: hy sprong in het veld om zich aen het geruisch zyner steeds voortsnellende legerbenden te onttrekken. Van daer kon hy reeds ontwaren dat eene menigte vlugtelingen, opgevolgd door talryke vyanden, het slagveld ontloopen was. Onmogelyk was het hem te zien wie de overwinnaers, wie de vlugtelingen waren: deze onzekerheid beneep zoodanig zyn hart, dat een vloers hem als voor de oogen daelde. Het gebulder van het grof geschut werd hoe langer hoe heviger; en nu kon Ackerman eindelyk het geroep: Gent! Gent! aen ons! tot zich hooren dringen. Hy sloeg de spoor in de zyde van zynen draver, en riep, zooveel hy maer roepen kon: - Spoed! mannen, spoed! de Vlamingen zyn meester van het slagveld!'

By deze uitroeping werd de stap verhaest, het lied van den Vlaemschen Leeuw door eenen der bevelhebbers aengeheven, en in koor door 4,000 monden voortgezet. De kla-

roenen begeleidden deze mannenstemmen, en de vreugde heerschte in aller harten.

De verlatenheid waerin Ackerman de legerplaets der Gentenaers zag, kwam hem als onheilvoorspellend voor: moedig, doch steeds beducht, trok hy den Guldenberg op, en nauw had hy zyne oogen over de vechtende legers laten weiden, of de naem van Artevelde vloog met een geroep van afgryzen uit zyne borst.

Als hadde de Alvoorzienigheid den slag, dien den Ruwaert ter neêr vellen, en de schande, welke den Gentschen standaert te beurt vallen moest, beschikt om Ackermans ziel te verpletteren, voelde de aenleider zich zoodanig ontsteld, dat het wapen in zyne hand waggelde. Niettemin werden zyne krachten door het gekerm der Vlamingen weêr opgebeurd; en nauw had hy uitgeroepen: - Vooruit! mannen, vooruit!' of hy wierp zich met zyne benden op des Graven leger, dat hetgene van den Koning ter hulp gesneld was, en begon ze hevig langs achter aen te randen. Bygestaen door de Gentenaers, die, by het gezicht dezer nieuwe krygsbenden, den zwaren slag vergetende, welke

hen zoo deerlyk getroffen had, slechts nog aen wraek dachten, begon Ackerman het geroep: Gent! Gent! op nieuw te laten hooren: hy deed eene wreede slagting van den Franschen en Vlaemschen edeldom, en gewis zou het grootste deel dezer in het zand gebeten hebben, waren de overige Koningsbenden, welke in de tegenovergestelde rigting des legers alles verdelgden wat zich onder het bereik hunner zwaerden bevond, hunne mannen niet ter hulp gesneld.

Nauw was het achterste deel van het leger der opstandelingen door den vyand verlaten, of de schrik, waermede het bevangen was geweest, maekte plaets voor lagere gevoelens: die, welke zich het verst van de Franschen bevonden, wierpen hunne wapenen weg, en zochten heil in de vlugt. Dit voorbeeld werd door een aental opstandelingen gevolgd.

Van Vaernewyck, het gevaer ontwarende, dat zyne makkers liepen, deed eene laetste pooging om Frankryks rangen te doorbreken: Jan de Rycke en Jan Herman vonden onder het geroep: Gent! Gent! vooruit! beide

den dood. Van Vaernewyck werd met eene speer doorboord; en de moed der Vlamingen bezweek ten eenemale met deze dappere hoofden. De ingeslotenen vochten slechts nog in de hoop van zich eenen doortogt tot de vlugt te banen.

Al de Gentenaers, die aen Arteveldes zyde gestreden hadden, waren, getrouw aen hunnen eed, voor de vryheid en de voorregten hunner vaderen gesneuveld, en niemand hunner kon de treurige mare dezer verdelging aen zyne stadgenooten overbrieven(1)!

Inmiddels stond Ackerman nog altyd dapperen weêrstand te bieden: zyne krachten verflauwden merkelyk; eenige der zynen begonnen het voorbeeld te volgen van de steeds aengroeijende vlugtelingen, en hy besloot den aftogt te doen blazen. Nu versterkten al de Vlamingen zyne benden: eene nieuwe proef om de Fransche ryen te doorbooren, werd bewerkt, en de moed, die de opstandelingen bezielde, de hardnekkigheid, waermede de Franschen hunne vyanden tot

(1) *La Chron. de P. d'Artevelde.*

den laetsten toe wilden verdelgen, deden het slagveld als in een bloedbad veranderen. Eindelyk gelukte het Ackerman zich van de hem omringende Franschen te ontmaken. Dezen, tevreden van hunne vyanden de legerplaets te zien ontwyken, hieven hun geroep van overwinning luidruchtig aen; zy verdeelden zich om de Gentenaers aen hunnen wrok te offeren, terwyl de overigen slechts nog met tegenzin het terugdeinzende leger achtervolgden.

De Graef, die het hartzeer niet verkroppen kon eenige zyner tegenstrevers aen die algemeene slagting te zien ontsnappen, en gebelgd omdat zoo menig edelman de verkleefdheid aen zynen persoon met den dood had geboet, verzamelde zyne benden; hy gebood hun den vlugtelingen de baen af te snyden. Nauw waren deze bevelen gegeven, of de Gentenaers zagen zich achtervolgd. In de vrees dat zy zich verspreiden zouden, moedigde Ackerman hen aen om den vyand met gesloten gelederen af te wachten: hy deed gevoelen dat alwie de vlugt zou nemen, ongenadig van het leven moest gebragt wor-

den, en zy, met saêmgespannen krachten, den verdrukker hunner vaderstad nog konden overmeesteren. Zyne stem werd met welgevallen aengehoord: de kreet van: Gent! Gent! verbaesde, meer dan ooit, de benden van den Graef, en alvorens Lodewyk de afwykelingen toegenaderd was, stonden deze, met speren en zwaerden vooruit: onversaegd ontvingen zy hunne ongenadige vyanden, welke in grooten draf op hun renden, en de eerste ryen onder hunne paerden vertrappelden.

De Vlamingen sloten weêr hunne gelederen: de ridders, die ze doorbroken hadden, vonden de dood op de speren hunner vyanden, terwyl de knodsen der buitenstaenden geweldig op de harnassen en helmen der Graefgezinden neêrbonsden. Naer het voorbeeld der Franschen wilde de Gentsche bevelhebber 's Graven ruiters doen in sluiten: Lodewyk belette zulks, en naer mate de aenranding der opstandelingen versterkte, werd de verdediging kloek en hevig: de vyanden vielen dreigend op elkander: en de moed der vryheidgezinden vermeerderde steeds by hunne overwinning.

Ackerman, omringd door een tiental vyanden, vocht als een leeuw in het midden van de zynen: met zooveel behendigheid en kracht werd zyne byl rondgezwaeid, dat menigeen ter neêr viel; doch gewis moest hy voor het geweld ten onder doen, waren eenige Gentenaers hem niet ter hulp gesneld. Het geroep van: Leve de Graef! werd aengeheven; de drang der vyanden, het geklikklak der wapenen, het gekerm der gewonden en de doodkreten der onder de paerden vertrappelde mannen, waren schrikkelyk; en een ridder, welke wonderen van dapperheid bewerkte, bood zich eindelyk voor Ackerman. De verdelging, die de Gentenaer van zyne vyanden maekte, had de woede van den ridder ten top doen stygen: zoo krachtig deed deze zyne breede heerbyl op Ackermans helm bonzen, dat de lossprингende riemen diens hoofd bloot lieten. Diezelfde byl, die Ackerman gewis den schedel doorklieven zou, flikkerde weêr in de hoogte; een akelig geroep werd door den ridder aengeheven, en de byl viel magteloos op die van den Gentschen bevelhebber, welke ook zich de kracht

niet gevoelde weêrstand te bieden. De wapenen der twee helden bleven over elkander gekruist, en eer iemand hunner de gedachte had opgevat van zich voor de slagen der rondstaende vyanden te bevryden, stiet een Gentenaer zoo geweldig zyne knods op de borstplaet van den ridder, dat deze uit den zadel tuimelde en voor de voeten van zynen aenrander viel. Tien zwaerden waren opgeheven om den gevelden om te brengen, wanneer Ackerman, zich op hem werpende, hem, als het ware, tot schild diende.

Slechts nog voor zyn moedigen tegenstrever beducht, scheen Ackerman het lot zyner broeders te vergeten: hy snoerde de riemen van 's ridders helm los, en bekeek met kloppenden boezem het vale gelaet van Arnold van Schoorisse, welke een dankbaren blik op zynen verlosser wierp, en onder het uitboezemen van den naem van: Oda! zyne oogen voor het licht toesloot.

Nog steeds waren Ackermans makkers bezig met de verdelging der overblyvende ridderen: de overwinningkreten der Gentenaers wekten de aendacht van hunnen aen-

leider weêr op, welke, gewaer wordende dat de eer zyner moederstad door eene volledige overwinning nog hersteld kon worden, de gedachte opvatte zich van den Graef meester te maken. Hy vertrouwde Arnold van Schoorisse aen de monniken, die het leger opgevolgd waren, en gerustgesteld omdat de man niet gesneuveld was, sprong de Gentenaer in het midden der nog overblyvende Graefgezinden, rigtte eene schrikkelyke slagting er aen, en noodzaekte hen te vlugten.

Ackerman vond slechts nog enkele vyanden te bestryden, wanneer het noodgekreet der mannen, die hy met de zorg van Arnold belast had, zyne aendacht opwekte: ylings sprong hy hen toe, en een ridder, vergezeld van vier dappere makkers, van welke twee reeds den magteloozen Vryheer van Schoorisse wegvoerden, waegde het hem de baen af te snyden. Deze nieuwe hinderpael tergde Ackerman: drie slagen werden hem terzelfder tyd toegebragt, en een vermetele knaep, die de speer velde om den Gentenaer de borst te doorbooren, zag zyne hand, met het zwaerd dat ze nog knelde, bloedend ten

gronde vallen. De ridder braekte eene vervloeking uit, sloeg zyn rapier op het hoofd van Ackerman, die, ofschoon een oogenblik bedwelmd, zich herstelde alvorens zyne bestryders hem weêr toegesprongen waren. Het gelukte hem den eersten toesnellenden in het zand te doen byten, het paerd van een anderen te wonden, en diegenen te verjagen, welke met de vervoering van den vader zyner verloofde gelast waren.

De Gentenaer had slechts nog den ridder te bevechten, die hem met eene afgrysselyke godslastering toeriep dat hy zich tot den dood bereiden zou. Ackerman grimlachte. Weêr deed het geklikklak der beide wapenen zich hooren: onderscheidene houwen werden beurtelings gegeven en verydeld, en de kampers knarsetandden by het niet gelukken hunner wederzydsche poogingen. - Hunne slagen, eerst met hevigheid toegebragt, vertraegden naer mate hunne krachten verflauwden.

Walter van Herzeele, - want 't was hy, die, door het bestryden van de zaek der opstandelingen, zich over den hoon, hem te

Gent aengedaen, willende wreken, zoo moedig zyn leven verpandde om Arnold uit de handen van Odas verloofden te redden; - Walter liet zyn rapier vallen, en poogde met zyne heerbyl den schedel zyns vyands te doorklieven. Het wapen bonsde by eene laetste vervloeking ter neder, doch werd in zynen val gestuit door dit van Ackerman, dat, geweldig tusschen het maliehemd van Walter ingedrongen, dezen eene zware kneuzing toebragt. De ridder hief eenen noodkreet aen; en zyn draver zich door de krachtelooze hand des berenners niet meer voelende bedwingen, vloog in het midden der vlugtenden, en stelde zich aen de zyde van den Graef, die, by het gezicht van zyn verslagen vriend, zich innerlyk beklaegde de opstandelingen achtervolgd te hebben.

Inmiddels had Karel VI zyne gekwetste makkers doen verbinden: de opstandelingen, welke in hun poogen tot de vlugt gelukt waren, werden in hoven en bosschen opgezocht, en meest allen aen de woede der uitheemschen geslagtofferd!

Meer dan vyf en twintig duizend Vlamin-

gen verloren het leven op dien noodlottigen dag[1]!...

Artevelde, die zoo hevig eenen schrik in de harten van den Franschen en Vlaemschen adel gejaegd had, werd op bevel des Konings opgezocht. Men ontdekte hem, in eenen deerniswaerdigen toestand aen de zyde des lyks van zynen pagie, onder eene menigte zyner gesneuvelde stadgenooten, en bragt hem voor den Monarch, die last gaf om zyne wonden te verbinden. Doch, de groote Gentenaer, de slaverny zyner landgenooten niet langer willende beleven, verzaekte de hulp zyns vyands, en trotsch en moedig, gelyk hy het steeds geweest was, stierf hy op diezelfde plaets, waer hy gepoogd had Vlaenderen aen de magt eens vreemden dwingelands te ontrukken[2]!...

(1) Ceciderunt è Flandris supra viginti quinque hominum millia, interque eos cìvium Gandensium millic novem.
PONTUS HEUTERUS. *Rer. Burg., lib. II.*

(2) Den Coninck victorie hebbende, dede Philips van Artevelde soucken. Een van de ghevanghenen seyde dat hy neffens hem versleghen wiert; mits welcken ter plaetse gheleet synde, heeft hem ghewesen ouder de doode ligghende, half levende half dood. Den Coninck dede de wonden toebinden ende vermaecken; maer den selven, versaeckende alle hulpe, niet willende te lyve blyven (soo hy seyde) als syne medeborghers, souckende de vryheyt van den lande, vernielt waren, heeft hem doot ghebloet. Dus is syn lichaem op een spriet ghehanghen.
Cron. van Audenaerde, HS.

Ten loone zyner opoffering werd Artevelde, op bevel van Karel VI, op een spriet gehangen, van waer Pieter Van den Haute, een der boezemvrienden van den Ruwaert, zyn lyk in eene draegbaer naer Gent deed vervoeren(1). Met Artevelde viel de magt der Vlaemsche gemeenten, welke, zonder onderstand van vreemden, hare privilegien en vryheden, zoo deerlyk door den Graef miskend, met het wapen in de vuist, wilden herwinnen.

Nauw was het kleene leger van Ackerman verlost van zyne aenranders, of de bevelhebber deed de gekwetste vryheidverdedigers

(1) Pierre Van den Haute, un des fidèles amis de Philippe van Artevelde, fit transporter son corps à Gaud, dans une litière.
Dag-Chronycke van Vlaenderen. (*Archiv. Fland. Orient.*) *Note de* ST-GÉNOIS.

op wagens laden, en ze door de minderbroeders verbinden, terwyl hy zelve al het mogelyke aenwendde om zynen halsvriend, Arnold van Schoorisse, tot het leven terug te roepen. De geweldige slag, dien de man ontvangen had, en waerdoor zyn stalen harnas ten grooten deele verbroken was, had eene zware, doch niet gevaerlyke wonde onder diens regter boezem veroorzaekt, wiens hevige kloppingen genoegzaem aenduidden dat het bloed hem ongehinderd door de aderen vloeide, en hy eerlang hersteld zou zyn. Ackerman schiep moed: onophoudelyk dacht hy aen zyne beminde, die hem, over de zorgen haren vader toegediend, hoogst erkentelyk zou wezen; en om Oda een klaerder blyk te geven van zyne steeds durende vriendschap; om haer te doen gevoelen dat hy zelve, als een beschermengel, op den man gewaekt had, kruiste hy zorgvuldig Odas hoofdsluijer over de wonde des Vryheeren van Schoorisse, en deed dezen door vier minderbroeders naer Audenaerde vervoeren, alwaer de maegd zich, sinds eenigen tyd, in 't gezelschap van hare pleegzuster ophield.

By de terugkomst heurs vaders, wiens dood men aen Oda reeds had aengekondigd, aen Oda, welke met loshangende hairen, treurig voor een Madonabeeldje knielde, om Godes Moeder, als tusschenspreekster by den Heiland, de eeuwige rust voor de ziel van den overledenen af te smeeken, hief de maegd een hartscheurend gegil aen; als eene uitzinnige wierp zy zich op den gewonden, sloot hem in hare armen, en verwarmde zyne killige wangen onder hare zoenen.

Na eene vrye uitboezeming aen hare droefheid gegeven te hebben, rukte zy zich van het roerlooze lichaem los, en aenschouwde met ondervragende blikken den arts, die aengekomen was om Arnold te bezorgen. Het geroep, dat men ter straet aenhief; de vreugde, die overal heerschte omdat de Gentenaers het beleg van Audenaerde verlaten hadden[1]; het belang, dat de be-

(1) Die van Gendt, die ten Goudberghe ter bataillien niet gheweest en hadden, ende al noch meer dan eene halve mile van daer waren, hoerende dat Philips van Artevelde zeere ghequétst was ende ghevanghen, sy liepen wech te Oudenarde waert tot haren ghesellen, die Oudenarde beleit hadden; sy deden se upbreken ende met hemlieden te Gendt waert kieren. *Cron. van Vlaend.* (*Vlaems. Bibliophilen.*)

wooners der stad aen het bezit van Arnold stelden, en de verzekering der minderbroeders, dat Odas vader aen het gevolg zyner wonden niet zou overlyden, beurden den moed der maegd een weinig op: men ontdeed den gekwetsten van zyne kleederen, en nauw had Oda haren hoofdsluijer herkend, waerop het bloed van Arnolds wonde doorscheen, of zy look de oogen, en de naem van: Ackerman! ontvloog haren mond. Als ware dit pand, dat zoo lang de boezemkloppingen heurs verloofden gevoeld had, Oda heiliger geworden door de nieuwe herinneringen, die zy er aen hechtte, rukte zy den sluijer uit de hand van eenen der minderbroeders, drukte dien tegen het hart, en wierp zich weenend in eenen leuningstoel neder.

De geestelyke, die Odas beweging had gadegeslagen, wendde zich tot haer, onderhield ze over de beschikkingen des Hemels ten haren opzichte; over de hulp door den Gentschen aenleider aen haren vader toe-

gebragt, en eindigde met haer geheel en al te troosten.

Steeds bygestaen door hare dierbare zuster, verliet Oda het vertrek terwyl men Arnolds wonden vermaekte, en ging in eene der zalen harer wooning de gelukwenschen ontvangen, die de talryke vrienden des Vryheeren haer nopens zyne ontsnapping toestuerden.

* * *

Zoodra had men de rampzalige tyding van de onderlaeg der Vlamingen te Gent niet vernomen, of eene schielyke vrees beneep de harten van allen, in wier aderen nog vaderlandsch bloed stroomde. - Artevelde was gesneuveld, en met hem de moed, de fierheid zyner stedegenooten verdwenen. Eenieder betreurde de dood van eenen vader, eenen zoon, eenen broeder of eenen boezemvriend; en de verslagenheid was zoo groot, dat, ofschoon men er voor de aenkomst van het Fransche leger uitermate bevreesd was, niemand dier verdrukte vryheidverdedigers het denkbeeld opvatte stads poorten te sluiten.

Degenen, die, uit vrees of dwang, vroeger Arteveldes party schenen verkleefd te zyn, begonnen het hoofd op te steken: de moedeloosheid der opstandelingen maekte dat de Graefgezinden zich, hoe langer hoe meer, verstoutten; en in de hoop van den Prins te behagen, sloegen zy de hand aen al de bedienden door den Ruwaert aengesteld, ja, bragten er eenigen om het leven[1]!

Eindelyk trok Ackerman, door het grootste deel zyner krygslieden verlaten, de hoofstad van Vlaenderen binnen, en trachtte te vergeefs de gemoederen te stillen. Steeds was hy voor de overrompeling der Franschen beducht, welke, uit wraek over de onderlaeg door hunne vaderen te Groeninge onderstaen, Kortryk in asschen legden, en de inwooners deerlyk vermoordden[2]. Brugge

(1) *Cron. van Vlaenderen.*

(2) Après la dite baptaille, le Roi et son armée tirèrent vers Courtrai, ou deux frères cordeliers vinrent à lui de par la ville de Bruges, requerre que il eust merchi de eulx, à laquelle il pardonna leurs meffais, parmi ce qu'il cubt de la dite ville pour amende la somme de VJxx mil francs, après fut dit au Roi que la ville de Courtrai, c'est asscavoir les Seigneurs de icelle, avoient mis en fermure les esporons dorez et cottes d'armes des Chevaliers de France, qui moururent à la baptaille de Gronninghe, qui fut l'an mil IIIe et II, et que anuelement faisoient de iceulx esporons et cottes une manière de moquerie et desrision, laquelle chose despleut moult à plusieurs Seigneurs et espécialement au Roi, qui, pour cette cause, abandonna pillier toute la dite ville et après le aidoir.
Extrait d'un MS. intitulé: *Chronique de Flandre et d'autres Pays. Communiquè par M. le* BARON DE ST-GÉNOIS.

gaf zich aen den Graef over, en al de steden van Vlaenderen gingen den Koning van Frankryk hare sleutelen aenbieden.

De Monarch, na vruchteloos de Gentenaers afgewacht te hebben, zond gezanten naer hunne stad, ten einde de opperhoofden te aenzoeken opdat zy zich tot hem zouden wenden. Van den Bossche(1) die zich, ofschoon gewond, uit Brugge naer zyne moederstad had doen vervoeren, verzette zich tegen het voorstel van den Vorst: niettemin wilde het volk de hun op te leggen vredevoorwaerden kennen, en vaerdigde eenige zyner voornaemste burgers af tot den Ko-

(1) Van den Bossche was, benevens Pieter de Winter, tot Gouverneur van Brugge aengesteld geweest.

ning in de abdy van St-Marten te Doornyk.

Deze voorwaerden van onderwerping, die voornamelyk hierin bestonden, dat Gent, boven de betaling eener som van 300,000 gulden tot dekking der kosten van oorlog, Arteveldes wetten vernietigen, en zich met den Graef verzoenen moest, werden op Van den Bossches raed verstooten.

Hy deed gevoelen dat, wilde men een anderen opperbevelhebber kiezen, deze met meer schranderheid dan de Ruwaert, 's lands zaken besturen, en gewis den naem en de dapperheid der Gentenaers vereeuwigen zou. Dees voorstel werd aengenomen; de poorten gesloten, en het antwoord der opstandelingen, dat zy nimmer Lodewyk van Male als Heere van Vlaenderen meer wilden herkennen, maekte dat de Koning zwoer Gent tot in den grond te verdelgen.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.